

วารสาร

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ ประจำปี ๒๕๕๖

สำนักศิลปวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปรัชญาของสำนักศิลปะวัฒนธรรม
รักวัฒนธรรมไทย นำในภูมิปัญญา พัฒนาคุณธรรม

วารสารประจำปี

พิมพ์ครั้งที่ 1 กุมภาพันธ์ 2552

จำนวนพิมพ์ 500 เล่ม

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

ดำเนินการโดย

สำนักศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะที่ปรึกษา

พศ.ดร.อรสาร โทคลาตันกุล

พศ.ดร.เจษฎา ความคู่กันเคย

บรรณาธิการ

รศ.วรุณี ชาวน์สุขุม

พิมพ์-ตรวจจาก

นางนันทิกานต์ บุตรภาล

นางลาวณัฐกานต์ อ่อนสำลี

นางสาวไอลดา วงษ์ปรีชา

พิมพ์ที่

เทียนวัฒนาพรินทร์ตั้ง

สารบัญ

วจาเปยย ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จากวรรณกรรมเพลงราชสฤดี

1

รังสิต : อดีต - ปัจจุบัน

11

วิถีพุทธแบบไทย : สถานที่ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ

(ปลายนา) จังหวัดปทุมธานี

17

รุ่งอรุณที่ สปป. ลาว

29

บางมุมของ “หลวงพะบาง” ที่ได้ไปเห็นมา

35

“ความเป็นไทย” ในมิติประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์

และวัฒนธรรม

43

ฟ้าไทยกับการดูแล

53

พลังบำบัดจากน้ำมันหอมระเหยในพืชพื้นบ้านไทย

61

ราชบัณฑิตยสถานอ่อนช้อ

67

“ศักดิ์” เทพคู่บารมีพระนารายณ์

73

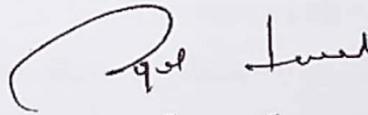

บทบรรณาธิการ

วารสารวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปีนี้เป็นฉบับที่ 3 ปีนี้วารสารเล่มนี้มีเรื่องราวจากอันไพเราะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทำให้ชาวไทยเกิดความเข้าใจและรู้สึกสามัคคีกัน เรื่องที่น่าสนใจอีกเรื่องคือรังสิต อดีต-ปัจจุบัน ที่บรรยายถึงความสำคัญในอดีตของรังสิต ปทุมธานี นอกจากนี้จะมีเรื่องของ สปป.ลาว เพราะประเทศลาว เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยังคงดำรงความเป็นธรรมชาติ ผู้ใดที่ได้อ่านวารสารวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเล่มที่แล้วจะมีความสนใจในบทความ “ศักดิ์” เทพคู่บารมีเทพเจ้าสูงสุด สำหรับเล่มนี้จะเป็นเรื่องต่อเนื่องจากเล่มเดิมคือ “ศักดิ์” เทพคู่บารมีพระนารายณ์ และเรายังมีเรื่องอื่นๆ ที่น่าสนใจอีกหลายเรื่อง

คณะผู้จัดทำต้องขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ยังคงช่วยส่งบทความด้านวัฒนธรรมมาให้สำนักศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอธิการบดี และรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ ที่สนับสนุนให้มีการจัดทำวารสารฉบับนี้ขึ้น

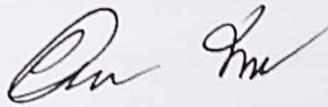
(รศ.วรุณี เชาวนัสชุม)

คำนำ

วารสารวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเอกสารที่ถ่ายทอดความรู้
ด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่น การท่องเที่ยว ประเพณี รวมทั้งภูมิปัญญาของท้องถิ่น
ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ ให้ชนรุ่นหลังได้รับรู้และนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์
ต่อไป

การที่สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เห็นความสำคัญของการเผยแพร่แนวคิดต่างๆ
ด้านวัฒนธรรม ประเพณี จึงได้ดำเนินการจัดทำวารสารนี้ขึ้น นับว่าจะเป็นประโยชน์
แก่บุคคลโดยทั่วไป ขอขอบคุณนักวิจัย คณาจารย์และนักวิชาการและภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ที่ได้สนับสนุนบทความมานำเสนอในครั้งนี้ หวังว่าวารสารวัฒนธรรมและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นคงจะเป็นประโยชน์แก่เยาวชนและสังคมสืบไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา โกศลานันท์กุล)

รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ราชาเปयी ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยากวรรณกรรมเพลงราชสวด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สารวณพงษ์

ราชาเปयी เป็นหลักธรรมข้อหนึ่งในสี่ข้อของราชสังคหวัดดู ซึ่งหมายถึง การสงเคราะห์
เกื้อกูลราษฎรและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจราษฎรให้เกิดความสามัคคีในชาติ ประกอบด้วยธรรม 4 ประการ

อำภา เกิดหาญ (2548 : 110) กล่าวว่า “...นอกจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะปฏิบัติตาม
ทศพิธราชธรรม 10 ประการ และจักรวรรดิวัตร 12 ประการ ได้อย่างเคร่งครัด ครบถ้วนสมบูรณ์เต็มเปี่ยมแล้ว
พระองค์ยังทรงปฏิบัติธรรมตามหลักราชสังคหวัดดูธรรม 4 ประการ เป็นหลักแห่งการสงเคราะห์ประชาชน
เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี ราชสังคหวัดดูธรรมมี 4 ประการ
(สสุสมเธิร์ ปุริสเมธิร์ สมมาปาส์ วาจาเปयी) แต่ในที่นี้ผู้เขียนขอแนะนำเสนอเพียงประการเดียวคือ วาจาเปयी

วาจาเปयी คือ ความมีวาจาอันไพเราะ ดูดดื่มน้ำใจ สุภาพนุ่มนวล ประกอบด้วยเหตุผล
ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน และเกิดความนิยมเชื่อถือ

สุเมธ ดันติเวชกุล (2549 : 43) กล่าวว่า “...วาจาเปयीยัง หมายความว่า ปิยวาจา นั่นเอง คือ
เป็นวาจาที่ไพเราะเพราะพริ้ง ในสิ่งนี้เกือบไม่ต้องพูด ใครที่เคยไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ
สมเด็จพระบรมราชินีนาถนั้น จะได้รับความชื่นอกชื่นใจกลับมาทั้งสิ้น ทรงมีแต่วาจาที่อ่อนหวานและ
อ่อนโยน ซึ่งทำให้เราซาบซึ้งแล้วตื่นเต้นทุกครั้ง...”

วาจาเปयीที่เกิดจากพระปฐมบรมราชโองการ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวได้ทรงประกาศพระราชปณิธานในการปกครองประเทศไว้ในพระปฐมบรมราชโองการว่า
“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นับเป็น วาจาเปयी ตามหลัก
ราชสังคหวัดดู เพราะพระองค์ทรงมุ่งมั่นปฏิบัติพระราชภารกิจ และพระราชกรณียกิจทั้งหลายอย่างมีทรง
เหน็ดเหนื่อย ซึ่งเป็นไปตามพระปฐมบรมราชโองการที่ทรงประกาศไว้ ทำให้อาณาประชาราษฎร์ร่มเย็น
เป็นสุข ต่างชื่นชมพระบารมี และแสดงความจงรักภักดีอย่างมิเสื่อมคลาย ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงได้นำ
พระปฐมบรมราชโองการนี้มากล่าวไว้ในวรรณกรรมเพลงราชสวด ทั้งโดยตรง โดยย่อ และโดยดัดแปลง
แสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้มีหลักราชสังคหวัดดู ข้อ วาจาเปयी
ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

เพลงพระผู้ทรงทศพิศราชธรรม

ห้าสิบปีองค์จักรีทรงครองราชย์มา
ที่มายุโกโหดแต่องค์ราชัน
“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
พระราชกิจโครงการพระองค์ทรงนำ

ประชาชนทั่วหล้าร่วมใจมาน้อมอภิวันท์
พระผู้ยึดมั่นทศพิศราชธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”
แสนเหนื่อยตรากตรำเพื่อประชาสุขสันต์

เพลง 80 พรรษา มหาราชภูมิพล

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม

เพื่อประโยชน์ (เพื่อประโยชน์) แห่งมหาชนชาวสยาม

สมดังพระราชปณิธาน
ปวงประชาร่วมเย็นเป็นสุขใจ

องค์พระภูบาลดำรัสไว้
อยู่ได้ร่มพระบารมี

เพลงพลังแห่งแผ่นดิน

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน

พระราชดำรัสพระมหาราชภูมิพล
ชาวสยามทุกคนซึ่งในพระบารมี

เพลงภัทรรักษา กาญจนภิเษก

ครองแผ่นดินโดยธรรมบำรุงชาติ
แผ่นดินขึ้นป่าไม้ชุ่มลุ่มวาริ

รักทวยราษฎร์ร่วมเย็นเป็นสุขศรี
พระปรานีถนอมให้ไทยประชา

เพลงพระพ่อภูมิพล

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
พระราชปณิธาน
อุ่นเกล้าอุ่นในหัวใจ

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
โดยธรรม
พระภูบาลมหาราชให้
ของปวงไทยทั่วเขตคาม...

เพลงพระมหากษัตริย์คุณ

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
ให้ชาตินี้ผองชนคนดี

เป็นหลักนำหลักชัยหลักศักดิ์ศรี
พระภูมิคือพลังของแผ่นดิน

เพลงถวายพระพร 60 ปี

เอกองค์พระมหากษัตริย์จักรพรรดิ พระเกียรติก้องเกริกไกรทั่วทิศา
ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรมทั่วหล้า ไพร่ฟ้ามีสุขเกษมเปรมปรีดี

เพลงเรารักพระเจ้าอยู่หัว

ทรงครองราชย์โดยธรรม แผ่นดินงามนามชวานทอง
สุดยอดนักคิดนักปกครอง ประชาแซ่ซ้องก้องไกล
ทรงสถิตทุกดวงใจ เรารักพระเจ้าอยู่หัว

เพลงไชโย 72 พรรษามหาราชา

ไชโย ไชโย ไชโย ที่ชามายุโกโหตุ มหาราชา
ห้าสิบปีผ่านมาทุกหย่อมหญ้าร่มเย็นแจ่มใส
พระทรงปกครองโดยธรรมน้อมนำประชาธิปไตย
ชาติชนพันภัย ขอข้าฯ ไทยถวายพระพร ตราบนิรันดร

เพลงประชาธิปไตย ไทยยืนยง เทิดไท้องค์ฯ มหาราชา

ทรงประกาศราชโองการ
ทรงครองแผ่นดินไทย โดยอาศัยธรรมบันดาล
พาสู่ขทุกถิ่นฐาน ทั่วเขตเกล้าชาวสยาม

เพลงมหาธรรมราชา

ราชโองการปถมวารครองราชย์
ธ ประกาศยังก้องจะทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรมนำชาวสยาม
ทรงเป็นห่วงใยพสกนิกรอาทรหทัยในทุกข์สุขทุกยาม
จะเห็นตามโครงการพระราชดำริผลผลิตโดยพลัน

เพลงมหาราชของชาติไทย

“ย้อนหลังครั้งพระขึ้นครองราชย์ ทรงประกาศพระปณิธานอันสูงส่ง
เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมดำรง เพื่อประโยชน์ยืนยงแห่งมหาชน

เพลง 5 ธันวาคมหาราช

พระผู้สถิตในดวงใจราษฎร์ทั้งแผ่นดิน เหนือเมฆินทร์ใต้ธรณินทร์ต่างแซ่ซ้อง
พระปกครองโดยธรรมตามครรลอง ไทยทั้งผองสุขถ้วนหน้าสถาพร

วจาเปื่อยที่เกิดจากพระราชปฏิสันถาร พระราชดำริ และพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่
ราษฎร์ในท้องถิ่นทั่วประเทศ ตลอดระยะเวลา 60 ปี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชสมบัติ
ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎร์ทั่วประเทศ เวลาที่มีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร์
ทรงอ่อนโยน และเปี่ยมไปด้วยพระเมตตา พระองค์จะพระราชทานพระราชดำริ พระราชดำรัสที่เป็น
ประโยชน์ นุ่มนวลน่าฟัง ประทับใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ทำให้พลกนิกรปลาบปลื้ม ต็มคำ
ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ทั้งก่อให้เกิดผลเป็นโครงการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ราษฎร์ทุกหมู่เหล่า
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงบ้านวัดข้าราชการ

พระราชดำริ	มูลนิธิแก้ปัญหา
เพื่อเหล่าชาวประชา	หาเสปียงเลี้ยงชีวิต
ทรงคิดทฤษฎี	ใช้เนื้อที่เวียนเปลี่ยนผัน
เพิ่มพูนเกื้อกูลกัน	มีรายได้ไม่ขาดตอน
วัดมงคลชัยพัฒนา	มิใช่ว่าเพียงเทศน์สอน
รวบรวมบุคลากร	เอื้ออาทรอย่างเต็มใจ
แนวแน่แก้ปัญหา	ชุบชีวาให้สดใส
ดินน้ำทำนาไร่	ปรับปรุงให้ถูกวิธี
ส่งเสริมเพิ่มผลผลิต	ตามแนวคิดพระทรงศรี
มากมายหลายวิธี	ทฤษฎีพระราชทาน

เพลงเศรษฐกิจพอเพียง (ซุ่ม)

พระราชดำรัสพ่อหลวงองค์ภูมิพลฯ	ชี้ทางตนให้หลุดพ้นจากมรสุม
กำหนดชีวิตวางแผนครอบครัววัดกุ่ม	กลไกของการควบคุมคือทุกคนรู้จักพอเพียง
เศรษฐกิจพอเพียงพื้นฐานการนำไปใช้	เราต้องชำระจิตใจโปร่งใสไร้ความเอนเอียง ขยันอดทน
ยึดเหตุผลเอามาร้อยเรียง	เจือจุนให้คนข้างเคียงสุขพร้อมเพรียงกันทั่วชุมชน

เพลงถิ่นสร้างสรรค์บ้านเมืองงาม

สิ่งซึ่งประเทืองให้ชาติบ้านสมบุรณ์	เศรษฐกิจพูนเพิ่มได้อย่างมีเสรี
พระราชดำรัสตรัสสอนไว้ดี	เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
ถ้าแม่ทุกคนเดินตามรอยพระบาท	พระภูวนาถมันคงแท้เพียง
อยู่อย่างไทยอยู่อย่างพอเพียง	ชีวิตไม่เสี่ยงกับความยากจน

เพลงเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์รวมดวงใจมองไทยท่านทรงตรัสย้ำ

หากเราก้าวเดินไปตามบนความโลภหลงมากมี
 ลืมคุณธรรมไม่รู้จักสามัคคี
 ทำลายแม้ประเพณีลืมนึกดีศรีแผ่นดินมาตุภูมิ

พระราชดำรัสพ่อหลวงองค์ภูมิพลฯ

ชี้ทางตนให้หลุดพ้นจากมรสุม
 กำหนดชีวิตวางแผนครอบครัววัดกุ่ม
 กลไกของการควบคุมคือทุกคนรู้จักพอเพียง

เพลงเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นต่อมาจะขัดเกลาจิตใจงาม	แก่คนพร้อมส่งเสริมศีลธรรมจรรยา
พัฒนาสิ่งอื่นๆ ตามความจำเป็น	เช่น การศึกษา
เมื่อจบครบขั้นตอนนี้ก้าวล้ำมั่นคง	อยู่พึ่งพาตนเองโดยมีสุขภาพวัฒนา
จนล้ำหน้าตั้งจอมราชา	ตรัสไว้แก่ปวงประชา

วาทะเปี่ยมยี่ที่ เกิดจากการพระราชทานพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสในโอกาสต่างๆ พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัส ที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันพระราชทานปริญญาบัตร วันสำคัญของชาติ เป็นต้น ทรงใช้ภาษาที่งดงาม เข้าใจง่าย มีสาระประโยชน์ และข้อคิดเหมาะสมแก่บุคคลและโอกาสนั้นๆ โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาวิกฤติของชาติครั้งใด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัส ให้เป็นเครื่องเตือนสติเหล่าข้าราชการและประชาชนชาวไทย ซึ่งมีความสำคัญยิ่ง เพราะสามารถแก้ไขปัญหาของชาติในสถานการณ์นั้นๆ ได้เป็นอย่างดีทุกครั้งไป ปรากฏในวรรณกรรมเพลงราชสดุดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงคุณธรรมสี่ประการ (เพลงจากพระบรมราโชวาท)

คุณธรรมสี่ประการ
ให้ทุกคนร่วมศึกษา
คุณธรรมอยู่กับใคร
คุณธรรมอยู่กับปวงชน
ประการแรกคือความจริงใจ
กอบปรักิจกรรมนานา
ประการสองคือการข่มใจ
ความดีที่ช่วยทำกันทำ
ประการสามทำใจทำตน
ไม่ลวงความดีตั้งต้น
ประการสี่ละวางความชั่ว
เพื่อชาติเจริญก้าวหน้าไกล

องค์พระภูบาลประทานประชา
และน้อมนำมาปฏิบัติตน
ชีวิตวิไลประเสริฐเลิศล้ำ
ส่งผลให้ชาติบ้านเมืองวัฒนา
สัจจะไว้ทั้งใจวาจา
ให้มีคุณค่าให้ความเป็นธรรม
มิให้อ่อนไหวผิดพลาดถล่ำ
ล้วนนำสังคมชีวิตสดใส
อดออดอดทนและยอมอดกลั้น
ยึดมั่นในความสัจสุจริตใจ
มิเห็นแก่ตัวห่วงประโยชน์ชาติไว้
ผองไทยร่วมเย็นล้วนเป็นมงคล

เพลงใจดีสู้เสือ (เพลงจากพระบรมราโชวาท)

ใจดีสู้เสือเมื่อเจอเรื่องร้อน
พระราโชวาทมุ่งมาดให้เห็น
ถึงยามคับขันอย่าหวั่นอย่าหวาด
ไม่กลัวความทุกข์ถูกสู้ด้วยใจ
ถึงยามทรัพย์จ้างอยู่อย่างประหยัด
สู้ด้วยความหวังด้วยกำลังใจ

ในหลวงทรงสอนดับร้อนต้องใจเย็นเย็น
ใช้ปัญญาให้เป็นเพื่อหลีกเลี่ยงภัย
ใช้ความสามารถตั้งสติแก้ไข
มีปัญญาใดใดทำใจดีสู้เสือ
รู้วัดเข้มขัดสู้เศรษฐกิจไป
มีปัญญาใดใดทำใจดีสู้เสือ

เพลงความซื่อสัตย์ (เพลงจากพระบรมราโชวาท)

ชาวไทยควรถือปฏิบัติ
ความซื่อสัตย์นั้นจะช่วยเชื่อม
ความซื่อสัตย์ในสัจจะวาจา
ช่วยบ้านเมืองรุ่งเรืองดำรง
ไม่โกงไม่กินสินบน
ทำความดีให้เขาเป็นนิสัย
ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี
ไม่ต้องกั๊กใครเขามา

ใช้ความซื่อสัตย์ขจัดความเสื่อม
ให้ใจเราเอื่อมถึงกันมันคง
จะช่วยนำพาชีวิตให้สูงส่ง
เศรษฐกิจมันคงเพราะความซื่อตรงจริงใจ
เป็นสุจริตชนแล้วมีคนรักใคร่
ไม่หลอกลวงใครให้เสียศรัทธา
ในตัวเรามีไม่ต้องไปซื้อหา
ก็สามารถพัฒนาเมืองไทยให้รุ่งเรือง

เพลงรัฐรักสามัคคี (เพลงจากพระบรมราชาโหวาท)

เพื่อนร่วมชาติเราเป็นญาติกันด้วยหัวใจ
 มาเถิดมาชุมนุมไทยมิให้ใครหลู่
 ราโหวาทให้ทวยราษฎร์ร่วมใจรักกัน
 เลิกขัดแย้งรวมพลังคิดสร้างคุณค่า
 รัฐรักสามัคคีรัฐรักสามัคคี
 รัฐรักสามัคคีรัฐรักสามัคคี

ด้วยวิญญานความเป็นไทยเชื่อมใจเราอยู่
 ร่วมเชิดชูชื่อไทยให้โลกศรัทธา
 ร่วมสร้างสรรค์จรรโลงไทยให้วัฒนา
 ร่วมหันมารัฐรักสามัคคี
 ถ้อยคำนี้เรามาจำกันให้ชื่นใจ
 ถ้อยคำนี้องค์ภูมิทรงให้ผองไทย

เพลงเราไม่มีเวลาทะเลาะกันอีกแล้ว (พระบรมราชาโหวาท)

ทุกนาทีที่ผ่านไป
 ใช้พลังอย่าให้สูญ
 ทุกพลังหากนำมา
 ผลงอกงามย่อมแผ่เงา
 เราไม่มีเวลาทะเลาะกันอีกแล้ว
 ทรงตั้งปณิธานให้ชนชาติร่วมใจ
 ทุกนาทีที่ผ่านไป
 สามัคคีหากแน่นเหนียว
 ทุกคนคือหน่วยพลัง
 มัดใจรวมกันให้มันแข็ง
 น้ำใจไทยต้องจูนเจือ
 พลังพายุถ้าแน่นเหนียว
 ขอปวงไทยร่วมใจพา
 พันโพยภัยได้สุขขสม

พลังไทยยิ่งไพบุลย์
 ไปเสียเปล่า
 พัฒนาบ้านเมืองเรา
 ไปทั่วไทย
 เราต้องทำในแนวแห่งองค์ท้าวไท
 เราจงรักกันไว้ด้วยใจกลมเกลียว
 ผองปวงไทยโปรดเฉลี่ย
 เราแข็งแกร่ง
 ทุกคนดั่งไม้แขนง
 เกิดผองไทย
 เพราะลงเรือร่วมลำเดียว
 เรือไม่จม
 รัฐนาวาฝ่าคลื่นลม
 กันทั่วไทย

เพลงพระทรงเป็นพ่อของแผ่นดิน

เศรษฐกิจพอเพียงพอเพียงแก่การเลี้ยงตัว
 เลี้ยงดูครอบครัวอยู่รอดพอเหมาะสม
พระเจ้าอยู่หัวได้ทรงดำริสอนไว้
 เพื่อลูกหลานไทยอยู่เย็นเป็นสุขยาวนาน
 รู้เสียมเจียมตนบุญของคนมีไม่เท่ากัน
 อดทนขยันฝ่าฟันสู้งานอย่าพรัน
 ตัดริษยาหาเรื่องทะเลาะทะเลาะ
 กู่นี้ยิ้มสันทัดกันตลอดกาลเป็นทาสตลอดไป
ทรงสอนไว้ให้คนไทยรู้จักสามัคคี
 อย่าถือดีให้ยึดมั่นคุณธรรมไว้
 พระเจ้าอยู่หัวพระเป็นพ่อของชาติไทย
 บูชาเทิดไว้พระทรงเป็นพ่อของแผ่นดิน

เพลงความรู้ที่อยู่ที่คน

ไต่ร่องลองทำ	ดำริทรงย้ายทำก่อนทฤษฎี
พระองค์ท่านทรงกอบกู้	พวกเราต้องสู้รู้จักสามัคคี

เพลงเฉลิมพระชนม์บุญล้านของชาวไทย
เป็นศรีสง่าทั่วฟ้าของแผ่นดินทอง
พอเพียงพากเพียรเขียนชีวิตด้วยความดี

หากเราทั้งผองแน่นหนักรู้จักสามัคคี
พลังแผ่นดินเช่นนี้คือมหามงคล

เพลงแข่งช่องสรรเสริญ
รู้จักสามัคคีกันเข้า
ถ้าปรองดองเราต้องชนะ

คำว่าเรามีใช้อื่นไกล
เพื่อแบ่งเบาภาระพระภุชเณร

จากการศึกษาจากเป็ญยี่ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จากวรรณกรรม เพลงราชสดุดีเป็นหลักธรรมที่ไม่ปรากฏในคำร้องโดยตรง แต่จะปรากฏในรูปของ พระบรมราชาภาพ พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีในโอกาสต่างๆ เพื่อสั่งสอนธรรมแก่พลนิกร ให้รู้จักสามัคคี และเสียสละเพื่อประเทศชาติ ซึ่งถือได้ว่า “วจาเป็ญยี่” เป็นหลักธรรมข้อหนึ่งในสี่ข้อ ของราชสังคหวัตถุ อันเป็นมรรพจน์อย่างหาที่เปรียบมิได้

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการโครงการสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2542). สารานุกรมฉบับกาญจนาภิเษก. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- _____ . (2550). สารานุกรมไทยฉบับเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชมรมอนุรักษ์และสร้างสรรค์เพลง. (2549). ๘๐ พรรษาพ่อหลวงของคนไทย. [ซีดี], กรุงเทพฯ : เมโทรแผ่นเสียง-เทป(1981).
- ชินกร ไกรลาศ. (ม.ป.ป.). ถวายราชสดุดี. [ซีดี], กรุงเทพฯ : สำนักงานและคีตกรรมสถาน บ้านชินกร ไกรลาศ.
- ดาวใจ ไพจิตร และคณะ. (2550). “กษัตริย์แห่งกษัตริย์”. [ซีดี], กรุงเทพฯ : เอพีเอส อินเตอร์ มิวสิค.
- นคร ถนอมทรัพย์, (2550, 20 สิงหาคม). กรรมการสมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์.
- พร พนาไพร. (2550). ๑ หนึ่งในเดียวในโลกเพลงลูกทุ่งเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. [ซีดี], กรุงเทพฯ : ซีเอ็มเอ็ม มีเดีย เน็ทเวิร์ค.
- พรพิรุณ. (2548). เพลงเทิดพระเกียรติ. [ซีดี], กรุงเทพฯ : สมาคมนักประติษฐ์แห่งประเทศไทย.
- พลาดิษฐ์ สิทธิธัญกิจ. (2549). ได้ร่มพระบารมีปกเกล้าฯ พระราชอัจฉริยภาพในหลวง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีสุภางค์ อินทร์ไทร, (2550, 20 สิงหาคม). นายกสมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). ได้เบื้องพระยุคลบาท. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : มติชน.
- อำภา เกิดหาญ. (2548). ๘ ร่มเกล้า ชาวสยาม. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.

รังสิต : อดีต-ปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เทียมจันทร์ อ้าแหวน

รังสิตเป็นย่านเศรษฐกิจของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองรังสิตประยูรศักดิ์ เพื่อพัฒนาทุ่งหลวงรังสิต ให้เป็นแหล่งผลิตข้าวเพื่อการส่งออก

รังสิต : ชื่อนี้มีที่มา

“รังสิต” เป็นชื่อที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความเป็นมาของคลองรังสิตประยูรศักดิ์ ซึ่งเป็นคลองประวัติศาสตร์ที่สำคัญของท้องถิ่นปทุมธานี และประเทศไทย ทุกวันนี้ถ้าเอ่ยถึงชื่อรังสิตผู้คนส่วนมากจะรู้จักกันเป็นอย่างดี เพราะรังสิตเป็นจุดผ่านที่สำคัญของการคมนาคมขนส่งบนถนนพหลโยธิน จากกรุงเทพฯ ไปสู่ภาคเหนือ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ และเป็นจุดเปลี่ยนผ่านของเส้นทางคมนาคมของจังหวัด ในเขตปริมณฑลและภาคกลาง รวมทั้งเป็นที่ตั้งของห้างสรรพสินค้าที่มีชื่อเสียง เช่น พิวเจอร์ ปาร์ค โดดส์ บิ๊กซี เซียร์ เป็นต้น

บริษัทขุดคลองแลคูนาสยามได้ดำเนินการขุดคลองเมื่อปี พ.ศ. 2433 โดยขุดตั้งแต่แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณตำบลบ้านใหม่ ได้เกาะใหญ่ขวางเมืองปทุมธานี ไปออกแม่น้ำนครนายก ที่ตำบลบางปลาผก เมื่อการขุดคลองเสร็จในปี พ.ศ. 2447 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

จึงพระราชทานนามคลองนี้ว่า “คลองรังสิตประยูรศักดิ์” เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่พระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ แต่คนส่วนมากเรียกสั้นๆ ว่าคลองรังสิต ดังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ทุ่งหลวงรังสิต : ถิ่นเก่าเล่าใหม่

พื้นที่ที่รู้จักกันในนามของ “ทุ่งหลวงรังสิต” แต่เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาบริเวณที่เรียกกันว่า “ทุ่งหลวง” อันหมายถึงท้องทุ่งอันกว้างใหญ่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณทางตอนใต้ของอยุธยาลงมาจนจรดกรุงเทพฯ มีแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำบางปะกง (หรือแม่น้ำนครนายก) เป็นแนวระนาบทางซ้ายและขวา กับมีคลองแสนแสบบางขนาดใหญ่เป็นแนวเขตแดนทางตอนใต้ จากหลักฐานในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งให้เห็นว่าภายหลังการขุดคลองแสนแสบในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้เริ่มมีผู้คนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตามแนวคลองแสนแสบและคลองสาขาอยู่บ้างแล้วทำให้ท้องทุ่งบริเวณคลองแสนแสบมีชื่อเรียกเฉพาะว่า “ทุ่งหลวงแสนแสบ” หรือ “ทุ่งแสนแสบ” ในขณะที่เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการขุดคลองรังสิตและคลองข่อยต่างๆ จึงมีผู้คนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่ขุดคลองใหม่ที่เรียกว่า “ทุ่งหลวงรังสิต” หรือ “ทุ่งรังสิต”

การอพยพของผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่ในทุ่งหลวง ทั้งสองเขตได้เกิดขึ้นอย่างขนานใหญ่ ในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะเขต ทุ่งหลวงทั้งสองขึ้นเป็นเมืองใหม่ 2 เมืองคู่กันคือ “เมืองมีนบุรี” สำหรับ “ทุ่งหลวงแสนแสบ” และ “เมืองธัญบุรี” สำหรับ “ทุ่งหลวงรังสิต” มีความหมายว่าเป็น “เมืองปลา” และ “เมืองข้าว” โดยลำดับ (สุนทรี อาสะโว, 2530)

ในด้านของระบบนิเวศวิทยา ทุ่งหลวงรังสิต มีพื้นที่เป็นปารกชฎ มีพืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ชนิดอุดมไปด้วยพืชจำพวกหญ้าและหญ้าน้ำ เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิต ทั้งสัตว์ใหญ่ สัตว์เล็ก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ปีก สัตว์น้ำและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ในระยะแรกๆ ที่ชุดคลองรังสิตยังพบสัตว์ใหญ่ประเภทสมันจำนวนมากในบริเวณทุ่งรังสิต ไปจนถึงตำบล บางปลากรด และทุ่งดงละครในนครนายก นอกจากนี้ยังพบโขลงช้างป่าลงมาหากินในทุ่งรังสิตและบริเวณพื้นที่ริมฝั่งคลองแสนแสบ (ธันวัดน์ จารุพงษ์สกุล, 2539, หน้า 116)

นอกจากนี้ การเรียกชื่อท้องถิ่นภายหลังการขุดคลองยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพของทุ่งหลวงได้เป็นอย่างดี อาทิเช่น ตำบลท่าโขลง (ตำบลคลองหนึ่ง) ตำบลบางหวาย (ตำบลคลองสอง) ตำบลบึงอ้ายเสียบ (ตำบลคลองสาม) ตำบลบึงเขาย้อย (ตำบลคลองสี่) ตำบลบึงจระเข้ (ตำบลคลองห้า) ฯลฯ ในเขตอำเภอคลองหลวง ตำบลบึงยี่โถ ตำบลลำผักกูด ตำบลบึงสนั่น ตำบลบึงน้ำรักษ์ ฯลฯ ในเขตอำเภอธัญบุรี ตำบลคูคต ตำบลลาดสวาย ตำบลบึงคำพร้อย ตำบลบึงทองหลาง ตำบลลำไทร ฯลฯ ในเขตอำเภอลำลูกกา ตำบลบึงสามก่า ตำบลบึงบอน ตำบลบึงขำอ้อ ฯลฯ ในเขตอำเภอหนองเสือ เป็นต้น

ปัจจุบันอาณาบริเวณทุ่งรังสิตครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,000 ตารางกิโลเมตร หรือ 15 ล้านไร่ โดยประมาณ ส่วนใหญ่ของทุ่งรังสิตตั้งอยู่ในเขตอำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ และอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ที่เหลืออยู่ในเขตอำเภอดังกล่าว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เขตหนองจอก และเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบชลประทานรังสิต ที่มีคลองรังสิตและคลองระพีพัฒน์เป็นคลองหลัก (ฉลอง สุนทรทวารวณิชย์, 2539, หน้า 1)

ชุมชนรังสิต : การเกิดและการขยายตัว

ประชากรชาวรังสิตส่วนใหญ่เป็นชาวนาซึ่งอพยพมาจากท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศไทย จึงมีสภาพความเป็นอยู่และวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายคลึงกัน ในระยะแรกๆ ประชากรเหล่านี้ จะตั้งบ้านเรือนอยู่กระจัดกระจายกันในอาณาบริเวณริมคลองรังสิตและคลองซอยต่างๆ จึงไม่มีลักษณะของความเป็นชุมชนที่ชัดเจน ต่อมาเมื่อมีผู้คนจำนวนมากเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่กันอย่างหนาแน่นเป็นการถาวร และมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย จึงทำให้เกิดเป็นชุมชนที่ชัดเจน

ชุมชนรังสิตในช่วงปี พ.ศ. 2431-พ.ศ. 2475 เกิดขึ้นภายหลังจากเริ่มขุดคลองรังสิตเมื่อปี พ.ศ. 2433 เพราะประชาชนได้ทยอยเข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามกาลเวลา โดยเฉพาะบริเวณคลองหกและคลองเจ็ด มีสภาพของการเป็นชุมชนที่ชัดเจน เนื่องจากเป็นที่อยู่ของผู้คนจำนวนมากและหลากหลายอาชีพ เช่น ชาวนา

ชาวสวน พ่อค้าชาวจีน และเจ้าของโรงสี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีตลาดปากคลองเจ็ด เป็นย่านธุรกิจการค้าที่สำคัญของชุมชนและท้องถิ่น เนื่องจากมีสินค้าหลากหลายประเภท เช่น แห สวิง ฉะหมวก สุ่ม ลอบ เบ็ด ตาข่าย ถ้วยชาม เสื้อผ้า ร้านขายยาพื้นบ้าน ร้านทอง เป็นต้น

นอกจากตลาดปากคลองเจ็ด ซึ่งเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจชุมชนแล้ว วัดยังเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชุมชน มีวัดบางวัดสร้างขึ้นก่อนชุดคลองรังสิต เช่น วัดธัญญะผล (สร้าง พ.ศ. 2410) วัดนาบุญ (สร้าง พ.ศ. 2427) สันนิษฐานว่า (สุรางค์ จันทวานิช, 2539, หน้า, 318) วัดดังกล่าวสร้างโดยชาวนาที่เริ่มเข้ามาทำนาในเขตรังสิต โดยย้ายมาจากคลองแสนแสบและคลองเปรมประชากร ส่วนวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นภายหลังการขุดคลองรังสิต ได้แก่ วัดเขียนเขตต์ (สร้าง พ.ศ. 2439) วัดมูลจินดาราม (สร้าง พ.ศ. 2445) และวัดต่างๆ ที่สร้างขึ้นบริเวณคลองซอยต่างๆ เช่น วัดกลางคลองสาม วัดกลางคลองสี่ วัดหัดถสารเกษตร (คลองห้า) วัดหว่านบุญ (คลองหก) และวัดอู่ข้าว (คลองเจ็ด) เป็นต้น

นอกจากวัดในพระพุทธศาสนาแล้วยังมีโบสถ์ของศาสนาคริสต์คือ วัดพระสุทิวงษ์ ที่ตำบลลำไทร และมีสยิดของชาวมุสลิมคือ มัสยิดแก้วนิมิตร ที่ตำบลคลองหนึ่ง เป็นต้น

ภายหลังการตั้งเมืองธัญญบุรีเมื่อปี พ.ศ. 2445 ยังคงมีประชากรจำนวนมากอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในเขตรังสิตอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้บรรดาลูกหลานของชาวนารุ่นแรกๆ เริ่มที่จะตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร ดังนั้นการเพิ่มจำนวนประชากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขยายตัวของชุมชน การขยายตัวของชุมชนในเขตรังสิต ส่วนมากจะอยู่

บริเวณริมคลองรังสิตและคลองซอยต่างๆ เช่น ชุมชนคลองหนึ่ง (ส่วนมากเป็นอิสลาม) ชุมชนคลองหก ชุมชนคลองเจ็ด ชุมชนคลองสิบสาม เป็นต้น

สภาพของชุมชนรังสิต ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวการณ์ของบ้านเมืองทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ. 2475 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 จังหวัดธัญญบุรีถูกลดฐานะลงเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดปทุมธานี ชุมชนรังสิตจึงได้รับการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ในด้าน การเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและธุรกิจบริการ ดังปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้

วิถีชีวิตริมคลองรังสิต : เศรษฐกิจแบบยังชีพ

คลองรังสิตคือหัวใจในการพัฒนาทุ่งหลวงรังสิตให้เป็นแหล่งทำมาหากินของชาวบ้านที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน โดยเฉพาะบริเวณสองฟากฝั่งคลองรังสิต จะมีบ้านเรือนของชาวบ้านตั้งเรียงรายกันเป็นระยะๆ มีทั้งที่เป็นกระท้อบ เพิงพักและบ้านทรงหน้าจั่วธรรมดาๆ ที่ทำด้วยไม้ หลังคามุงจาก เมื่อชุมชนรังสิตขยายตัวและมีศูนย์กลางของความเจริญทางเศรษฐกิจอยู่ที่ตลาดปากคลองเจ็ด บรรดาลูกหลานของชาวนารุ่นแรกๆ ส่วนมากจึงตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร และเริ่มปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ด้วยการเพาะปลูกพืชผักสวนครัวและไม้ผลรวมทั้งเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค บริเวณใกล้ๆ บ้านนิยมปลูก ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด กัลฉวย มะยม ขนุน ส่วนบริเวณใต้ถุนบ้านจะเลี้ยงไก่และเป็ด ที่ชายคลองหน้าบ้านปลูกผักบุ้งลอยเป็นแพดูสวยงามตามธรรมชาติ

ชาวบ้านได้อาศัยน้ำที่ใสสะอาดในคลอง รังสิตเพื่อบริโภคและอุปโภค เนื่องจากไม่มีฝักตบชาวน้ำ และน้ำเน่าเสียอย่างที่เห็นในปัจจุบันนี้ ชาวบ้านใช้น้ำหุงต้มข้าวปลาอาหาร อาบชำระร่างกาย ซักเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มต่างๆ ทำความสะอาดเครื่องมือเครื่องใช้ รวมทั้งเพาะปลูกพืชพันธุ์ ัญญาหารและเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้คลองรังสิตยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำที่ชุกชุมมาก เช่น ปลา กุ้ง หอย ปู เป็นต้น ชาวบ้านจะจับสัตว์น้ำเหล่านั้นด้วยเครื่องมือประเภทต่างๆ เช่น สวิง แห ยอ ลอบ เบ็ด เพื่อนำไปเป็นอาหาร สัตว์น้ำส่วนมากที่ชาวบ้านนิยมบริโภค ได้แก่ ปลาและกุ้ง เพราะนอกจากจะนำไปเป็นอาหารในแต่ละวันแล้วยังสามารถนำมาทำเป็นปลาเค็ม ปลาร้า น้ำปลา ปลาหย่าง กุ้งแห้ง กะปิ เก็บไว้บริโภคได้หลายวัน

นอกจากนี้ ชาวบ้านยังใช้คลองรังสิตเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งเพื่อสัญจรไปมาค้าขาย และไปมาหาสู่ซึ่งกันและกันรวมทั้งไปจับจ่าย ซื้อข้าวของที่ตลาด ตลาดที่มีชื่อเสียงของคลองรังสิต คือ ตลาดปากคลองเจ็ด เพราะมีของขายนานาชนิด อีกทั้งช่วยทำให้ชาวบ้านไม่ต้องเสียเวลาไปจ่ายของที่ตลาดรังสิตซึ่งอยู่ไกล สำหรับพาหนะที่ใช้ในคลองก็คือเรือ เรือที่นิยมใช้ประจำบ้าน คือ เรือบด เพราะมีขนาดเล็กกะทัดรัดนั่งได้ประมาณ 2 คน ถ้าจะต้องขนส่งข้าวและพืชผลต่างๆ จำนวนมากจะใช้เรือที่มีขนาดใหญ่กว่าเรือบดส่วนมากจะใช้เรือมาดและเรือชะล่า ซึ่งต้องใช้แจวและถ่อเป็นอุปกรณ์ เพราะมีน้ำหนักมาก แต่ถ้าชาวบ้านจะไปจ่ายของที่ตลาดรังสิตหรือตัวเมืองจะมีเรือรับจ้าง เรียกว่าเรือเมล์หรือเรือแท็กซี่ เป็นเรือที่ใช้เครื่องจักรไอน้ำ

ชาวบ้านในสมัยนั้นยังคงใช้ภาชนะเครื่องปั้นดินเผา เป็นภาชนะในการประกอบอาหารและเก็บน้ำ

เช่น เตาด่าน เต่าพิน หม้อดิน อ่าง ตุ่ม ฯลฯ โดยเฉพาะตุ่มสามโคกเป็นภาชนะเก็บน้ำดื่มที่ชาวบ้านนิยมมาก คลองรังสิตจึงเป็นเส้นทางการค้าของชาวมอญสามโคก จังหวัดปทุมธานี นำเครื่องปั้นดินเผาบรรทุกเรือพายไปขายให้แก่ชาวบ้าน ตั้งแต่ปากคลองรังสิตไปจนถึงจังหวัดนครนายก

ก๋วยเตี๋ยวเรือรังสิต : เอกลักษณ์เมืองปทุม

ก๋วยเตี๋ยวเป็นอาหารที่ขายโดยพ่อค้าคนจีน แต่ไม่มีหลักฐานที่สามารถระบุได้ว่าก๋วยเตี๋ยวเรือรังสิตเริ่มขึ้นเมื่อใด รู้แต่ว่ามีขายอยู่หลายรายด้วยกัน แต่ที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศก็คือ “ก๋วยเตี๋ยวเรือโกฮับ” ซึ่งมีชื่อเสียงมานานกว่า 80 ปี (ศิลปศาสตร์, คณะ, สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2542) เนื่องจากมีรสชาติกลมกล่อมทั้งสามรสคือ เค็ม หวาน และเปรี้ยว ไม่เผ็ดมาก ความอร่อยของรสชาติเกิดจากฝีมือของผู้ปรุงและวัตถุดิบทางธรรมชาติเป็นสำคัญ กล่าวกันว่าราคา ก๋วยเตี๋ยวเรือโกฮับในระยะแรกๆ มีราคาประมาณ 1-3 สตางค์เท่านั้น

จากคำบอกเล่าเท่าที่สืบค้นได้ กล่าวกันว่า “โกฮับ” เป็นคนจีนที่มาจากเมืองจีนแซ่ห่าน (แต่บางกระแสบอกว่าเป็นแซ่ด่าน) มีฝีมือในการปรุงก๋วยเตี๋ยวเนื้อตุ๋น ซึ่งเป็นสูตรของชาวจีนไหหลำ โกฮับได้สร้างชื่อเสียงให้ก๋วยเตี๋ยวเรือรังสิตเป็นที่รู้จักของคนทั่วประเทศ ปัจจุบันจะพบเห็นร้านก๋วยเตี๋ยวเรือจำนวนมากในท้องถิ่นต่างๆ ขึ้นป้ายหน้าร้านว่า “ก๋วยเตี๋ยวเรือรังสิต” ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า “คลองรังสิตเป็นถิ่นกำเนิดของก๋วยเตี๋ยวเรือที่อร่อยที่สุดของประเทศไทย”

ปัจจุบันบริเวณริมฝั่งคลองรังสิต ในเขตอำเภอ ัญญาธิยังมีร้านก๋วยเตี๋ยวเรือหลายร้าน แทบทุกร้านจะมีลักษณะเหมือนกัน คือยกเรือก๋วยเตี๋ยวมาตั้ง

ปรุงขายในร้าน เพื่อให้ได้บรรยากาศของก๋วยเตี๋ยว
เรือรังสิตแบบดั้งเดิม

ด้วยความมีชื่อเสียงของก๋วยเตี๋ยวเรือรังสิต
หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจึงใช้ก๋วยเตี๋ยวเรือ
รังสิต เป็นอาหารพื้นบ้านในการจัดเลี้ยงประชุม
สัมมนา หรือต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองของจังหวัด
ปทุมธานี

จากที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นถึงความเป็น
มาและความสำคัญของรังสิตในฐานะย่าน
ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นปทุมธานี สมควรที่
ชาวปทุมธานีทั้งหลายจะร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์
และพัฒนา โดยเฉพาะคลองรังสิตประยูรศักดิ์
ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของท้องถิ่นให้สมกับ
คำขวัญ ที่มีปรากฏว่า “คลองสวย น้ำใส”

เอกสารอ้างอิง

ฉลอง สุนทรวานิชย์. (2539). เหตุการณ์สำคัญ
ที่เกิดขึ้นบริเวณคลองรังสิต.

ในร้อยปีคลองรังสิต โครงการวิจัยนำร่อง

เฉลิมฉลองวโรกาสกาญจนาภิเษก

สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย (หน้า 1 - 7). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

เทคโนโลยีราชมงคล, มหาวิทยาลัย. (2542). ก๋วยเตี๋ยว

เรือคลองรังสิต : อดีตสู่ปัจจุบัน.

จังหวัดปทุมธานี : ม.ป.ท.

เทียมจันทร์ อ่ำแหวน. (2545). คลองรังสิต : สายน้ำ

แห่งชีวิตใน 100 ปี เมืองธัญบุรี.

(หน้า 64 -71). ปทุมธานี : หลุยส์การ์พิมพ์.

เทียมจันทร์ อ่ำแหวน. (2549). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ปทุมธานี. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล. (2539). เหตุการณ์สำคัญ

ที่เกิดขึ้นบริเวณคลองรังสิต.

ในร้อยปีคลองรังสิต โครงการวิจัยนำร่อง

เฉลิมฉลองวโรกาสกาญจนาภิเษก

สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย (หน้า 93-137). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

สุนทรี่ อาสะโว. (2530). คลองรังสิต. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2539). การเกิดและการ

เปลี่ยนแปลงของชุมชนในเขตคลองรังสิต.

ในร้อยปีคลองรังสิต โครงการวิจัยนำร่อง

เฉลิมฉลองวโรกาสกาญจนาภิเษก สถาบัน

ไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(หน้า 308 - 339). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

วิถีพุทธแบบไทย :

สถานที่ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ (ปลายนา)

จังหวัดปทุมธานี

อาจารย์บรรณภัตต์ เขษณาจักร

บทความเชิงสารคดีเรื่อง “วิถีพุทธแบบไทย : สถานที่ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ (ปลายนา) จังหวัดปทุมธานี” นี้ ผู้เขียนมีความประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อเสนอเนื้อหาวิถีชีวิตชาวพุทธแบบไทยซึ่งพยายามสืบทอดรูปแบบวิถีพุทธแบบเดิม² 2) เพื่อศึกษาและเสนอเนื้อหา ศาสนสถานและบริบทของศาสนสถานในจังหวัดปทุมธานี ในบทความนี้ เฉพาะกรณี สถานที่ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ (ปลายนา) จังหวัดปทุมธานี เท่านั้น ส่วนรูปแบบการเสนอจะใช้วิธีการเล่าเรื่องจากการเดินทางไปสู่สถานที่ปฏิบัติธรรม การสังเกต และความรู้สึกจากการสังเกตเป็นสำคัญ

ภายใต้ความเจริญเติบโตของโลกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษย์สามารถสร้างเครื่องมือเพื่อเดินทางไปสู่ดาวดวงอื่นซึ่งมีโซโลกที่เราอาศัยอยู่นี้ สร้างเครื่องคำนวณที่สามารถคำนวณได้เร็วกว่าสมองของมนุษย์ สร้างเครื่องจักรเพื่อการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคในครั้งเดียวแต่ได้ผลผลิตจำนวนมาก สร้างอุปกรณ์ที่สามารถทดแทนอวัยวะต่างๆ ของมนุษย์ได้ นี่คือนวัตกรรมของความมหัศจรรย์ที่ถูกสร้างโดยน้ำมือของมนุษย์

มนุษย์อีกมิติหนึ่ง กลับมองสิ่งที่น่าตื่นตาดังกล่าวนั้นเหมือนไม่ได้เกิดสิ่งมหัศจรรย์พิเศษอะไรเลย สิ่งมหัศจรรย์ที่น่าตื่นตาดกลับเป็นโลกภายในตัวมนุษย์เอง ไม่ใช่โลกที่เราสัมผัสได้ด้วยตาหู จมูกหรือเนื้อหนัง

โลกภายในตัวมนุษย์ที่กล่าวถึงนี้ พุทธศาสนาให้ความสำคัญว่าโลกภายนอก แต่ไม่ปฏิเสธโลกภายนอกในฐานะสิ่งที่เอื้อต่อการดำรงอยู่ของชีวิตเพียงแต่โลกภายในเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สูงส่งกว่าโลกภายนอกเท่านั้น ด้วยว่า โลกภายในเป็นสิ่งที่ยั่งยืนกว่าโลกภายนอก คำสอนของพุทธศาสนาเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์จึงมุ่งไปที่การพัฒนาโลกภายในเป็นสำคัญ โลกภายในในที่นี้คือสภาวะทางจิต

ผู้เห็นความสำคัญของโลกภายในตามแนวคิดของพุทธศาสนาจึงพยายามสร้างและพัฒนาตัวเองสู่ความเป็นเลิศทางจิตวิญญาณ โดยอาศัยแนวทางที่ศาสดา เหล่าสาวก หรือบรรพชนผู้เดินตามเส้นทางที่พุทธศาสนาได้ขีดเขียนไว้ก่อน เป็นเส้นชีวิตเพื่อก้าวไปสู่แสงสว่างทางจิตวิญญาณ หรือโลกภายในที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง ตามความเชื่อที่จารึกไว้เป็น

¹ ชื่อตามป้ายบอกทาง

² วิถีพุทธแบบเดิม หมายถึง วิถีพุทธที่ใช้รูปแบบซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎก ตลอดถึงเอกสารที่สืบเนื่องจากพระไตรปิฎก

ลายลักษณ์อักษรและการสืบทอดด้วยปากคำของผู้ที่
“ค้นพบแล้ว”

สถานที่ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ (ปลายนา)
จังหวัดปทุมธานี เป็นสถานที่หนึ่งในหลากหลายร้อย
พื้นที่ในประเทศไทยที่ถูกสร้างขึ้นจากชาวพุทธ
ในประเทศไทยเพื่อรองรับผู้ต้องการการพัฒนาโลก
ภายในตามแนวทางที่พุทธศาสนาวางไว้ อีกชื่อหนึ่ง
ที่ชาวบ้านเรียกคือ “วัดปลายนา”

คำถามแรกเนื้อหานี้คือ “อย่างไรเรียกว่า
“วัด” สถานที่ปฏิบัติธรรมจัดเป็น “วัด” หรือ “ไม่”

หากพิจารณาจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พ.ศ.2505 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 วัดมี 2 อย่างคือ 1) วัดที่ได้รับ
พระราชทานวิสุงคามสีมา 2) สำนักสงฆ์ โดยให้วัด
มีฐานะเป็นนิติบุคคล เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัด
ในกิจการทั่วไป ตามมาตราที่ 31 ส่วน การสร้าง
การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิกวัด และการขอ
พระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เป็นไปตามวิธีการ
ที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณียุบเลิกวัด ทรัพย์สิน
ของวัดที่ถูกยุบเลิกให้ตกเป็นศาสนสมบัติกลาง
ตามมาตราที่ 32 (กรมการศาสนา, มปป. : 30) ดังนั้น
การที่ชาวพุทธจะเรียกที่แห่งใดแห่งหนึ่งว่า “วัด”
จะได้ก็ต่อเมื่อที่แห่งนั้นได้รับการอนุญาตให้สร้าง
จากกรมการศาสนา โดยความเห็นชอบของกระทรวง
ศึกษาธิการและมหาเถรสมาคม หลังจากสร้าง
เสร็จแล้วมีการประกาศ “ตั้งวัด” ในราชกิจจานุเบกษา
โดยกระทรวงศึกษาธิการ (กรมการศาสนา,
เล่มเดียวกัน : 38) จึงจะชอบโดยกฎหมายฉบับนี้

วัดจึงแบ่งออกเป็น 2 คือ วัดที่ได้รับ
พระราชทานเขตทำสังฆกรรม และวัดที่ยังไม่ได้
พระราชทานเขตสังฆกรรม เรียกตามกฎหมายคือ
สำนักสงฆ์ ดังนั้น สถานที่ปฏิบัติธรรม จึงไม่เรียกว่า

เป็นวัด แต่เป็นที่ทราบกันว่า เป็นสถานที่เพื่อการ
ปฏิบัติธรรมหรือการปฏิบัติตนเพื่อก้าวไปสู่จุดหมาย
สูงสุดตามอุดมคติของพุทธศาสนา

ตอนสายของวันเสาร์ที่ 10 สิงหาคม พุทธศักราช
2551 เป็นวันว่างจากภารกิจงานสอน หลายครั้งที่
เพื่อนร่วมงานพยายามหาเวลาเพื่อ “ความว่าง”
จากการงานให้ตรงกันเพื่อไปพักผ่อนโดยการซึมซับ
บรรยากาศความเงียบ การฝึกฝนจิตวิญญาณและ
การสะสมทรัพย์ภายในตามความเชื่อที่ถูกหล่อหลอม
มาโดยศาสนา

สถานที่ทำงานเป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการ
ศึกษาตั้งแต่ระดับประถมวัยไปจนปริญญาเอก
เราทำงานกันในระดับอุดมศึกษา เพื่อนร่วมงาน 2 ท่าน
ได้รู้จักสถานที่ปฏิบัติธรรมนี้จากช่างตัดผมในตลาด
พระอินทราชา สถานที่ปฏิบัติธรรมอยู่ไม่ไกลนักกับ
ที่ทำงาน หากยืนอยู่บนตึกสูง 15 ชั้นของมหาวิทยาลัย
แล้วหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ก็เห็นสถานที่
ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ (ปลายนา) ที่กล่าวถึงนี้
ในทางตรงกันข้าม หากมองจากสถานที่ปฏิบัติธรรม
มาทางทิศตะวันตก ก็เห็นมหาวิทยาลัยอันเป็น
ที่ทำงานของผู้เขียนและเพื่อนร่วมงานเช่นกัน สิ่ง
ที่ต้องแปลกใจคือ เราเพิ่งรู้เมื่อไม่นานมานี้ว่ามีสถานที่
ปฏิบัติธรรมแบบนี้ใกล้มหาวิทยาลัย

เวลา 09.00 โดยประมาณ เพื่อนร่วมงาน
ท่านหนึ่ง เคาะประตูห้องพักของผู้เขียนก่อนที่ผู้เขียน
จะเปิดประตูออกไปทักทายและได้รับการชักชวน
จากนั้นจึงผละออกไปชักชวนเพื่อนอีก 1 ใน 2 ท่าน
ที่ตอบรับเพื่อไปสู่วิวที่ที่เคยพูดชักชวนกันไว้เมื่อ
หลายวันก่อน

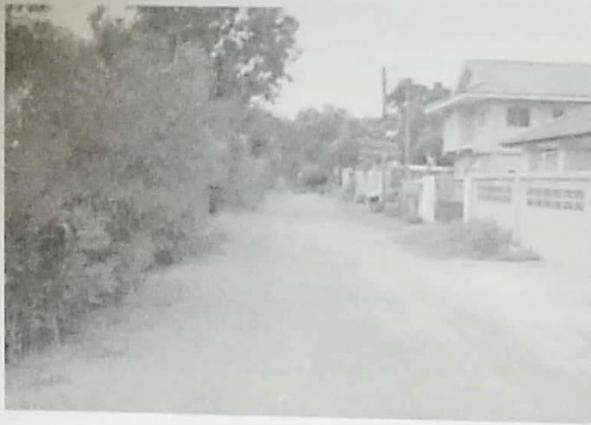
เรา 3 ชีวิต จากสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และกลุ่มวิชาปรัชญาและศาสนา ของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัปจักรยาน ส่วนตัวออกจากที่พักปั่นออกไปทางด้านหลังของ มหาวิทยาลัย ข้ามสะพานไม้ตรงไปถนนข้างวัด ธรรมนาวา เลี้ยวขวากลับไปทางหน้าวัดเลยไป ตลาดพระอินทราชา ลอดใต้สะพานถนนพหลโยธิน แวะซื้อข้าว ผลไม้ น้ำดื่ม ดอกไม้ และของที่จำเป็น เพื่อการทำบุญ ตามความเชื่อ บรรจุลงในตะกร้า หน้ารถ

ตลาดพระอินทราชาแบ่งออกเป็น 2 ฝั่งคือ ฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก โดยมีถนนพหลโยธิน คั่นกลาง ทั้ง 2 ฝั่งคับคั่งด้วยผู้คน มีหอพักขนาดใหญ่ กลางและเล็กถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับผู้คนที่เดินทาง มาจากต่างจังหวัดเพื่อเข้ามาทำงานเป็นพนักงาน ของบริษัทในเมืองหลวงและปริมณฑล

เพื่อนภาษาอังกฤษถามแม่ค้าขายผลไม้ถึงทาง ที่จะไปวัดปรางค์กู่ (ตามที่ชาวบ้านเรียก) เมื่อทราบ แล้วจึงปั่นจักรยานตามกันไปถามถนนลาดยาง ก่อนที่จะพบป้าย สถานที่ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ (ปรางค์กู่) 2 กม.

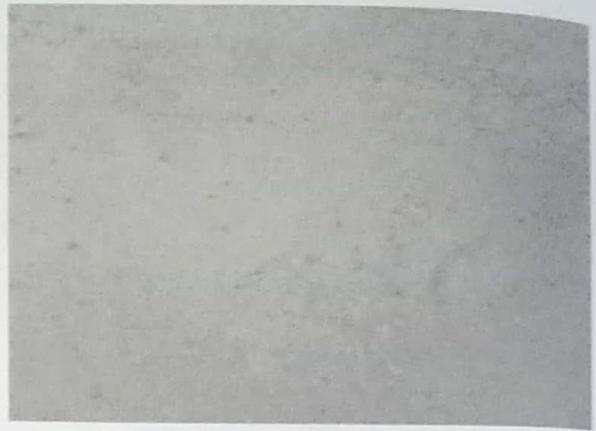
ข้อสังเกตจากป้ายบอกทาง ทำให้ทราบว่า ที่ที่จะไปนี้ไม่ใช่วัดและไม่ใช่สำนักสงฆ์ แต่เป็น สถานที่ปฏิบัติธรรม ซึ่งอยู่นอกเหนือพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ที่อ้างถึงข้างต้น และในวงเล็บก็ทราบว่าอยู่ ท้องไร่ปรางค์กู่ การที่ชาวบ้านเรียกว่า "วัด"

คงเข้าใจว่า ที่ใดมีพระภิกษุอาศัยอยู่ ที่นั่นก็เรียกว่า “วัด” กระจ่าง และไม่น่าผิดแผกอันใด หากวัดคือสิ่งเดียวกันกับคำว่า “อาราม” ในสมัยพุทธกาล เพราะสถานที่ปฏิบัติธรรมนี้มีความสงบค่อนข้างดี มีร่มไม้และธรรมชาติให้น่าปฏิบัติธรรมจริงสมดังคำว่า “อาราม”

เราเลี้ยวขวาจากถนนลาดยางเข้าสู่ถนนลูกรัง ช่วงต้นซอยจะเห็นบ้านไม้ก็หลัง ผ่านไปมีคูน้ำตลอด 2 ข้างทาง น้ำใสให้อยากอาบทีเดียว มีการปลูกบัวหลวงสีชมพูทางฝั่งซ้ายและบัวดอกเล็กสีม่วงทางฝั่งขวาเกือบตลอดเส้นทาง ริมคูน้ำชิดถนนเป็นต้นไม้สูงพอเหมาะ เลยคูน้ำไปจะเป็นนาข้าวของชาวบ้าน บางที่ออกรวงแล้ว บางที่เพิ่งไถ ผู้เขียนมิใช่ชาวนา จึงถามเพื่อนซึ่งมีพื้นเพเป็นชาวนาว่า “ช่วงนี้ชาวนาเขาทำอะไรกัน” เสียงตอบรับมาว่า “ช่วงนี้เป็นการไถกลบ บางแห่งข้าวกล้าออกรวงแล้ว”

ระหว่างที่ปั่นจักรยานไปนั้นพบว่า บนถนนลูกรัง (ดูจะเป็นดินเหนียวสีแดงมากกว่า) มีมดดำถูกล้อรถยนต์เหยียบตายจมดินบ้าง ยังไหวตัวบ้าง และยังมีชีวิตเดินไปมาตลอดเส้นทาง เพื่อนภาษาไทย เอ่ยขึ้นว่า “มีแต่มดทั้งนั้นเลย” ผู้เขียนจึงบอกไปว่า “บันกลางถนนเออะ อย่าตามรอยล้อรถกลางถนน ไม่มีมด” โดยคิดในใจว่า “มดก็ชีวิตเรากี่ชีวิต พอที่จะให้ชีวิตกันได้ก็ให้กันไป ยกเว้นว่าหลีกเลี่ยงไม่ได้จริงๆ” แต่ไม่วายเมื่อรถยนต์ 2 คันสวนทางมา เราจำเป็นต้องหลบลงซีกซ้าย ก่อนที่จะขึ้นสู่กลางถนน อีกครั้งหนึ่ง

หากเราศึกษาประวัติพระพุทธศาสนาเพื่อหาคำตอบว่า ทำไมพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นศาสดาของศาสนาพุทธจึงบัญญัติให้พระภิกษุอยู่จำพรรษาเป็นเวลา 3 เดือน ในช่วงหน้าฝน จะพบว่า

1) ช่วงหน้าฝนเป็นช่วงการเพาะปลูกข้าวกล้าตลอดถึงพืชพันธุ์อื่นๆ ของชาวบ้าน การเหยียบย่ำจาริกไปในที่ต่างๆ ของภิกษุ สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวไร่ชาวนา ในกรณีที่พืชพันธุ์ทั้งหลายถูกเหยียบโดยภิกษุที่จาริกไปในที่ต่างๆ นั้น (สุเมธ เมธาวิทยกุล, 2532 : 43)

2) ภิกษุผู้จาริกไปในที่ต่างๆ อาจเหยียบย่ำสัตว์เล็กสัตว์น้อยที่ออกหากินจนถึงแก่ความตาย

(Wikipedia, 2008) โดยเราจะพบว่า เมื่อคราวน้ำเจ็งนอง สัตว์เล็กสัตว์น้อยจะขึ้นบกเพื่อหนีน้ำ ครั้นภิกษุยก่ำไป ภิกษุนั้นเองเป็นผู้พรากชีวิตสัตว์อื่นให้ถึงแก่ความตาย เช่นเดียวกับมดที่เราเห็นบนถนนลูกรังดินเหนียวนั้น

เราป็นจักรยานกันมาจนเกือบสุดถนน ชิกขวามือ เป็นนาข้าวขนาดใหญ่ออกรวงพร้อมที่จะ ถูกเก็บเกี่ยวจากเจ้าของนาอีกไม่นาน มีนกน้อย กลุ่มหนึ่งกระโดดจากรวงนี้ไปรวงนั้น บินโฉบไปรวงนั้น ดูเหมือนจะสนุกสนานกับการกินอะไรสักอย่าง ผู้เขียนสันนิษฐานว่า น่าจะเป็นเม็ดข้าวจากรวง หรือ ไม่ก็หนอนหรือแมลงอะไรสักอย่าง ผ่านโค้งสุดท้าย มองเห็นสถานที่ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ

เรามุ่งตรงไปที่หมาย ที่แห่งนี้มีรั้วลวดหนาม กั้นรอบ บนรั้วทางเข้ามีป้ายเขียนบอกสถานที่

เรานำจักรยานไปจอดไว้ในที่เห็นว่ามันจะ เหมาะ ก่อนที่จะนำดอกไม้ อาหาร ผลไม้ น้ำ ออกจากตะกร้านำรถมุ่งไปที่ลานกลางสถานที่

ซึ่งลาดด้วยอิฐอัดรูป ทางทิศตะวันตกของลานมีการ จัดทำเป็นเนินยกสูงเหมือนอาสน์สงฆ์ทั่วไป ทางซ้าย ของเนินยกสูงเห็นพระพุทธรูปขนาดพอเหมาะ ประดิษฐานอยู่ บนฐานบุชามีร่องรอยของรูปและเทียน คู่หนึ่งที่เพิ่งถูกจุดไม่นาน

กลางลานพื้นอิฐอัดรูปนั้น มีโต๊ะสำหรับตั้ง อาหารตลอดถึงภาชนะเพื่อใส่อาหาร มีอุบาสิกา ทำหน้าที่ในการจัดเตรียมอาหารอยู่แล้ว เพื่อนทั้ง 2 เดินไปทักทายอุบาสิกาวัยกลางคน ขณะที่ผู้เขียน นำอาหารมาวางไว้บนโต๊ะ ก่อนที่จะวางอาหารไม่ลืม ที่จะอธิษฐานจิตก่อน “ด้วยบุญที่ข้าพเจ้าได้ทำ ในวันนี้ ขอถึงแด่.....ตลอดถึงสรรพสัตว์ โดยทั่วกัน” และเดินไปหยิบดอกไม้ซึ่งเพื่อนท่านหนึ่ง ชื้อเผื่อไว้ นำไปบูชาที่พระประธาน

คำถามที่แทรกเข้ามาในเรื่องราวตรงนี้คือ “ทำไม ต้องบูชาด้วยดอกไม้” เราจะพบว่าเมื่อเราศึกษา เรื่องเล่าจากคัมภีร์ “ธมฺมปฎฐกถา” ชำระโดย “วชิรญาณมหาสมณะ” (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส) เรื่องเล่าจำนวนหนึ่ง ได้กล่าวถึงการถือดอกไม้หรือพวงมาลัยเพื่อบูชา พระพุทธรูปเจ้าหรือสาวกของพระพุทธรูปเจ้า เช่น นายมาลาการ เข้าใจว่า ดอกไม้คือเครื่องหมาย ของความบริสุทธิ์ สะอาด สวยงาม และสูงส่ง

นอกจากนั้น จะพบว่า เรื่องเล่าได้กล่าวถึงผลของการบูชาด้วยดอกไม้สด ครั้นเกิดมาอีกชาติหนึ่งก็จะมีผิวกายสวยงามคล้ายกับสีดอกไม้ที่ได้ถวายแล้ววันนี้สิ่งนี้น่าจะเป็นคติเกี่ยวกับการถวายดอกไม้ในปัจจุบัน

เมื่อไปถึงหน้าพระพุทธรูป จึงนั่งคุกเข่าวางดอกไม้ (ดอกกล้วยไม้ 1 กำ) ไว้ข้างๆ ก่อนที่จะหยิบธูปมา 3 ดอก จุดด้วยเปลวไฟบนเทียนที่ถูกจุดอยู่แล้ว พร้อมกับจับธูปไว้ทั้ง 2 มือเรียบไว้ที่หน้าอกและกล่าวคำ "อะระหัง สัมมาสัมพุทธโร ภะคะวา... กายะนะ วาจาเย วสุ เจตะสา วา พุทธโร กุภัมมัง ปะกะตัง มะยายัง พุทธโร ปฏิกคัณหาตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทธโร...สังโฆ ปฏิกคัณหาตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเร สังวะริตุง ว สังโฆ"

การกล่าวบทท่องจำนี้ เพื่อต้องการโน้มเข้าสู่ความรู้สึกนอบน้อมต่อพระพุทธรูป ผู้เขียนพร้อมด้วยพระปัญญาคุณ (ปัญญาอย่างไร) พระบริสุทธิคุณ (บริสุทธิ์อย่างไร) และพระมหากรุณาคุณ (กรุณาอย่างไร) ต่อพระธรรมอันเป็นคำสั่งสอนที่ถูกค้นพบและถ่ายทอดโดยพระพุทธรูป ต่อพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบตามธรรม และสมควรแก่ธรรม ข้อคิดในเรื่องนี้คือ หากเราไม่ทราบว่สิ่งที่เราน้อมถึงนั้นคืออะไร การที่เรานอบน้อมต่อสิ่งนั้นดูจะเป็นความเขลามากกว่า ดังนั้น หากจะกราบไหว้หรือนอบน้อมต่อสิ่งใด ผู้กระทำต้องสำนึกหรือระลึกว่สิ่งที่เรานอบน้อมถึงนั้นคืออะไรก่อน นอกจากการ

นอบน้อมแล้ว บทท่องจำนี้ยังเป็นการแสดงความรู้สึกเพื่อ "ขอภัย" หรือ "ขอขมา" ต่อพระรัตนตรัย โดยที่เราอาจเคยละเมิดต่อพระรัตนตรัยทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว การกล่าวสำนึกเช่นนี้เพื่อความไม่มีโทษต่อกันด้วยว่า พระรัตนตรัยเฉกเช่นกระจกเงา หากเราแสดงพฤติกรรมดีด้วยกาย วาจาและใจ กระจกเงารัตนตรัยก็จะสะท้อนออกสู่บุคคลนั้นในทางดี แต่หากเราแสดงพฤติกรรมไม่ดี เราก็จะได้รับสิ่งไม่ดีที่เราแสดงนั้น โดยที่กระจกเงามีได้มีความประสงค์จะกระทำตอบแต่อย่างใด

ผู้เขียนนั่งสงบจิตพักใหญ่ ก่อนปักธูปลงบนกระถางธูปและกราบ 3 ครั้งจากนั้นจึงค่อยๆ เดินสำรวจไปตามลานสถานที่ ซึ่งมีต้นไม้สูงพอประมาณทั่วบริเวณ ร่มเงาของต้นไม้และอากาศยามหน้าฝน แม้ท้องฟ้าจะโปร่ง ดวงอาทิตย์จะแจ่มก็ไม่ทำให้เหงื่อไหลออกจากร่างกาย บรรยากาศเพื่อการปฏิบัติธรรมของสถานที่นี้ค่อนข้างดี โนมเอียงให้นักศึกษาเรียนรู้พอสมควร จากการสังเกตบริเวณรอบๆ พบว่า

1) มีการแยกที่อยู่ผู้ปฏิบัติออกเป็น 2 ส่วน โดยที่พระนักปฏิบัติจะอยู่กุฏิเล็กๆ ซึ่งสร้างไว้ง่าย ๆ พอได้อยู่อาศัย ทางบริเวณทิศใต้ ส่วนฆราวาสนักปฏิบัติจะอยู่ทางซีกทิศเหนือ

2) บริเวณอาสน์สงฆ์และที่อื่นๆ บางแห่งมีการเขียนป้ายซึ่งแสดงให้เห็นถึง "การพัฒนาสถานที่ปฏิบัติธรรมให้สอดคล้องกับการจัดการแบบใหม่" แบ่งเป็น

ก. ป้ายเขตสุบบุหรี ติดไว้นอกเขตสถานที่ปฏิบัติฯ คล้ายกับว่า ยินดีต้อนรับทุกคนแม้จะติดบุหรี (ผู้ติดบุหรีสามารถจะพัฒนาตนสู่อุดมคติทางพุทธศาสนาได้)

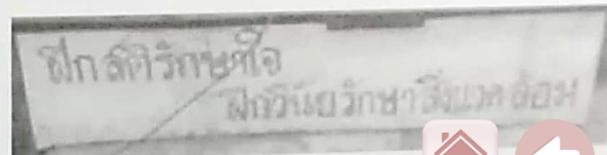
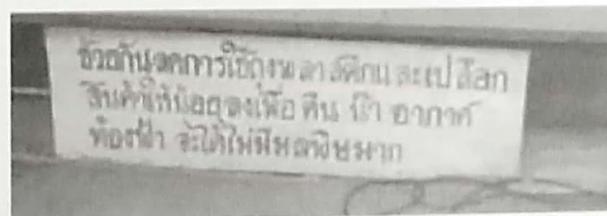
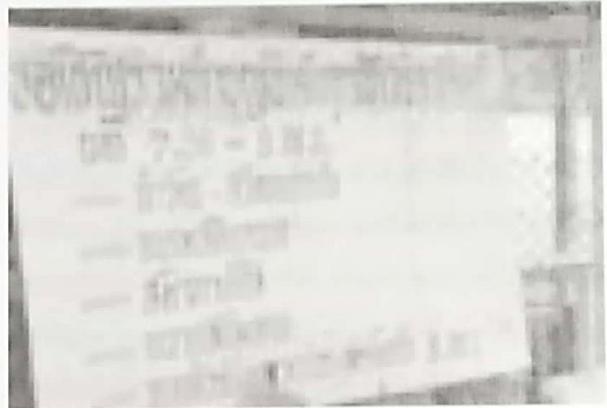

ข. ป้ายเชิญชวนทำความดี ด้วยการ
บริจาคความซื่อ หลังป้ายเป็นตู้รับบริจาคที่มี
การเขียนหน้าตู้ว่า ตู้บริจาคความซื่อ เลิกดื่มสุรา
เลิกสูบบุหรี่ เลิกหมากพลู เลิกเล่นการพนัน
เลิกยาเสพติดอื่น ๆ

ค. ป้ายเชิญชวนร่วมทำบุญพิเศษทุกเช้า
วันอาทิตย์ พร้อมกำหนดการซึ่งพร้อมด้วยบุญกิริยาวัตถุ
3 ประการ ผู้เขียนเข้าใจว่า รูปแบบนี้น่าจะสอดคล้องกับ
สังคมไทยปัจจุบันที่ไม่สามารถจะทำกิจกรรมทาง
ศาสนาได้ในวันพระ 8 คำ 14 คำ หรือ 15 คำ ซึ่งเป็น
วันทำงานทั่วไป หากแต่มีการปรับมาดำเนินการ
ในวันอาทิตย์เพื่อให้สอดคล้องกับการหยุดงานของ
ชาวพุทธโดยมาก

ง. ป้ายปฏิเสธธุรกิจสังฆทาน โดยที่
ชาวพุทธจำนวนหนึ่งซึ่งเรียนรู้รูปแบบการทำบุญด้วย
สังฆทาน จากโลกของธุรกิจ มองว่า การซื้อของ
ซึ่งบรรจุสิ่งต่างๆ ไว้จำนวนหนึ่งแล้วไปถวายพระนั้น
คือสังฆทาน ในความหมายว่า “สังฆทานมีบุญ
มากกว่า ปาฏิปุคคลิกทาน” อันที่จริง ชาวเพียง
ทัพพีเดียวก็ถวายเป็นสังฆทานได้ หากใจของผู้ถวาย
ไม่เจาะจงภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง

จ. ป้ายรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ป้ายที่
เขียนว่า ช่วยกันลดการใช้ถุงพลาสติกและเปลือก
สินค้าให้น้อยลงเพื่อ ดิน น้ำ อากาศ ท้องฟ้า จะได้ไม่มี
มลพิษมาก” และป้ายคำขวัญที่ว่า “ฝึกสติรักษาใจ
ฝึกวินัยรักษาสิ่งแวดล้อม” ป้ายนี้จึงใจให้เกิดสำนึก
บางอย่างที่ดี

3) มีเครื่องมือส่งสัญญาณ ซึ่งไม่ใช่เสียงกริ่งหรือออดอย่างปัจจุบัน แต่เป็นเหล็ก 2 ชั้นที่ทำให้เกิดสัญญาณเพื่อ “การนัดหมาย”

4) มีต้นไม้ให้ร่มเงาและศาลากลางสระน้ำที่ร่มรื่น ตลอดถึงปลาตัวใหญ่หลายตัวในสระน้ำ โดยที่การได้ให้อาหารแก่ปลาคือการให้ชีวิต การได้ดูปลาว่ายน้ำหรือพฤติกรรมปลา เป็นการสร้างความเข้าใจชีวิตของสัตว์บางประเภทเมื่อเข้าใจธรรมชาติของสัตว์ ความรู้สึกอ่อนโยนจะเกิด และกลายเป็นมิตรต่อกัน

5) บรรยากาศเสียง อาจมีเสียงสัตว์ต่างๆ อย่างนก ซึ่งเป็นปกติสำหรับ “ป่า” บางครั้งมีเสียงเครื่องมือสมัยใหม่ของคนทำงานดังมาแต่ไกล การปฏิบัติจึงต้องตัดความรู้สึกของเสียงนั้นออกไปให้กลายเป็นความเงียบ

6) มีเอกสาร เพื่อการศึกษาข้อมูลในทางปริยัติ

7) สำหรับผู้ใหม่ต่อการปฏิบัติ จะมีพระสงฆ์ให้การอบรมในเบื้องต้น

นอกจากสิ่งที่กล่าวมานี้ อีก 2 สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้คือ เรือนคลังและการสร้างกุฏิ เข้าใจว่าจำลองมาจากวินัยของพระสงฆ์นั่นเอง

เครื่องใช้สอยจำเป็นส่วนตัวของภิกษุ นักปฏิบัติมี 8 คือ สบง จีวร สังฆาฏิ บาตร มืดโกน หรือมีดตัดเล็บ เข็ม ประคดเอว กระบอกรองน้ำ รวมเรียกว่า “อัฐฐบริหาร” นอกเหนือจากนั้นให้ถือเป็นของใช้ส่วนรวมหรือใช้ร่วมกัน โดยเก็บไว้ที่ “เรือนคลัง” ซึ่งจะต้องมีการประกาศสมมติที่ใดที่หนึ่งให้พระภิกษุได้รู้โดยทั่วกัน และมีเจ้าหน้าที่ (เจ้าอธิการ) ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติคือ ไม่ลำเอียง เพราะความชอบพอ ความเกลียดชัง ความมั่งงาย และความกลัว ตลอดถึงรู้จักการรักษาสิ่งของในเรือนคลัง (อ่านรายละเอียดใน พระไตรปิฎก เล่มที่ 5 วินัยปิฎก มหาวีถัมภ์) เดิมทีเรือนคลัง

มีเป้าหมายหลักคือเก็บจีวรแต่ปัจจุบันอดิเรกหลากหลายเพิ่มมากขึ้น เรือนคลังจึงกลายเป็นที่เก็บสิ่งอื่นๆ ด้วย สถานที่ปฏิบัติธรรมเสวตสมบูรณ (ปลายนา) มีเรือนคลังที่ว่านี้ โดยขึ้นป้ายว่า “โรงตีมพระ” เมื่อสังเกตจากข้างหน้าเรือนคลัง มีเครื่องตีมจำนวนหนึ่ง ด้านหน้ารั้วเรือนคลังมีถุงใส่ขยะ 3 ใบ เพื่อการจัดแยกขยะ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการประยุกต์การจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้ด้วย ส่วนกุฏิที่พักสงฆ์เป็นกุฏิเล็กๆ สร้างง่าย ๆ แต่ดูจะมั่นคงพอควร เข้าใจว่า เป็นความพยายามที่จะสร้างให้สอดคล้องกับวินัยบัญญัติ เพื่อความเป็นอยู่เรียบง่าย มั่นอกสันโดษ

หลังจากเดินสังเกตบรรยากาศแวดล้อมครูใหญ่ จึงเปลี่ยนบรรยากาศการศึกษาธรรมชาติเป็นการเดินข้ามสะพานไม้ไปที่ศาลากลางน้ำ ยืนนิ่งมองสระบัว ภาพเงาของต้นไม้และท้องฟ้าที่สะท้อนลงในน้ำ ให้น่าอภิรม มองเห็นมิติของภาพนั้น เห็นปลาตัวใหญ่กำลังว่ายน้ำ มีอยู่ 2 ตัวที่วิ่งหยอกกันได้น้ำส่งผลให้แผ่นน้ำที่ราบเรียบนูนเนินขึ้น นี่กระมังคือสิ่งที่อาศัยกันและกันเกิด หรือเมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี พักใหญ่ที่เฝ้ามองเพื่อผ่อนคลายความรู้สึก จากนั้นจึงเปลี่ยนมานั่งบนพนักพิง (ไม้พิง) ก่อนนั้น เห็นอาจารย์ภาษาอังกฤษนั่งสมาธิยึดตัวตรงหน้า พระประธานอาจารย์ภาษาไทยนั่งหลับตาขัดสมาธิเพชร อยู่บนม้านหินอ่อนทางทิศตะวันออก ระหว่างที่ผู้เขียนนั่งหลับตานั่นเองพบว่า มีเสียงเครื่องมือนิดหนึ่ง

เข้าใจว่าเป็นส่วานดังมาจากที่ไกล มีเสียงนกและสัตว์อย่างสุนัขในบางคราว แต่การนั่งก็เป็นไปด้วยดี ในระดับหนึ่ง ด้วยว่า ไม่ได้หวังเพื่อการเข้าถึงสภาวะใดๆ และไม่คิดว่าจะมีบารมีพอที่เข้าถึงได้ในเวลาเพียงเท่านั้นหรือในช่วงอายุนี้ คงได้เพียงการสะสมเรียนรู้เล็กๆ น้อยๆ ช่วงหนึ่งจนระลึกถึง “มูลกรรมฐาน” ที่พระอุปัชฌาย์มอบให้กุลบุตรผู้เข้ารับการศึกษาอุปสมบททุกคน ให้รู้สึกแปลกใจ ที่ไม่เห็นมีการสอนอย่างเป็นทางการหรือสำนักที่โด่งดังในเรื่องนี้เท่าที่ทราบ หลวงปู่สงฆ์ จันทโร ทานใช้มูลกรรมฐานนี้เองในการฝึกสมาธิภาวนา

มูลกรรมฐาน คือ กรรมฐานเบื้องต้น มี 5 อย่าง
 บริกรรมโดยอนุโลมว่า เกสา โลมา นะชา ทันตา
 ตะใจ บริกรรมโดยปฏิโลมว่า ตะใจ ทันตา นะชา
 โลมา เกสา (เกสาคือผม โลมาคือขน นะชาคือเล็บ
 ทันตาคือฟัน ตะใจคือหนัง) บริกรรมกลับไปกลับมา
 เพื่อให้เห็นถึงความไม่เที่ยง เป็นทุกข์และอนัตตา
 เป็นเพียงสิ่งที่ประกอบกันเข้าเท่านั้น...เกสาอยู่ตรงไหน
 ของร่างกาย โลมา นะชา ทันตา ตะใจ อยู่ตรงไหน
 ของร่างกาย.....

บริกรรมได้ไม่นาน จึงหันกลับมาใช้การ
 กำหนดลมหายใจเข้าออกและเปลี่ยนเป็นการขบ-พอง
 ของท้อง สรุปได้ว่า การบริกรรมวันนี้ค่อนข้างสับสน
 ตีกันไปตีกันมา แต่รู้ว่า ระหว่างบริกรรมนั้น มีช่วงของ
 “ความเงียบ” อยู่

ผู้เขียนเดินออกจากศาลากลางน้ำไป
 เดินเท้าเปล่าบนลานอิฐขั้นรูป ใคร่ครวญอะไรต่างๆ
 ตามลำดับ บางครั้งหันมากำหนดการก้าวอย่างของเท้า
 “ซ้ายอย่างหนอ ขวาอย่างหนอ” สังเกตเห็นมดคันแดง
 (มดคันร้อน) กำลังกินข้าวที่มีคนเอาไปตั้งไว้บนใบไม้
 สดบนพื้นลานอิฐนั้น สังเกตเห็นสัตว์บางชนิด
 เกาะบนโคนไม้ “นั่นก็ชีวิต เราก็คือชีวิต” หยุดเดินและ
 ขายตาไปรอบๆ เห็นที่ผู้หญิงกำลังนั่งสมาธิบนเก้าอี้
 (น่าจะหลับเพราะค่านับบ่อยๆ) บางท่านกำลังเดิน
 สงบๆ (เดินจงกรมกระมัง) จำนวนหนึ่งกำลังนั่งฟัง
 พระอาจารย์โอภาสเรื่องการปฏิบัติกรรมฐานเบื้องต้น
 รวมถึงเพื่อนภาษาไทยด้วย ส่วนเพื่อนภาษาอังกฤษ
 กำลังเดินจงกรมอยู่ใกล้ๆ กับพระพุทธรูปนั่นเอง

ช่วงหนึ่งรู้สึกหิวน้ำ จึงเดินไปสวมรองเท้า
 ก้าวไปหยิบขวดน้ำดื่มที่ตะกร้าหน้ารถจักรยาน
 เปิดขวดน้ำยกขึ้นดื่ม มองออกไปนอกรั้วสถานที่
 ปฏิบัติฯ เห็นนก 2-3 ตัวกำลังเกาะเกี่ยวรวงข้าว
 บินกระโดดไปมา เห็นสุนัขตัวหนึ่งกำลังกินใบข้าว

เข้าใจว่า อาจจะสำรองเป็นแน่ ไม่นานได้ยินเสียง
 เหล็กกระทบเหล็กเป็นสัญญาณบ่งบอกเวลา “เพล”
 ยืนใคร่ครวญอะไรบางอย่าง จากนั้นจึงเดินไปลานอิฐ
 ขั้นรูป มองเห็นเพื่อนท่านหนึ่งกำลังทานข้าว และ
 อุบาสิกาทั้งหลายก็กำลังทานข้าวเช่นกัน ผู้เขียนไม่รู้
 สึกหิว จึงไม่อยากจะกินข้าว อาจารย์อีกท่านหนึ่งไป
 ตักข้าว ผู้เขียนเดินไปหยิบผลไม้จำนวนหนึ่งมานั่ง
 ทานด้วย เมื่อทานเสร็จ ชำระล้างภาชนะเป็นที่
 เรียบร้อย เดินไปมาระยะหนึ่ง จึงชักชวนกันป็น

จักรยานออกจากสถานที่ปฏิบัติ เพื่อกลับที่พำนัก ก่อนออกจากสถานที่ปฏิบัติ พระอาจารย์รูปหนึ่ง ชักชวนให้มาปฏิบัติโดยการค้างคืน

เรา 3 คน บินจักรยานออกจากสถานที่ปฏิบัติ หันหัวจักรยานเลี้ยวขวาข้ามคูน้ำถึงทางเดินเท้า (หากฝนตกคงมีแต่โคลน) บินออกถนนลาดยาง วกเข้าซอยโรงแรมแมนฮัตตัน ออกถนนพลโยธิน หัวจักรยานเดินขึ้นสะพานลอยข้ามไปฝากตะวันตก มุ่งหน้าไปมหาวิทยาลัย เลี้ยวซ้ายเข้าไปพระณีย์ ประตูน้ําพระอินทร์ ยกจักรยานข้ามเหล็กขวางทาง ถึงพื้นที่มหาวิทยาลัยโดยสวัสดิภาพ

จากงานเขียนที่กล่าวมาในบทความนี้ ผู้เขียน พยายามเดินเรื่องโดยเอาตัวผู้เขียนและเพื่อนซึ่งเป็น ชาวพุทธตามไบทะเลเป็นบ้าน เป็นตัวละครเพื่อศึกษา เรียนรู้วิถีชีวิตแบบพุทธ และเอาสถานที่ปฏิบัติธรรม

เสวตสมบุรณ (ปลายนา) เป็นกรณีศึกษา การเดินทาง จากมหาวิทยาลัยไปสถานที่ปฏิบัติธรรมฯ พบว่า แม้ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความก้าวหน้าของ วิทยาศาสตร์ ประชากรของโลกผูกชีวิตของตนไว้กับ สิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ แต่ชาวพุทธจำนวนหนึ่ง กลับมีความเชื่อว่า โลกของประติษฐกรรมไม่ใช่ เป้าหมายหลักของชีวิต คำสอนของพระพุทธเจ้า ยังคงเป็นสัจธรรมที่สามารถเข้าถึงได้ สัจธรรมตามที่ พุทธองค์เสนอไว้ นั้นให้ความสุขได้แท้จริงและยั่งยืน มากกว่า จึงพยายามสร้างสถานที่เพื่อตอบรับการ ปฏิบัติเพื่อเข้าถึงสัจธรรมนั้น เน้นการเรียนรู้ด้วยการ ปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้โดยการอ่านและการฟัง พยายามเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายให้ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ตามแนวที่พุทธศาสนาได้วางไว้ นอกจากนั้นยังพบว่า สถานที่แห่งนี้ น่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้อีกแหล่งหนึ่งที่ สถานศึกษาใกล้เคียงควรเชื่อมโยงถึง เพื่อการศึกษา เรียนรู้ “โลกภายใน” สำหรับผู้ต้องการค้นหาความจริง อย่างที่พุทธศาสนาได้แสดงไว้ผ่านทางคัมภีร์ หรือเรื่องเล่าผ่านตัวบุคคล

นเรศมณฑิ เพชรนาจักร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันอาทิตย์ที่ 10 สิงหาคม พุทธศักราช 2551

ชั้น 9 ค่า เดือน 9

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา (มปป). พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๓๕, กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม. กรุงเทพฯ : การศาสนา

สุเมธ เมธาวิทยกุล. (๒๕๓๒). สังกัปปพิธีกรรม. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

Wikipedia. (๒๕๕๑). [on-line]. Available: <http://th.wikipedia.org/wiki/> [2008, August 15]

รุ่งอรุณที่... สปป.ลาว

รองศาสตราจารย์วรัญญา เชาวนัสชุม

คณะทัวร์ของเราออกเดินทางจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เวลา 03.40 น. เดินทางไปจังหวัดอุบลราชธานี และแวะทานอาหารเช้าที่เขื่อนจุฬาภรณ์ หลังจากรับประทานอาหารเช้าและพวกเราก็เดินทางต่อไปยังด่านช่องเม็กอำเภอสิรินธร เพื่อจะข้ามแดนสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

สำหรับประเทศลาว หลายคนคงได้ไปสัมผัสมา สปป.ลาว เป็นประเทศที่ไม่ติดกับทะเลส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบสูงมีภูเขาล้อมรอบพื้นที่ราบมีเพียงร้อยละ 20 และส่วนใหญ่จะอยู่ในตอนกลางของประเทศ ดังนั้นประเทศลาวจึงปกคลุมไปด้วยป่าอันหนาทึบ

ภาวะเศรษฐกิจของ สปป.ลาว มีพัฒนาการที่ดีตามลำดับ โดยในช่วง 20 ปีนับตั้งแต่ปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม เมื่อปี 2529 สปป.ลาว มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6.2 ต่อปี ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 200 ดอลลาร์สหรัฐเมื่อปี 2529 เป็น 491 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2548 ภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี โดยอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้าเป็นสาขาหลักที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศเพราะสามารถจะผลิตได้มากและส่งมาขายให้กับประเทศไทย

ในปี 2549 สปป.ลาว มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 7.6 เพิ่มจากร้อยละ 7.2 ในปี 2548 ภาคเกษตรกรรม มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น 190,000 เฮกตาร์ (1,187,500 ไร่) และผลิตข้าวได้ 2.6 ล้านตัน ภาคอุตสาหกรรม รัฐบาล สปป.ลาว ได้อนุมัติสัมปทานโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ เหมืองแร่ (ทองคำ ทองแดง ดีบุก ถ่านหิน สังกะสี ยิปซัม) โครงการผลิตซีเมนต์และเหล็กในหลายพื้นที่เพื่อเพิ่มการส่งออก ด้านการคมนาคมขนส่ง การก่อสร้างถนนเชื่อมโยงลาวกับประเทศในอนุภูมิภาคมีความคืบหน้าอย่างมาก ถนนที่สร้างเสร็จแล้ว ได้แก่ ถนนหมายเลข 3 (ไทย-ลาว-จีน) ถนนหมายเลข 8 และหมายเลข 12 (ไทย-ลาว-เวียดนาม) แล้วเสร็จในปี 2550 เมื่อการคมนาคมสะดวกขึ้น การเดินทางท่องเที่ยว หรือการขนส่งสินค้าจากไทยผ่านลาวสู่เวียดนามหรือจีนจะมีผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ สปป.ลาว มากขึ้น

การได้เข้าไปใน สปป.ลาว ครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้เดินทางร่วมกับคณะเก็บข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีเป้าหมายอยู่ที่ภาคใต้ของประเทศลาว โดยเน้น

แขวงจำปาสัก ซึ่งมีเมืองหลวงคือเมืองปากเซ บริเวณนี้นับว่าจะได้เปรียบกว่าพื้นที่ใดใน สปป.ลาว เพราะได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวมากที่สุด ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เนื่องจากภูมิศาสตร์ของแขวงจำปาสักมีลักษณะที่หลากหลาย มีป่าใหญ่ในที่ราบ และที่ราบลุ่มริมแม่น้ำโขง ซึ่งอยู่ติดกับพรมแดนไทย จังหวัดอุบลราชธานี เมืองปากเซอยู่ห่างจากช่องเม็ก เพียง 42 กิโลเมตร แขวงจำปาสักมีอาณาเขตทิศตะวันตกติดกับชายแดนประเทศไทย ทางด้านช่องเม็ก อำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี ทิศใต้ติดต่อกับเขตกัมปงทมของประเทศกัมพูชา มีพื้นที่ประมาณ 15,415 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเมืองต่างๆ คือ เมืองปากเซ ชนะสมบุรณ์ ปากช่อง ประทุมพร สุขุม่า จำปาสัก โพนทอง เมืองโขง มุลละปาโมก ในอดีตแขวงจำปาสักมีชื่อเรียกว่า เขตแคว้นของนครกาลละจำบากนาคะบุรีสี เป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจของประเทศลาวตอนใต้ แต่ภายหลังที่ฝรั่งเศสเจ้าอาณานิคมตั้งเมืองปากเซขึ้นเป็นเมืองหลวงในปี พ.ศ. 2448 เมืองจำปาสักซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่าของแขวงจำปาสักจึงถูกลดระดับความสำคัญลงไป

แขวงจำปาสัก ปรากฏชื่อในพงศาวดารเขมรว่า สะมะพูปุระ เมื่ออาณาจักรฟูนันเสื่อมอำนาจคนลาวได้ย้ายถิ่นเข้ามาสร้างบ้านเรือนกลายเป็นเมืองใหม่นามว่า จำปานะคะบุลีหรือจำปานคร ถึงรัชสมัยพระเจ้าจัมได้ทรงรวบรวมเมืองต่างๆ ของลาวเข้ามาเป็นอาณาจักรเดียวกันชื่อว่าล้านช้าง เป็นอาณาจักรที่รุ่งเรืองในทุกด้าน มีเมืองหลวงตั้งอยู่ที่เมืองหลวงพะบาง แต่เมื่อพระเจ้าฟ้าจัมสิ้นพระชนม์ อาณาจักรล้านช้างเริ่มตกต่ำลงเพราะสงครามแย่งชิงอำนาจและการก่อกบฏต่างๆ นานนับร้อยปี จนถึง พ.ศ. 2063 พระเจ้าโพธิสาร

ขึ้นครองราชย์และรวบรวมแผ่นดินใหม่ จึงได้ย้ายเมืองหลวงของอาณาจักรล้านช้าง มาอยู่ที่เวียงจันทน์ เพื่อให้ไกลจากการรุกรานของสยาม อาณาจักรล้านช้างเจริญมาได้ 200 ปีเศษก็เริ่มอ่อนแอ แดกออกเป็น 3 ฝ่าย คือ อาณาจักรหลวงพระบาง อาณาจักรเวียงจันทน์ และอาณาจักรจำปาสัก ซึ่งตรงกับสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงระแวงว่าลาวจะร่วมมือกับพม่ายกทัพมาตีไทย จึงโปรดให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (รัชกาล 1) ยกทัพไปตีลาวทั้ง 3 อาณาจักร จึงทำให้ลาวตกเป็นของไทยนานถึง 114 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2436 ไทยต้องยกลาวให้กับฝรั่งเศส แต่ในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเศสเริ่มอ่อนแอ ญี่ปุ่นได้เข้ามาปกครองแทน แต่ภายหลังสิ้นสงครามโลก ประเทศญี่ปุ่นเป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงคราม ฝรั่งเศสได้กลับมาปกครองลาวอีกครั้ง จนถึงปี พ.ศ. 2497 ฝรั่งเศสแพ้สงครามที่เดียนเบียนประเทศลาวจึงได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ แต่กลับถูกสหรัฐอเมริกาเข้าแทรกแซงทางการเมืองและการทหาร กลุ่มลาวรักชาติจึงได้ร่วมกันต่อสู้จนสหรัฐอเมริกาล่าถอย ลาวได้เปลี่ยนการปกครองเป็นระบบคอมมิวนิสต์ ยกเลิกสถาบันเจ้าชีวิตหรือสถาบันกษัตริย์ โดยเจ้าชีวิตองค์สุดท้าย แห่งราชอาณาจักรจำปาสักคือเจ้านุญอุ้ม

ระหว่างที่นั่งรถบัสผ่านเข้าเมืองปากเซ ได้ชมบ้านเรือนและวิถีชีวิตชาวลาว 2 ช้างทางสถานที่แะเป็นครั้งแรกใน สปป.ลาว คือ น้ำตกตาดเยื้อง ทางเข้าน้ำตกจะเป็นแหล่งปลูกกาแฟ และมีชุมชนชายของอยู่ 5-6 ร้าน มีสินค้าท้องถิ่นขาย เช่น กล้วยไม้, หมอนอิง, ผ้าทอมือ, ผ้าพันคอ และที่สำคัญคือกาแฟสด

จากน้ำตกตาดเยื้อง ก็ขับรถไปจนถึงน้ำตกตาดฟาน ลักษณะของน้ำตกตาดฟาน เหมือนสายน้ำ

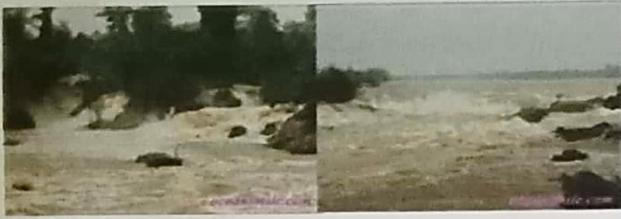
2 สายที่ตกลงจากเขาสูงน้ำแรงมากและเวลาเข้าชมต้องอยู่บนเขาอีกลูกที่ตรงข้ามกัน และอยู่ไกล เพราะน้ำตกไหลแรงมาก ชุมชนเดิมที่อยู่ในบริเวณ น้ำตกเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกไร่กาแฟเป็นหลัก ตอนเย็นเข้าที่พักเป็นรีสอร์ท จึงเห็นไร่กาแฟตลอดสองข้างทาง รีสอร์ทแห่งนี้เป็นของคนไทย ซึ่งไปลงทุนสร้างในประเทศลาว ในบริเวณน้ำตกอุทยานผาล้อมเมืองบางเจียง

บ้านพักในรีสอร์ท ทำจากไม้ และหลังหนึ่งๆ จะนอนได้ 4-8 คน โดยทุกคนจะมีมุ้งส่วนตัว เพื่อกันยุงยุงที่นี้มีความร้ายกาจ เพราะเคยทำให้เจ้าของรีสอร์ทเกือบตาบอด จากการเป็นไข้มาเลเลีย บ้านพักในรีสอร์ทสวยงามและมีความเป็นธรรมชาติของป่าไม้ มีบ้านบางหลังสร้างบนต้นไม้ จึงทำให้เป็นสถานที่ร่มรื่น และที่รีสอร์ทแห่งนี้ ยังจำลองบ้านของชนเผ่าต่างๆ ในประเทศลาวมาให้ชม และแสดงถึงการทอผ้า โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือทอผ้าแบบไทย แต่เป็นแบบนั่งกับพื้นใช้ขาและหลังช่วยทอไม่มีเครื่องมืออื่นๆ แต่ราคาก็จะแพงเพราะเป็นการโชว์ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และขายนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะมีเด็กเล็กๆ มารำให้ชมน่ารักมาก

อาหารเช้าที่รีสอร์ทคือข้าวต้ม ขนมปัง และกาแฟ อร่อยน่ารับประทาน วันนี้เราออกจากรีสอร์ทไปชมหมู่บ้านเลี้ยงช้าง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนเลี้ยงช้าง ปรากฏว่าการเดินทางต้องเปลี่ยนจาก

รถบัสใหญ่เป็นรถสองแถวประมาณ 2 คันและถนนที่จะเข้าหมู่บ้านช้างเป็นถนนลูกรังใช้เวลาประมาณ 30 นาที พอถึงหมู่บ้านช้างก็พบว่ามีส่วนแดงติดทั้งล้อและกางเกง ถ้าใครนุ่งกางเกงสีขาว ก็จะลำบากหน่อย ส่วนสีอื่นๆ ก็จะพอสลัดให้ฝุ่นออกได้บ้าง จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหมู่บ้าน พบว่าชาวบ้านในชุมชนนี้มีช้างทั้งหมด 11 ตัว ขณะที่พวกเราไปสัมภาษณ์ความเป็นอยู่ของชาวบ้านนั้น ช้างทั้ง 11 ตัว ถูกปล่อยให้อยู่กลางทุ่ง ซึ่งทุ่งนี้เป็นห้วยที่มีความชุ่มชื้นและสมบูรณ์ ชาวบ้านบอกว่าทุ่งแห่งนี้ถือว่าเป็นแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้ ถ้าหน้าฝนก็จะมีลักษณะเป็นทะเลสาบ ชาวบ้านจะเอาเรือมาหาปลาในทะเลสาบ ลักษณะของเรือที่ชาวบ้านใช้จะทำจากไม้เป็นท่อนซุงมาแกะสลักให้ด้านหนึ่งเป็นหัวเรือ ส่วนท้ายเรือจะมีลักษณะเหมือนถูกตัดจากท่อนซุง และชาวบ้านจะใช้เรือแบบนี้ เพราะมีความเชื่อในการทำเรือจากท่อนซุง ออกจากหมู่บ้านเลี้ยงช้างกลับมาขึ้นรถบัสอีกครั้ง เพื่อจะเดินทางไปทานอาหารกลางวันในบริเวณน้ำตกคอนพะเพ็ง ก่อนถึงน้ำตกมีร้านอาหารหลายร้าน เมื่อทานอาหารเสร็จสามารถเดินต่อไปยังบริเวณน้ำตกคอนพะเพ็งจะอยู่บริเวณแม่น้ำโขงตอนล่างซึ่งไหลผ่านบนแก่งหินขนาดใหญ่ขวางกั้นเส้นทางทอผ้าของแม่น้ำโขงทั้งสาย น้ำตกจึงมีลักษณะต่างระดับกันสูงประมาณ 10 เมตร ซึ่งแม้จะมีชั้นของหินไม่สูงมากนัก แต่กระแสน้ำที่ไหลตามโขมลงมามีความรุนแรงมาก แม่น้ำโขงทั้งสายไหลลงมาจากบริเวณนั้นจะแยกออกเป็นหลายสาย สาเหตุเพราะแรงดันของน้ำจำนวนมากมหาศาลที่ไหลบ่าตามโขมกระหน่ำลงมาจากชั้นหินราวกับจะถล่มหลายแก่งหินอย่างคูดินและเกรียวกราดสร้างความตื่นตาที่น่าประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว สมกับคำรำลือและยกย่องให้เป็นน้ำตกในเอกราว่าแห่งเอเชีย ความยิ่งใหญ่ของสายน้ำที่กระโจนบิดตัวปะทะแก่งหินน้อยใหญ่จนพ่นน้ำกระจายเป็นละออง

ไอน้ำแทรกตัวปกคลุมอยู่ตามแก่งหินแทบทุกอณู
ของบรรยากาศ

ภาพของน้ำตกคอนพะเพ็งที่น่าตื่นตาตื่นใจ
สามารถมองเห็นได้ชัดเจนที่สุดจากศาลาไม้ที่สร้าง
ไว้บนเหนือบริเวณที่กระแสน้ำไหลบ่าถาโถมลงมา
รวมตัวกันพอดี แต่หากต้องการสัมผัสความยิ่งใหญ่
ของน้ำตกอย่างใกล้ชิดจากศาลาไม้ก็มีทางเดินลงมา
ชมบริเวณตัวน้ำตกในอีกมุมมองได้เช่นกัน

ชาวบ้านบางคนที่อาศัยอยู่บริเวณนี้มักยอม
เสี่ยงตายปีนบันไดไม้ไผ่ออกไปวางเบ็ด หรือบางคน
ลงไปทอดแหหาปลาบริเวณด้านล่างของน้ำตก
คอนพะเพ็งอยู่เสมอ บริเวณน้ำตกมีร้านอาหารที่มี
เมนูเด็ดซึ่งทำจากปลาในแม่น้ำให้เลือกหลายอย่าง

ช่วงที่เดินทางดูน้ำตกนี้เป็นหน้าฝน ดังนั้น
น้ำที่ตกลงมาจึงมีลักษณะสีแดงและมีความรุนแรง
มาก เพราะมีแรงดันมหาศาล จากนั้นพวกเราเดินทาง
กลับสู่เมืองปากเซ เข้าที่พักโรงแรมสายลมเย็น 2 หลัง
จากที่ทุกคนเข้าที่พักและลงมาทานอาหารค่ำใน
โรงแรม ค่าคืนนั้นสมาชิกทุกคนอยากจะไปสัมผัส
ไนต์คลับของประเทศลาวว่าเป็นอย่างไรจึงมีการนัด
หลังทานอาหารเย็นเสร็จเวลา 20.00 น. คณะเที่ยว
กลางคืน จึงเดินด้วยเท้าจากโรงแรมสายลมเย็น 2
ไปประมาณ 500 เมตร พบไนต์คลับแห่งแรก ก็เลยแวะ
เข้าไปดูปรากฏว่าพบกลุ่มเพื่อนๆที่มาทัวร์กลุ่มเดียวกัน
คืนนั้นบริเวณไนต์คลับแห่งนี้ จึงมีคนไทยแน่นไปหมด
ในบริเวณนี้มีสาวลาว แต่งกายฟ้านุ่งขึ้น และมีการรำ

หรือการเต้นจังหวะที่ไม่มีในประเทศไทย โดยทุกคน
จะเต้นเหมือนกันหมด ดูแล้วก็สวยดี สำหรับเครื่องดื่ม
ที่เก็บจากผู้เข้ามาในไนต์คลับ Drink ละ 60 บาท
ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดื่มอะไรสำหรับสไปร์นับว่าถูกมาก
คืนนี้เราได้ออกกำลังกายโดยเต้นจังหวะต่างๆ กัน
จึงทำให้หลับสบาย

เช้าขึ้นวันที่ 3 ออกเดินทางจากโรงแรม
ไปปราสาทวัดพู ด้านหน้าของทางเข้าปราสาทวัดพู
จะมีพิพิธภัณฑ์ภายในแสดงชิ้นส่วนประติมากรรม
และสถาปัตยกรรมที่ขุดได้จากปราสาทวัดพู
สถาปัตยกรรมของวัดพู นับได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรม
ที่เก่าแก่ เพราะมีอายุพันกว่าปี และได้รับการ
ประกาศให้เป็นมรดกโลกเมื่อปี พ.ศ. 2545 เป็นแห่ง
ที่สองของ สปป.ลาว ต่อจากหลวงพระบาง

แม้ว่าปราสาทวัดพูอาจจะดูไม่ยิ่งใหญ่
เท่ากับปราสาทหินพนมรุ้งหรือปราสาทหินพิมายใน
บ้านเรา แต่เรื่องราว ความน่าสนใจของปราสาทหิน
วัดพูอยู่ที่ศาสนสถาน
แห่งนี้ซึ่งครั้งหนึ่งเคย
เป็นปราสาทก่อนที่จะ
แปรเปลี่ยนเป็นวัด
ในเวลาต่อมา จากการ
ศึกษาพบว่าก่อนที่จะอาณาจักรขอมจะเรืองอำนาจ
แบบสุดขีดในยุคพระนคร ขอมได้แบ่งเป็น
2 อาณาจักร คือเจนละบก (พื้นที่ตั้งแต่อุบลราชธานี
บุรีรัมย์ จำปาสักไล่ไปจนถึงเขมร) และเจนละน้ำ
(อยู่บริเวณเขมรตอนกลางกับตอนล่างในปัจจุบัน)

เจนละบกในยุคนี้ (ประมาณ 1,300 ปีก่อน)
มีปราสาทวัดพูเป็นศูนย์กลาง สมัยนั้นศาสนาฮินดู
ลัทธิไศวนิกาย ที่นับถือพระศิวะเป็นเทพสูงสุด
มีอิทธิพลอย่างมากในดินแดนแถบนี้ ชาวขอม
เมื่อสร้างศาสนสถาน ก็จะสร้างศิวลึงค์ที่เปรียบ

ตั้งตัวแทนขององค์ศิวเทพไว้ที่ใจกลางปราสาทประธาน ให้เป็นที่เคารพสักการะ ในบริเวณภูเขาที่ตั้งประสาทมี่รูปร่างคล้ายศิวลึงค์ หรือ “ลึงค์บรรพต” ซึ่งชาวลาวจึงเรียกภูเขาภูนี้ว่า “ภูเกล้า” เพราะชาวลาวมองแล้วเหมือนดั่งเกล้ามวยผมของผู้หญิง ต่อมาอาณาจักรขอมล่มสลายลง และทำให้ผู้คนที่ย้ายอาศัยอยู่ในเมืองนั้นแยกย้ายออกไปสร้างเมืองใหม่

ภายในปราสาทวัดพู สิ่งให้เห็นเป็นศิลปะขอมก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป ไล่ไปตั้งแต่บารายขนาดใหญ่ เรียงรายตามทางเดินถัดมาจากบารายก็จะผ่านร่องรอยของเสานางเรียง ระหว่างทางเดินขึ้นปราสาทวัดพู จะมีปราสาท 2 หลังใหญ่อยู่ซ้ายและขวาของทางเดินถึงแม้ว่าปราสาททั้ง 2 หลังจะพินาศไปตามกาลเวลา แต่ยังมีร่องรอยของความงามในอดีต สังเกตจากลวดลายสลักหินต่างๆ มีความละเอียดและความงาม เมื่อถึงทางเดินขึ้นสู่ปราสาทบนยอดเขา ซึ่งชั้นของปราสาทจะมีทั้งหมด 7 ชั้น และแต่ละชั้นจะมีบันได 11 ชั้น ในทางขึ้นบันไดช่วงที่มีซุ้มต้นจำปา เมื่อเดินผ่านต้นจำปาความงาม และความหอม ของซุ้มต้นจำปาจะประทับใจผู้ได้ไปพบเห็นจำปา เมื่อเดินถึงบนสุดจะเป็นปราสาทเล็กๆ ที่เต็มไปด้วยลวดลายแกะสลักศิลปะขอมที่แสดงถึงความเป็นฮินดูอยู่ครบครันไม่ว่าจะเป็นรูปร่างอปสรรูปทวารบาล รูปพระศิวะ

รูปพระนารายณ์และรูปหน้ากาล

ระหว่างทางจะมีพญากรมทา ซึ่งชาวลาวจะมาเคารพกราบไหว้มิได้ขาดด้วยดอกไม้สดที่นำมาวางในกระถงใบตอง ขณะที่พวกเรา

ขึ้นไปจนถึงบริเวณยอดของปราสาทที่มีรูปพระศิวะรูปพระนารายณ์ ฝนก็ตกลงมาอย่างหนักทุกคนจึงต้องหาหน้าผา หรืออาคารที่พอจะหลบฝนได้ ฝนตกประมาณเกือบชั่วโมง แต่ก็ไม่มีทีท่าว่าจะหยุด คณะทัวร์ของเราจึงต้องค่อยๆ เดินลงทั้งๆ ที่ยังมีฝนตกพรำๆ แต่เนื่องจากเราต้องแวะซื้อปั้งตลาดปลอดภาษี ก่อนกลับประเทศไทย ในวันที่

นอกจากปราสาทวัดพู เรามาแวะเยี่ยมตลาดปลอดภาษีของ สปป.ลาว มีเครื่องเงินขายมากมาย ตุ่มหูเงินตกคู่ละ 100 บาท มีสร้อยเงินและมีร้านค้าทองคำด้วย อยู่ปนๆ ในตลาด แต่สิ่งที่น่าสนใจที่สุด คงจะเป็นโทรศัพท์มือถือที่ผลิตโดยประเทศจีน สามารถใช้ดูทีวีได้ ราคาอยู่ประมาณเครื่องละ 5,000 บาท แต่ไม่รู้ว่าข้ามชายแดนกลับประเทศไทยจะได้ใช้ต่ออีกกี่วัน หลังจากซื้อของจนพอใจคณะทัวร์ของเราจึงข้ามด่านพรมแดนช่องเม็กในอำเภอสิรินธร เข้าประเทศไทย

ความประทับใจในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ น่าจะเป็นเรื่องของธรรมชาติ สปป.ลาว มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ความมีวัฒนธรรมที่สวยงาม ตลอดจนอภินิหารของคนลาว ที่ดูซื่อๆ และจริงจัง คงเป็นแรงดึงดูดใจให้ผู้คนสนใจไปแล้ว สปป.ลาว

“หลวงพะบาง” ที่ได้ไปเห็นมา

รองศาสตราจารย์ยุพดี (สาตรา) เสตพรรณ

ต้นต้นไปหลวงพะบางตามเส้นทางลัดเลียวกี้ยวคค 3,280 โค้ง จากเวียงจัน เป็นระยะทาง 388 กิโลเมตร เวลามาตรฐานของการเดินทางโดยรถประจำทาง 12 ชั่วโมง รถส่วนตัว 9 ชั่วโมง แต่สารทิไทยของเราเพิ่งขับรถขีดขวาเป็นครั้งแรกในลาว เดินทางได้เร็วกว่านั้น 1 ชั่วโมงและชมว่าถนนหมายเลข 13 ที่เดินทางไปนี้สร้างไปตามภูเขาได้เยี่ยมยอดมาก เพราะเขาสามารถขับรถผ่านทิวเขาใหญ่ที่สูงชันขึ้นไปเรื่อยๆ โดยแทบไม่ต้องเปลี่ยนเกียร์เลย แสดงว่ามีการตัดถนนให้มีความลาดชันน้อยและความลาดเอียงของถนน ถูกต้องตามหลักวิศวกรรมจราจร การสร้างเส้นทางนี้เป็นความร่วมมือระหว่างจีนและเกาหลี อาจารย์ชาวหลวงพะบางบอกไม่ได้ว่าช่วงไหนจีนสร้าง ช่วงไหนเกาหลีสร้าง

แต่สรุปได้ว่า ถนนดีจนสารทิพอใจตลอดทั้งสาย จากเวียงจันไปหลวงพะบาง ต้องจ่ายค่าผ่านด่าน 3 ด่านๆ ละ 5,000 กีบ ถ้านั่งรถโดยสารสายด่วนจากเวียงจันถึงหลวงพะบางราคา 165,000 กีบ (รถธรรมดา 100,000 กีบ) รถแล่นด้วยอัตราเฉลี่ย 40 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ช่วงแรกจะคดโค้งไปตามภูเขา กระทั่งหลุดเข้าสู่วงเวียงจะเป็นทางราบในหุบเขาไปพักหนึ่ง จากนั้นจะโค้งซ้าย โค้งขวาแคบและไต่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ กระทั่งลงสู่หลวงพะบาง เศรษฐีจึงนิยมไปทางเครื่องบิน แต่เชื่อเถอะว่าไม่ได้อารมณ์ เพราะไม่เห็นวิถีชีวิตริมทางของลาวเทิง ที่สร้างบ้านอยู่ริมถนน หรือแท้จริงอยู่บนหน้าผาแต่อยู่ได้อย่างปลอดภัย แม้สิ่งก่อสร้างดูบอบบางคล้ายกระท่อม แต่หลายหลังติดจางดาวเทียม ซึ่งราคาติดตั้งอยู่ที่

3,000 บาท ราคาไม่น้อยเลยเพราะมากกว่าเงินเดือนครูลาวที่มาเรียนต่อในหลวงพะบาง ครูลาวมีเงินเดือนราว 1,800 บาทเท่านั้น แต่มีสวัสดิการค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเดินทาง ผู้บริหารมีเงินเดือนประจำตำแหน่ง 50-70 พันกีบ (182-255 บาท) ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีรูปร่างยาว เวียงจันทน์นั้นอยู่ตรงกลางๆ ประเทศค่อนข้างหนือเล็กน้อย หลวงพะบางอยู่เหนือเวียงจันทน์ขึ้นไป หากเดินทางด้วยรถประจำทางจากหลวงพะบางลงมาเวียงจันทน์ ค่าโดยสาร 100,000 กีบ รถออกเวลา 6 โมงเย็นถึง 6 โมงเช้า จากเวียงจันทน์ถึงปากเซเมืองใหญ่ของลาวได้ ค่าโดยสาร 130,000 กีบ รถออกเวลา 6 โมงเย็นถึง 6 โมงเช้าเช่นกัน

หลวงพะบางในคืนที่ไปถึงราว 4 ทุ่ม ยังมีไฟสว่างไสว เมื่อเอากะเปาะเสื้อผ้าเข้าเก็บในที่พักที่ “เฮือนพักทิวทัศน์แคมคาน”

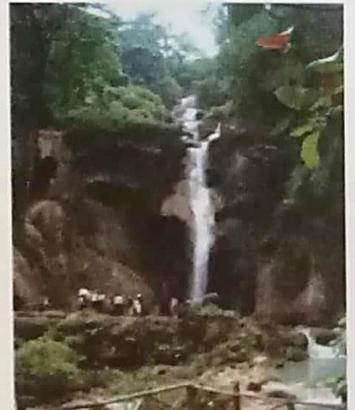
“เชิ่วบพัททิวทัศน์แคมคาน”

ที่ริมแม่น้ำคาน สาขาของแม่น้ำโขงแล้ว จึงออกไปหาอาหารกิน เวลา 4 ทุ่มครึ่ง ยังมีร้านอาหารเปิดอยู่ (สำหรับตลาดมืดซึ่งเป็นถนนคนเดินมีสินค้าพื้นเมือง นานาชนิดปิดตอน 5 ทุ่ม เราไปเดินและไปหาอะไรกินกันในวันรุ่งขึ้น) ราคาผักชีฉิวและข้าวผัดคืนนั้นจานละ 10,000 กีบ เกี้ยว 12,000 กีบ เกาเหลา 15,000 กีบ อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ 275 กีบเท่ากับ 1 บาท แม่ค้าหลวงพะบางรับเงินไทย แต่ผู้รอบคอบ

บอกว่าใช้เงินไทยเสียเปรียบใช้เงินกีบดีกว่า แล้วทำตารางเปรียบเทียบเพื่อให้ง่ายต่อการคิดเป็นเงินไทย ทำให้ได้ข้อคิดว่าการเป็นมหาเศรษฐีในบ้านเมืองลาวเช่น แลกเงินไทยไป 2,000 บาท แล้วได้เงินกลับมาถึง 550,000 กีบ ทำให้มหาเศรษฐีไทย เช่นเรารู้สึกยุ่งยากมาก ผู้เป็นคนไทยจนๆ มีเงินแค่ 2,000 บาทไม่ได้ อย่างไรก็ตามเงินจำนวนนี้เท่ากับเงินเดือนอาจารย์ในหลวงพะบาง ที่บอกว่าไม่พอใช้ เพราะค่าครองชีพของลาวสูง เนื่องจากสินค้าจำเป็นต้องนำเข้าทั้งจากไทย จีน และ เวียดนาม สิ่งที่เป็นสินค้าของลาวจริงๆ คือผ้าทอพื้นเมือง เครื่องเงิน, ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้

จากการสนทนากับอาจารย์หงคำ บุตรดวงทิบ รองหัวหน้าห้องการวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ วิทยาลัยครูหลวงพะบางในช่วงเวลาสั้นๆ ระหว่างเดินทางไป เที ย ว น้ำ ต ก

กวางซี ได้ความว่า ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งการปกครองออกเป็น 17 แขวง ลาวเหนือ มี 8 แขวง ได้แก่ พงสาลี

บ่อแก้ว อุดมไซ หลวงน้ำทา ไชยะบุลี หลวงพะบาง เขียงขวางและหัวพัน (เขียนตามการออกเสียงของอาจารย์หงคำ) ลาวกลาง มี 5 แขวงได้แก่ เวียงจันทน์ กำแพงนคร สะหวันนะเขต บอลิกำไซและคำม่วน ลาวใต้ มี 4 แขวง ได้แก่สาละวัน จำปาสัก เซกอง อุดตะปือ

เมืองใหญ่ 4 อันดับของลาวนับตามจำนวนประชากรได้แก่ เวียงจันทน์ (7 แสน) สะหวันนะเขต (6 แสน) ปากเซ (5 แสน) หลวงพะบาง (4 แสน)

ประชากรลาวทั้งประเทศมี 5 ล้าน 8 แสนคน เมื่อปี ค.ศ. 2005 โดยมีการสำรวจประชากร 5 ปีต่อครั้ง ชาวลาวใช้ภาษาลาวลุ่มเป็นภาษากลางเพราะมีชนเผ่ากว่า 60 เผ่า ถ้าจะแยกความแตกต่างของคนเมืองใหญ่อาจารย์หงคำบอกว่า “ดูจากเครื่องและเสียงปาก” และบอกว่าคนลาวอ่านลายพิมพ์ไทยได้แต่อ่านลายมือไม่ได้”

รายได้ส่วนใหญ่ของลาวมาจาก 4 แขวงภาคใต้ ลาวกลางและลาวใต้ผลิตข้าวได้อันดับ 1 ของประเทศ โดยผลิตมาเลี้ยงผู้คนทางภาคเหนือ เพราะชาวลาวยุบขึ้นพื้นที่เต็มไปด้วยภูเขาตั้งแต่ทิศตะวันตกที่ติดกับไทยไปจดเวียดนามทางทิศตะวันออกส่วนใหญ่เป็นชาวลาวยิง (อยู่บนที่สูง) ที่มีฐานะยากจน มีพื้นที่เพาะปลูกน้อย รัฐจัดสรรพื้นที่ให้ทำกินแบ่งเป็น 3- 4 บ่อนผลิตเปลี่ยนปลูกข้าว ปีต่อไปย้ายไปอีกบ่อน (แห่ง) ปีต่อไปกลับมาที่เก่า ซึ่งไทยเราเรียกว่า การทำไร่เลื่อนลอย การทำไร่เป็นอาชีพที่ลำบาก แม้มีน้ำเพียงพอจากฝนเพราะลาวเหนือมีฝนตกมาก ทำนาได้โดยไม่ต้องอาศัยชลประทาน ดินยังดีตามธรรมชาติจึงไม่ใช้ปุ๋ยทำนาได้พอกินแต่ไม่พอขาย ผลิตข้าวได้เฮกตาร์ละ 70 - 80 ถัง ถ้าทำนาครั้งที่สองเรียกว่า นาแซง ทำมากแถบบ้านอู พืชอื่นๆ ที่ปลูกคือ ถั่ว กระเทียม พอขายและซื้อเกลือซื้อผงชูรสกลับมา รวมทั้งซื้อเครื่อง (เสื้อผ้า) ให้ลูก

ลาวเหนือที่เห็นมามีการตัดไม้ทำลายป่ามาก เพราะต้องแลกสิ่งจำเป็นมาบริโภค ลาวซึ่งเคยมีป่าไม้ ถึงร้อยละ 70 มาบัดนี้เหลือเพียงร้อยละ 55 และคงจะลดลงเรื่อยๆ ชาวลาวยังใช้ฟันใช้ถ้ำกันทั้งใน

อาจารย์หงคำ ที่น้ำตกกวางสี

เมืองและนอกเมือง ทุกบ้านสะสมฟันไว้เต็มได้ดูนบ้านหรือข้างๆ บ้าน จึงเป็นส่วนเสริมการทำลายป่าจนโล่งเตียนไปทั้งขุนเขาสุดสายตา ลาวคงจะต้องเผชิญกับน้ำป่าเช่นเดียวกับไทยช่วงเวลาที่อยู่ในหลวงพะบางครั้งนี้ มีชาวน้ำหลากจนมีผู้เสียชีวิตที่จังหวัดตรัง ไม่รู้ว่าชาวลาวยิงดูโทรทัศน์ไทยได้ทุกช่องดูข่าวแล้วจะยังคงตัดไม้ทำลายป่าอยู่เหมือนเดิมหรือเปล่า มีไทยดูเป็นตัวอย่างก็ควรระมัดระวัง หากโคลนถล่มหรือน้ำหลากในลาวจะอันตรายกว่าไทย เพราะภูเขาสูงชันมากกว่าและมีฝนตกบ่อยกว่า เนื่องจากมีดีเปรสชันเข้ามาบ่อยๆ อย่างไรก็ตามอาจารย์หงคำบอกว่า อาชีพทำไร่เลื่อนลอยลดลงเนื่องจากคนรุ่นลูกเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่มีรายได้มากกว่า เฉพาะในหลวงพะบางอาจารย์ทั้งหลายก็ต้องหาอาชีพพิเศษเช่นสอนพิเศษ ขายอาหาร ขายของฝากของที่ระลึก ขายสินค้าพื้นเมือง ขายผลไม้เพราะหลวงพะบางเป็นเมืองท่องเที่ยว

ผลไม้ที่ลาวผลิตเองมีมะม่วง มะขาม มะละกอ กุ้ง ละคร สาลี่ หมากโปม (แอปเปิล) ร้อยละ 70 ของผลไม้ ไปจากประเทศไทย เงาะและมังคุดในหลวงพะบางก็โลกรัมละ 80 บาท คงมีแต่เศรษฐกิจลาวเท่านั้นที่มีโอกาสได้กิน

รายได้เฉลี่ยของประชากรลาวอยู่ที่ 350 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี คนลาวที่รายได้ส่วนใหญ่

อาจารย์ชาวหลวงพะบางเตรียมอาหาร “เมี่ยงลาว”

ทำธุรกิจก่อสร้าง มีราคาต่ำกว่า 10 ล้านบาท ต้องเสียภาษีรถยนต์ 2-3 เท่าตัว พวกเราทำตาโตและซีซวนดูราคาแพงๆ ที่แล่นสวนมา ธุรกิจในเมืองหลวงพะบางที่ทำรายได้ดีอีกอย่างคือเรือนพักนักท่องเที่ยวที่มีมากกว่าโรงแรม ตัวเมืองหลวงพะบางขนานไปกับแม่น้ำโขง ร้านอาหารและเรือนพักริมโขงจึงน่าสนใจมาก ทิวทัศน์ฝั่งเมืองเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวตรงข้ามเป็นวิถีชีวิตริมโขงของชาวบ้านซึ่งปลูกผักอยู่ตามตลิ่งและจับปลาอยู่ในแม่น้ำ ชาวลาวกินผักเป็นพื้นตั้งนั้นเมื่อสั่งก๋วยเตี๋ยวมากิน จึงมีผักใส่จานมาวางให้ด้วยคนละจาน ผักเด่นๆ มีผักน้ำ (เหมือนที่ฮิตกันอยู่ในอำเภอเบตง ผักกาด (ใบแบนๆ) ผักแพว น้ำส้มใส่ก๋วยเตี๋ยวของลาวใช้ดอกพริกชี้หูทั้งเม็ด มีรสชาติดีมากถ้าไม่รวมความเผ็ด ซึ่งได้เคี้ยวโดยไม่เกรงใจปากไปหลายเม็ด คิดว่าจะกลับมาดองเองที่บ้านเรากินกับขนมจีนน้ำยาพร้อมผักดองชนิดอื่นๆ ต้องอร่อยซุรสแน่ๆ

อาหารในหลวงพะบางที่ได้กินไปหลายมื้อและชอบคือข้าวเป็ยก ซึ่งคล้ายก๋วยเตี๋ยวแต่ใช้เส้นกลมๆ ต้องต้มเส้นก่อน น้ำแป้งที่ป่นมาทำให้ข้นเล็กน้อย ใส่น้ำซุบ หมู หมูยอ หอมเจียวลงไปแล้วปรุงต่อโดยใส่พริกคั่วป่น (เป็ยกๆ) น้ำปลา (ถ้าชอบรสเค็ม) บีบมะนาวลงไป หม่อมหลวงพะบางนั่งกินอยู่

ข้างๆ สอนให้บีบข้าวพองที่วางไว้ข้างจานผักลงไปด้วย ทำให้เคี้ยวแล้วมีความกรอบอยู่ในปากช่วยเพิ่มความอร่อย เข้าอีกวันไปกินในร้านกาแฟลาวเป็นร้านใหญ่ค่อนข้างเป็นสากล คือสะอาดและมีอาหารหลายชนิดให้เลือก มีกาแฟ (โบราณ) และปาท่องโก๋ด้วย ได้สั่งเผือกหรือก๋วยเตี๋ยวมากินอีก ได้ผักมาอีกจานใหญ่ ใส่ซอสพริกลงไปด้วยเมื่อปรุงรสทำให้รสชาติดีมาก ร้านนี้มีนักท่องเที่ยวฝรั่งไปกินมากมาย เราสั่งกาแฟมากินกับปาท่องโก๋ด้วย ปาท่องโก๋ตัวละ 1,000 กีบแข็งเป็ก ต้องจิกใส่ลงในกาแฟเพื่อให้นุ่ม ถ้าชาวหลวงพะบางได้กินปาท่องโก๋กรอบนอกนุ่มในเจ้าอร่อยของไทย คงเปรมปากจนร้องไห้ไม่หยุด

โรตีสีหลวงพะบางแพงมาก ไม่ได้ใส่อะไรเป็นพิเศษ ราคาแผ่นละ 4,000 - 6,000 กีบ เมื่อถามอาจารย์หงคำว้า โดนโขกราคาหรือเปล่า เธอตอบว่าราคานี้ถูกต้องแล้วเพราะส่วนประกอบทุกอย่างเช่น แป้ง นม เนย น้ำตาลเป็นสินค้านำเข้าทั้งสิ้น คุณภาพของโรตีสีได้รับการกล่าวขวัญถึงเมื่อผ่านปากของคนปากร้ายว่า “โรตีสีขิงตึง” หมายถึงแพงแล้วยังไม่ได้เรื่องอีก โรตีสีอร่อยที่สุดอยู่ในประเทศไทยนี้เอง ผลิตโดยชาวบังกลาเทศขายอยู่ที่ตลาด อดต.พระนครศรีอยุธยา... ขอบอก

ขนมปังฝรั่งเศสในลาวมีวางขายทั่วไป ทั้งชนิดใหญ่ยาวตั้งแต่หัวไหล่ถึงปลายนิ้ว หรือ ชนิดยาวเพียง 1 คืบ เขาเรียกมันว่า ข้าวจี เมื่อผ่ากลาง ใส่ผัก ใส่หมูยอ หมูหยอง แล้วราดซอสพริกลงไป เรียกว่า ปาเต้ อันละ 4,000 - 6,000 กีบ ความอร่อย เอาแน่ไม่ได้ พรรคพวกที่ชอบกินบอกว่าอันโตเท่ากัน กับราคา 6,000 แต่ราคาแค่ 4,000 กีบ มีได้มากกว่า และอร่อยกว่าอีกด้วย

สาวลาวใต้ซื้อหอบกับต็อก นั่งเครื่องแอร์ลาว จากปากเซ (ลาวใต้) ไปเที่ยวหลวงพะบางในราคา 752,000 กีบใช้เวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที นั่งปรุงอาหาร อยู่ริมทางบริเวณตลาดมีคอย่างน่าเอร็ดอร่อย เราชะโงกไปถาม “สิ่งอะไรมากินคะ” สาวเจ้าตอบว่า “ข้าวซอย” พร้อมทั้งตักส่งให้ชิม ช่างน่ารักเป็น กันเองดีเหลือเกิน และได้กรุณาอธิบายความแตกต่าง ของเผือกกับข้าวซอยว่า เผือกมีเส้นเหนียวและเล็กกว่า ส่วนข้าวซอยเส้นนิ่มกว่า ซึ่งข้าวซอยที่เชียงใหม่กับที่ หลวงพะบางแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เพราะข้าวซอย ที่หลวงพะบางก็คือก๋วยเตี๋ยวน้ำใสั่นเอง

อาหารปังเลือกหยิบมากน้อยตามชอบ

ไส้ปัง เนื้อวัว และเนื้อหมูปัง ไส้กรอกปัง (คล้าย ไส้จั่ว) ไข่ปัง กินกับข้าวเหนียวจิ้มแจ่ว มีผักแถมมา อีกจาน เห็นหนุ่มหลวงพะบางกินเป็นอาหารเช้า โดยไปยืนเลือกที่ตะแกรงปังหยิบใส่จาน มากน้อย ตามความพอใจ คนขายจะกะราคาเองเห็นหนุ่ม หยิบข้าวเหนียวมาปั้นจิ้มแจ่วส่งเข้าปากตามด้วย อาหารอย่างเคี้ยวตุ้ยๆ อย่างเอร็ดอร่อย มีแก้วน้ำ คว่าไว้ให้ 3-4 ใบ ใครต้องการดื่มก็ทงายขึ้นรินน้ำใส่ ดื่มแล้วคว่ำไว้อย่างเดิม วนเวียนกินกันอยู่อย่างนี้ ทำให้สาวไทยบอกว่า “ไปกินน้ำบรตีกว่า” อาหารแบบพื้นเมืองนี้ดูเป็นที่นิยม กินง่ายซื้อง่าย คล้ายร้านขายลูกชิ้นปังหรือหมูย่างบ้านเราแต่บ้านเรา ดูสะอาดและทันสมัยกว่า อย่างไรก็ตามอาหาร บ้านเราที่ว่าสะอาดแล้วฝรั่งก็ไม่ค่อยจะกล้ากิน เหมือนกัน อาหารพื้นเมืองที่ซื้อจากร้านในที่พัก

เกี้ยว 12,000 กีบกับจานผัก อาหารมื้อแรกใน “หลวงพะบาง”

อาหารพื้นเมืองจริงๆ ของลาว ขายให้ ประชาชนคนเดินดินกินอยู่ข้างทางและตามตรอก ซอกซอยเห็นจะเป็นของปังๆ ง่ายๆ เช่น แหนมปัง

รูปข่อย

โค : สหรัยแม่ น้ำโขง (ถุงบน) เป็นของฝากชั้นยอด

เข้าวันหนึ่งเป็น “หมี่กะทิ” ที่เป็นกะทิใสๆ เส้นเป็นก้วยเตี้ยวเส้นเล็ก มีผักผสมลงไปจนเต็มจานรสชาติอร่อยดี อีกอย่างเป็น “ต้ม” คือข้าวเหนียวห่อไส้ถั่วปนหมูคล้ายบ๊ะจ่าง แต่ห่อแบบข้าวต้มมัดใช้ใบตองมากกว่า กินกับกาแฟเข้ากันได้ดี หมู่มไทยจตุฯ จ้องๆ กินดีไม่กินดี แต่ลองแล้ว ก็ขอเพิ่มอีกอย่างที่เป็นทั้งของกินและของฝากคือ “โค” (ตามการออกเสียงของผู้ชาย) เป็นสหรัยในแม่น้ำโขงเมื่อเอามาปรุงรสเป็นแผ่นบางๆ แห้งๆ มีกระเทียมและงาโรยติดอยู่ที่ดูน่ากินมากขึ้น ผู้นิยมกินสหรัยบอกว่าอร่อยดี โคที่มีวนใส่ถุงขาย ราคาคิดเป็นเงินไทยถุงละ 70 บาท มีปริมาณมาก ต้องเอามาทอดด้วยไฟอ่อนๆ เคี้ยวกิน กรอบๆ มันๆ ตัวอย่างโคทอดที่กินในมือเพียงวันหนึ่งบอกได้ว่าอร่อยดีพรรคพวกจึงซื้อโคเป็นของฝากกันคนละหลายถุงตัวเองซื้อด้วย 1 ถุง แต่เห็นว่าวัตถุดิบมีสีดำ และจะต้องแบ่งมาทอดทุกครั้งทีกินดูจะเป็นภาระมาก จึงยกให้คนกินเจตลอดชีวิตกินแทน

ในหลวงพะบาง ราคาค่าใช้จ่ายของชาวต่างชาติแพงกว่าชาวลาวทุกประเภท ทั้งค่าธรรมเนียมค่าเข้าชมสถานที่สำคัญ ส่วนค่ากินแล้วแต่รสนิยมเปรียบเทียบค่าเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวระหว่างชาวต่างชาติและชาวลาว เป็นดังนี้

สถานที่	ชาวต่างชาติ	ชาวลาว
พระธาตุพูสี	20,000	5,000
วัดเชียงทอง	20,000	5,000
พิพิธภัณฑสถานหลวงพะบาง	20,000	5,000
น้ำตกกวางซี	20,000	5,000
ถ้ำจิ่ง (ที่วังเวียง)	10,000	
	6,000 (ผู้ใหญ่), 2,000 (ผู้น้อย), 5,000 (ลด)*	
*หมายถึง ค่ารถ		
เรือไปถ้ำดิ่ง	10,000	
ค่าชมถ้ำดิ่ง	10,000	

การจะประหยัดค่าเข้าชม วิธีง่ายที่สุดคือมุ่งขึ้นลาวและอย่าสนทนาให้เขาจับได้ จะให้ดีควรฝึกพูดภาษาลาวหลวงพะบางไว้สักนิดหน่อยซึ่งมีสำเนียงคล้ายภาษาปากษัตริย์ได้ของไทยหลายคำคนไทยภาคใต้ไปเที่ยวหลวงพะบางพอกล้อมแกล้มไปได้ แต่ชาวเมืองเลยของเรานั้นใช้สำเนียงเดียวกับหลวงพะบาง การท่องเที่ยวในลาวของชาวเลยจึงใช้ตัวชาวลาวได้ทุกแห่ง

ลาวไม่มีคำว่า ครับ ผม คุณ ขอขอบคุณ (มีแต่...ขอบใจ) แทนตัวเองว่าข้าพเจ้า ใช้คำว่าเอื้อย อ้ายกับผู้อาวุโส และใช้คำวาน้องกับผู้อ่อนวัยกว่าจะถูกเขาจับได้ว่าไทยสวมรอยเป็นชาวลาวก็ตรงนี้ไปหลวงพะบางครั้งนี้มีโอกาสได้ฟังอาจารย์ชาวหลวงพะบางคุยกับลูกศิษย์ โดยเรียกตัวเองว่าอาจารย์ และเรียกลูกศิษย์ว่าน้องอย่างนั้น น้องอย่างนี้รู้สึกที่น่ารักเป็นกันเองดีมาก

ชาวหลวงพะบางโดยเฉพาะอาจารย์วิทยาลัยครูหลวงพะบางใจดี มีเมตตามาก กรุณา หอบผักหอบปลา รวมทั้งหอบพืชมารุงอาหารให้รับประทานมื้อกลางวันอร่อย และได้พชม

สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในหลวงพะบางทุกแห่ง หลวงพะบางมีมนต์เสน่ห์ยากจะบรรยาย ผู้ใดยังไม่เคยไปให้รีบไปเสีย ก่อนมนต์เสน่ห์จะเสื่อมคลาย หลายคนไปแล้วไปอีก อย่าให้แพ้เขาเชียย

ขอแถมตารางเปรียบเทียบเงินไทยและเงินกีบลาว โดยประมาณ เอาไปดูเวลาจับจ่ายในลาวดังนี้

เงินบาท	เงินกีบ	เงินกีบ	เงินบาท
1	275	500	1.80
5	1,375	1,000	3.65
10	2,750	2,000	7.27
15	4,125	3,000	11.00
20	5,500	4,000	14.50
50	13,750	5,000	18.00
80	22,000	6,000	22.00
100	27,500	7,000	25.00
150	41,250	10,000	36.00
200	55,000	20,000	73.00
500	137,500	30,000	110.00
		50,000	182.00

หมายเหตุ : หลวงพะบาง เป็นเมืองหลวงเก่าของประเทศ เราควรเขียนภาษาของเจ้าของประเทศ เพราะบอกความเป็นตัวตนของเขาจริงๆ เช่น เวียงจันทน์ หลวงพะบาง บอลิคำไซ ไชยะบูลี ซึ่งเราคงรู้สึกตลกมาก ถ้าชาวลาวมาเที่ยวกรุงเทพฯ แล้วเขียนแบบลาวว่า กุงเทบ เพราะลาวไม่มีอักษร ร.เรือ คนลาวต้องเขียนแบบไทยคือ กรุงเทพฯ จึงจะได้ความหมาย ดังนั้นเรื่องนี้เราจึงเขียนเมืองของลาว ดังที่ชาวลาวเขียนหรือออกเสียง โดยไม่ได้ยึดศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน อ่านแล้วอาจขัดหูขัดตา แต่อาจจะได้อารมณ์...สบายดี (สวัสดีค่ะ)

ซุงริมแม่น้ำคาน

“ความเป็นไทย”

ในมิติประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม

อาจารย์เจด็จ คชฤทธิ์

ความนำ

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มนุษย์ทุกชาติพันธุ์ต้องเผชิญกับพลวัตทางเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีที่เลื่อนไหลส่งผลกระทบต่อถึงกันอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง เป็นที่น่าสังเกตว่าความซับซ้อนของชีวิตอันเนื่องมาจากความเป็นไปของสังคมได้ก่อให้เกิดปัญหา ตลอดจนคำถามที่เกี่ยวข้องกับความเป็นตัวตน ความมีชีวิต และการดำรงอยู่ของมวลมนุษยชาติมากยิ่งขึ้นโดยไม่จำกัดขอบเขตแห่งความเป็นรัฐชาติ

กล่าวสำหรับ “ประเทศไทยหรือรัฐไทย” ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์และแหล่งทรัพยากรนานาจากพัฒนาการของกลุ่มคนกลายเป็นชนชาติสะท้อนให้เห็นวิวัฒนาการของความเป็นประเทศหรือรัฐไทยในปัจจุบันที่ได้สั่งสมและการก่อร่างสร้างตัวมาตามลำดับ อย่างไรก็ตาม กระแสการศึกษาค้นคว้าในเรื่องพัฒนาการของสังคมและวัฒนธรรมได้ก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับเรื่องความเป็นไทยในแง่มุมต่างๆ มากขึ้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเพื่อหันกลับมามองดูตัวเอง ทบทวนถึงสิ่งที่ผ่านมารว่าจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคตได้อย่างไร

นักวิชาการและผู้ที่ศึกษาความเป็นไทยจำนวนมากได้พยายามทำความเข้าใจ “ลักษณะของความเป็นไทย” ในหลายแง่มุม หลากความคิด บางคนได้ค้นคว้า วิเคราะห์ ตีความ และนำเสนอแนวคิดใหม่โดยผ่านวาทกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นปฏิบัติการทางสังคม อันจะก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางปัญญาและความเข้าใจต่อความเป็นไทยได้มากยิ่งขึ้น

ความเป็นไทยในมิติประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์

คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” มิใช่คุณลักษณะทางชีววิทยาที่ซ่อนอยู่ในตัวของบุคคลหรือติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่เป็นเรื่องของกลุ่มวัฒนธรรมที่แปรเปลี่ยนได้ไม่คงที่หรือตายตัวซึ่งแตกต่างกับคำว่า “เชื้อชาติ” ฉะนั้นความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์จึงสามารถสั่งสมได้ ไม่มีกลุ่มชาติพันธุ์ใดที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2548 : 53) สำหรับชาติพันธุ์สุวรรณภูมิมีคนที่ใช้ภาษาร่วมกันอยู่อย่างน้อย 5 ตระกูลภาษา คือ มอญ-เขมร, ขวาม-ลาวย, ไทย*-ลาว, จีน-ทิเบต และ ม้ง-เย้า แต่มีชนกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า “ชาวสยาม” ใช้ภาษาในตระกูลไทย-ลาว ที่อยู่ปะปนกับชาติพันธุ์อื่นๆ มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์

* นักวิชาการบางท่านใช้คำเรียกภาษาตระกูลนี้ว่า “ตระกูลไท” โดยไม่มี “ย” สะกด เช่น รศ.ดร.บุญยงค์ เกศเทศ และ ดร.พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล เป็นต้น

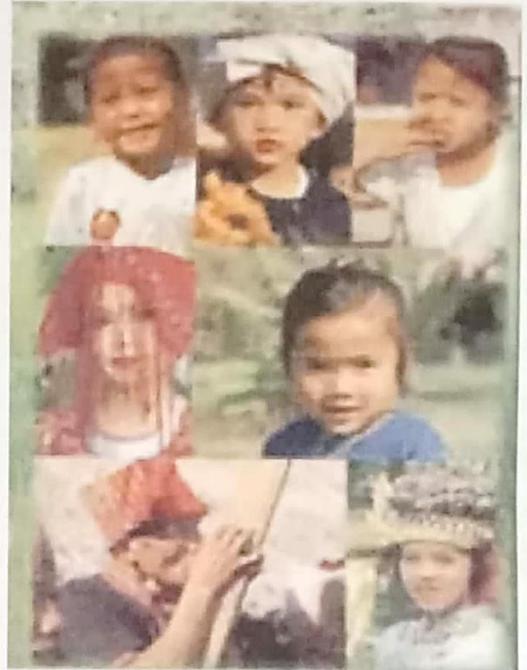

ผ่านยุคสุวรรณภูมิจนมีอำนาจเป็นชนชั้นปกครอง เรียกตนว่า “คนไทย” แล้วสถาปนาราชอาณาจักร สยามขึ้นเป็นรัฐประชาชาติสืบเนื่องมาถึง กรุงรัตนโกสินทร์จนเป็นประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้ โดยการผสมผสานกลมกลืนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ กลายเป็น “คนไทย” ไปด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2547: 121-122)

เกี่ยวกับการใช้คำว่า “ไทย-ไท” ในบริบท ชาติพันธุ์ ภาษา และรัฐชาตินี้ มีหลักในการพิจารณา กว้างๆ คือ คำว่า “ไท” ใช้เรียกกลุ่มชนต่างๆ ที่พูด ภาษาตระกูลไท เช่น ผู้ไท ไทดำ ไทขาว ไทแดง ไทใหญ่ ฯลฯ ในขณะที่คำว่า “ไทย” ใช้เรียกคน ในประเทศไทย (พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2549:155) และชื่อประเทศไทยที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีพรมแดนติดกับประเทศลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย ในปัจจุบัน

ชาติพันธุ์ไทเป็นกลุ่มชนที่มีวิวัฒนาการ เจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต โดยยึดการเพาะปลูกและ ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามลุ่มแม่น้ำสายสำคัญๆ ในภูมิภาคเอเชีย เช่น แม่น้ำพรหมบุตร แม่น้ำโขง แม่น้ำดำ และแม่น้ำแดง (บุญยงค์ เกศเทศ, 2548: 10-11) ได้ทำการสำรวจกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่กระจายอยู่ใน ประเทศ อินเดีย พม่า จีน และเวียดนาม โดยแบ่ง ออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ คือ ไทอานม ไทผาแก่ (ฟาเก) ไทกะแซ (มณีประ) ไทคำตี้ ไทหล้า ไทดำ ไทใส-งู้ง (เกียงหรือหญ้ง) ไทขาว (ต๋อน) ไทลื้อ และจ้วง, ไทnung, ไทไห้ ด้วยเหตุดังนี้จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไท หรือชนเผ่าไท มีทั้งที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย และนอกประเทศไทย สำหรับชนเผ่าไทที่อยู่ในเขต การปกครองของประเทศอื่นนั้น หลายกลุ่มยังคง รักษาลักษณะร่วมของความเป็นชาติพันธุ์ไทไว้ได้

เช่น ภาษาและวิถีชีวิต ส่วนประเพณีนั้นอาจมี ปรับเปลี่ยนให้แตกต่างกันออกไปบ้างตามลักษณะ วิถีชุมชนและสิ่งแวดล้อมของแต่ละกลุ่ม

ภาพที่ 1 ชนเผ่าไทจากปกหนังสือกว่าจะรู้ค่าคนไท ในอุษาคเนย์ ของ ธีรภาพ โลหิตกุล ที่มา <http://www.geocities.com/thaisurat/j-tai.htm>

แม้จะไม่มีหลักฐานยืนยันอย่างแน่ชัดว่า “ชนเผ่าไท” เข้ามาอยู่ในบริเวณประเทศไทยตั้งแต่เมื่อใดแต่ร่องรอยการเรียกชื่อคนไทในหมู่ชนชาติ โบราณของคาบสมุทรอินโดจีนก็ชวนให้คิดว่า น่าจะมีคนไทปะปนอยู่ในประชากรของคาบสมุท รานานมาแล้ว(ธรรมรัตน์ ทองเรือง, 2545:119) “คนไท” ที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองของประเทศไทย ปัจจุบันนี้จึงมีพัฒนาที่เป็นรูปแบบของตนเองมา อย่างต่อเนื่องภายใต้ชื่อแคว้นหรืออาณาจักรที่เคย เจริญรุ่งเรืองในอดีต เช่น อาณาจักรทวารวดี

อาณาจักรศรีวิชัย อาณาจักรล้านนา อาณาจักรสุโขทัย และอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา เป็นต้น

ความเป็นไทยในมิติวัฒนธรรม

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่สามารถบ่งชี้ความเป็นไทยได้ คือ “วัฒนธรรม” หากพิจารณาวัฒนธรรม หมายถึง แบบอย่างการดำรงชีวิตที่กลุ่มหรือสังคมกำหนดขึ้นและยึดถือร่วมกัน ประกอบด้วย วัตถุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอย ระเบียบกฎเกณฑ์ แบบแผนวิธีการ ความคิด ความเชื่อ ความหมาย และคุณค่าที่คนในกลุ่มหรือสังคมนั้นรับรู้ร่วมรับและร่วมใช้เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะแยกได้จากคนอื่น (พิทยา สายนู, 2540 : 6)

สำหรับวัฒนธรรมที่บ่งชี้ความเป็นไทยได้นั้น มีหลายลักษณะ ทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตามก็ยังปรากฏวัฒนธรรมที่เป็นแกนกลางหรือที่เรียกว่า “วัฒนธรรมแห่งชาติ” ที่สามารถถ่ายทอดความเป็นไทยได้อย่างชัดเจนในหลายประเด็น เช่น ระบบคิด ความเชื่อ ภาษา ท่าทาง การแต่งกาย ฯลฯ เป็นที่น่ายกย่องว่า แม้วัฒนธรรมนั้น จะเป็นเรื่องของการสั่งสม ปฏิบัติ และสืบทอดโดยคนหมู่มากในสังคม แต่หากชนชั้นปกครองหรือผู้ที่มีบทบาทในสังคมชั้นสูงสามารถผลักดันหรือสถาปนาให้เกิดวัฒนธรรมแกนกลางหรือวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นได้ เช่น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พยายามสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระราชอำนาจของพระองค์ในฐานะสถาบันพระมหากษัตริย์และสังคมที่มีชนชั้นตามหลักชาติวุฒิ เช่นเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นการนิยามความเป็นไทยไปที่การสร้างสัญลักษณ์ที่ทำให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ศูนย์กลางของรัฐ ส่วนพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนิยามความหมายของชาติไทยที่วิถีชีวิตผูกพันกับวัฒนธรรมไทย ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และพระพุทธศาสนา ด้านสมเด็จพระมหาปรมาจารย์เจ้าคณะสงฆ์ไทยได้นิยามความเป็นไทยผ่านวิถีคิดเรื่องความรักในอิสรภาพของชาติ ความปราศจากวิหิงสาและความฉลาดในการประสานประโยชน์ สำหรับหลวงวิจิตรวาทการนั้นเน้นความเป็นไทยในแง่ของศิลปะที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณเพื่อให้คนไทยมีความภูมิใจในชาติ ส่วนในด้านอุปนิสัยนั้นกระตุ้นให้คนไทยมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความก้าวหน้า ความมุ่งมั่น อุทิศตน ขยันหมั่นเพียร ศรัทธาและเชื่อผู้นำ ตลอดจนการยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นต้น (สายชล สัตยานุรักษ์, 2550:7-8,10,13-14) อย่างไรก็ตามความเป็นไทยที่แสดงออกโดยผ่านวัฒนธรรมซึ่งคนส่วนใหญ่ยอมรับและสืบทอดกันต่อมานี้มิได้มีเฉพาะวัฒนธรรมแกนกลางหรือวัฒนธรรมแห่งชาติที่ถูกผลักดันหรือสถาปนาขึ้นโดยชนชั้นปกครองเท่านั้น หากแต่ยังมีวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มชนต่างๆ ตามแบบวิถีชีวิตเฉพาะถิ่นซึ่งแนบชิดกับการดำรงอยู่มากกว่าวัฒนธรรมแกนกลางที่ชนชั้นปกครองหรือรัฐพยายามสถาปนาขึ้น เช่น ระบบความเชื่อเรื่องผี การบูชาบรรพบุรุษและเครือญาติ พิธีกรรมเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ นิทานพื้นบ้าน ดนตรี อาหาร การรื่นเริง ฯลฯ ซึ่งส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชนภายใต้เอกลักษณ์เฉพาะตัว (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2540:4-5) ที่อาจสอดประสานคล้ายคลึงกันได้ในบางกรณี ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมพื้นบ้านเหล่านี้มักจะเกี่ยวข้องหรือกำเนิดเนื่องมาจากชีวิตและการผลิตเพื่อการดำรงอยู่อย่างแท้จริง

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชาติอื่นๆ ในสังคมโลก แต่หากพิจารณาเนื่องจากสังคมไทย เป็นสังคมที่มีความหลากหลาย คนไทยจำนวนมาก จึงมีวัฒนธรรมในการเลือกปรับประยุกต์การยอมรับ นับถือศาสนาและลัทธิต่างๆ อย่างผสมผสานและไม่เคร่งครัด ดังนั้นในวิถีชีวิตประจำวันจึงอาจเห็นคนไทยน้อมนำแนวคำสอนตลอดจนพิธีกรรมต่างๆ มาปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมโดยไม่จำกัดว่าเป็นแนวคำสอนหรือพิธีกรรมของศาสนาหรือลัทธิใด นอกจากนี้ คนไทยยังมีความเชื่อดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับผีลางเทวดา ที่สืบเนื่องกันมาอย่างยาวนาน และยังคงปรากฏให้เห็นในรูปแบบขนบธรรมเนียม ประเพณี และพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นด้วย เช่น การสะเดาะเคราะห์ การเซ่นลางเวฬุผีลาง เทวดา ผีบ้านผีเรือน การเรียกหรือการทำขวัญ การแห่ นางแมว เป็นต้น

ภาพที่ 4 ภาพเขียนการรวมกลุ่มเพื่อทำพิธีกรรมของชนเผ่าไทสายหนึ่ง (เมืองจ๋วง มณฑลกว๋างสี)

ที่มา http://www.lannaworld.com/cgi/lannaboard/reply_topic.php?id=47962

4) ศิลปะและการละเล่น คนไทยมีความสามารถทางศิลปะไม่ย่อหย่อนไปกว่าชาติใดๆ อีกทั้งการแสดงออกทางศิลปะของศิลปินไทยนั้น ก็มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตัว แม้ว่าในบางประเภท จะเป็นการแลกเปลี่ยนปรับเปลี่ยนก่อนที่จะสรรค์สร้างออกมาเป็นชิ้นงานก็ตาม หากพิจารณาการจัดจำแนกศิลปกรรมของไทยซึ่งอาจแบ่งประเภทได้สอดคล้องและคล้ายคลึงกับศิลปกรรมสากลทั่วไปดังต่อไปนี้

- จิตรกรรม เป็นที่น่าสังเกตว่าจิตรกรรมของไทยมีรูปแบบและลักษณะที่คลี่คลายไปตามยุคสมัย ในอดีตนั้นเนื้อหาและการแสดงออกส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางศาสนาที่สะท้อนความนึกคิดและวิถีชีวิตของสังคมไทย ต่อมาเมื่อศิลปะตะวันตกเข้ามาามีอิทธิพลมากขึ้น ศิลปินไทยก็ได้ปรับรับนำแนวความคิดและวิธีการใหม่ๆ เข้ามาใช้ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานตามความเหมาะสมกับสภาพสังคมมากยิ่งขึ้นจนจิตรกรรมไทยขยายเป็นแนวทางเฉพาะตัวของศิลปิน แต่ถึงกระนั้นก็ยังปรากฏศิลปินจำนวนมากที่ยังคงสร้างสรรค์ผลงานตามรูปแบบ ความเชื่อ และประเพณีไทยโบราณ ซึ่งยังคงความเป็นเอกลักษณ์ไทยได้เป็นอย่างดี

- ประติมากรรม งานประติมากรรมไทยก็เป็นศิลปกรรมอีกประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมอื่นๆ ในสังคม ยิ่งโดยเฉพาะประติมากรรมก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ศิลปินจะสร้างงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นสำคัญ (สันติ เล็กสุขุม และ ม.ร.ว.สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์, 2538:199) จวบจนในสมัยรัตนโกสินทร์ประติมากรรมจึงมีลักษณะคลี่คลายไปสู่ความเป็นจริงในแง่มุมอื่นๆ มากขึ้น อย่างไรก็ตามหากพิจารณาประติมากรรมและจิตรกรรมไทย มีบทบาทอย่างยิ่งในอันจะก่อให้เกิด

ความศรัทธาในพุทธศาสนารวมไปถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งสืบทอดจนกลายมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน

- สถาปัตยกรรม ลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมไทยคือมีความเกี่ยวเนื่องกับศาสนาและการปกครอง(สถาบันพระมหากษัตริย์) โดยเฉพาะในด้านคตินิยมและรูปแบบของสิ่งก่อสร้างในขณะเดียวกันอิทธิพลของท้องถิ่นทั้งในส่วนปรัชญาความคิด วัสดุ และสภาพแวดล้อมก็มีส่วนกำหนดลักษณะและรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยอยู่มากด้วยเช่นกัน สถาปัตยกรรมไทยสมัยปัจจุบันแบ่งแยกเป็น 2 สาย คือ สายประเพณีซึ่งมักใช้กับสถาปัตยกรรมทางศาสนาและสายสากลซึ่งเป็นไปตามกระแสของโลกมีทั้งแบบสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ในส่วนของลักษณะนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ แบบใหม่ที่มุ่งประโยชน์ใช้สอยและสะดวกในการก่อสร้าง มีรูปแบบค่อนข้างเรียบเกลี้ยง แข็งทื่อ จนเป็นผลให้เกิดสถาปัตยกรรมในลักษณะที่ 2 คือ แบบหลังสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นหรือไม่ก็นำรูปแบบคลาสสิกมาประกอบทำให้ดูนุ่มนวลหรูหรา ส่วนในลักษณะที่ 3 คือแบบท้องถิ่นซึ่งยังคงสืบทอดต่อมาโดยเฉพาะในส่วนของสถาปัตยกรรมทางศาสนาแต่ได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันมากขึ้น (เสนอ นิลเดชและคณะ, 2538:123,164,182)

- วรรณกรรมหรือวรรณคดี ในส่วนของวรรณกรรมหรือวรรณคดีไทยนั้นมิเอกลักษณะและความโดดเด่นอย่างยิ่งในเรื่องวรรณศิลป์และสุนทรียภาพทางภาษา อีกทั้งวรรณกรรมหรือวรรณคดีนี้ยังเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับศิลปะไทยแขนงอื่นๆ ในด้านเนื้อหาของวรรณคดีนั้นมีจำนวนมาก อาจจำแนกได้ตาม

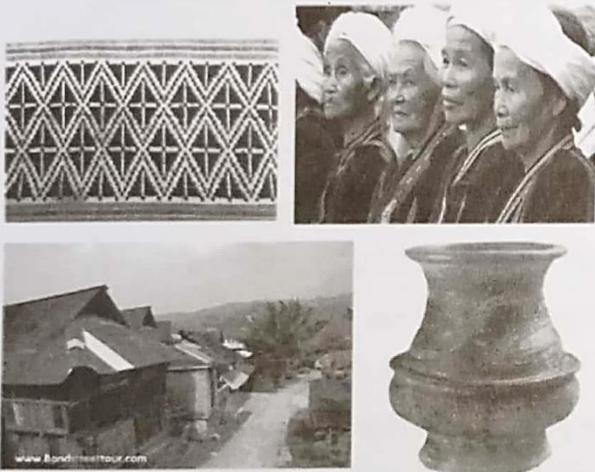
ลักษณะเรื่องราว ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาและคำสอน พระมหากษัตริย์ พิธีกรรม เหตุการณ์บ้านเมือง การเดินทางและนิทาน เป็นต้น (ศิริพร ณ ถกลาง และปริยา หิรัญประดิษฐ์, 2538:316) สำหรับธรรมเนียมในการประพันธ์วรรณคดีไทยนั้นกวีมีขนบและรูปแบบที่ชัดเจน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะนิยมใช้ภาษาที่ประณีตอันจะก่อให้เกิดจินตนาการแก่ผู้อ่านและผู้ฟังได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

- นาฏศิลป์ ดนตรี และการละเล่น ในบรรดาศิลปะแขนงต่างๆ นาฏศิลป์ ดนตรี และการละเล่นของไทยถือได้ว่ามีเอกลักษณ์ชัดเจนอย่างยิ่งในอันที่จะถ่ายทอดและแสดงออกถึงความ เป็นไทย ทั้งนี้เพราะศิลปะแขนงต่างๆ ดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่ชัดเจนสอดคล้องกับวิถีชีวิตคนไทยอย่างแท้จริง ในส่วนของนาฏศิลป์มีการแสดงหลายประเภท เช่น โขน ละคร หุ่นหนัง ลีเก ฯลฯ ซึ่งแต่ละอย่างนั้นก็มีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันออกไปอีก โขนและหนังนั้นเด่นที่การเชิด ท่าเดิน การพากษ์และการเจรจา ส่วนละครเป็นการแสดงที่ใช้ศิลปะการรำ รำ ร้อง เป็นสำคัญ สำหรับดนตรีไทยนั้นส่วนใหญ่เน้นไปที่การเล่นเป็นวง มีกฎเกณฑ์การบรรเลงเครื่องดนตรีเป็นแบบเฉพาะ (ธิดา โมสิกรัตน์ และอารดา กิระนันท์, 2538:250) ทั้งยังมีความหลากหลายภายใต้เงื่อนไขอันเกี่ยวข้องกับกลุ่มชนและถิ่นกำเนิดด้วย อย่างไรก็ตามศิลปะแขนงต่างๆ เหล่านี้อาจถูกแบ่งแยกเป็นศิลปะชั้นสูงที่มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน และศิลปะชาวบ้านที่เน้นความสนุกสนาน เรียบง่าย สอดคล้องกับวิถีชีวิต แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นศิลปะชั้นสูงหรือศิลปะชาวบ้านก็สามารถถ่ายทอดความเป็นไทยได้เช่นกัน ทั้งนี้เพียงแต่ใช้วิธีการนำเสนอในรูปแบบที่ต่างกันออกไปเท่านั้น ในส่วนของการละเล่นพื้นบ้านจะมี

ลักษณะเฉพาะประจำแต่ละถิ่นเรียบง่าย ไม่สลับซับซ้อน โดยทั่วไปจะสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านเป็นสำคัญ เช่น การเล่นลำตัด การเล่นเพลงเรือ การเล่นเพลงฉ่อย การเล่นเพลงอีแซว การเล่นหมอลำ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับลักษณะความเป็นไทยในมิติวัฒนธรรมที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นเพียงส่วนเดียวของความหลากหลายทางวัฒนธรรมไทย ภายใต้การปรับเปลี่ยนและการก้าวไปของสังคมซึ่งอาจช่วยขยายกรอบความคิดเกี่ยวกับลักษณะที่แท้จริงของความเป็นไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้นได้

ภาพที่ 5 ร่องรอยอารยธรรมของชนเผ่าไทบางสายที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน

ที่มา www.thaitextilemuseum.com, www.lannacorner.net, www.thaitextilemuseum.com และ www.bondstreettour.com

สรุป

ความเป็นไทยในมิติประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรมนี้ถูกสั่งสมและสืบทอดต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนาน ในส่วนของประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์นั้นกล่าวได้ว่า คนไทยในปัจจุบันสืบเชื้อสายมาจากกลุ่มคนชาติพันธุ์ไทที่มีวิวัฒนาการเจริญรุ่งเรืองมา

ตั้งแต่ในอดีต โดยยึดการเพาะปลูกและตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามลุ่มแม่น้ำสายสำคัญๆ ในภูมิภาคเอเชียจวบจนสังคมของกลุ่มชนในภูมิภาคนี้พัฒนามากยิ่งขึ้น ผ่านยุคสุวรรณภูมิและสถาปนาราชอาณาจักรสยามขึ้นเป็นรัฐประชาชาติสืบเนื่องมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์จนเป็นประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้โดยการผสมผสานกลมกลืนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จนกลายเป็น “คนไทย” ไปด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง แต่ถึงกระนั้นก็ยังปรากฏว่ามีคนชาติพันธุ์ไทที่กระจัดกระจายตั้งถิ่นฐานภูมิลำเนาอยู่นอกประเทศไทยในปัจจุบันอีกจำนวนมาก อีกทั้งหลายกลุ่มยังคงรักษาลักษณะร่วม เช่น ภาษาและวิถีชีวิต ของความเป็นคนชาติพันธุ์ไทไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ยกเว้นแต่ประเพณีซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนให้แตกต่างกันออกไปตามลักษณะวิถีชุมชนและสิ่งแวดล้อมของแต่ละกลุ่มสำหรับความเป็นไทยในมิติวัฒนธรรมนั้นสามารถพิจารณาได้หลายลักษณะ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังปรากฏวัฒนธรรมที่เป็นแกนกลางหรือที่เรียกว่าวัฒนธรรมแห่งชาติที่อาจซ้อนทับวัฒนธรรมชาวบ้านภายใต้การแสดงออกที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไปบ้าง เฉพาะในส่วนที่ยอมรับร่วมกันในสังคมว่าสามารถแสดงออกถึงความเป็นไทยได้ คือ ภาษาระบบคิดเกี่ยวกับลักษณะการรวมกลุ่มในสังคม ศาสนา ลัทธิ และพิธีกรรม ศิลปะและการละเล่น เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม หรือวรรณคดี นาฏศิลป์ ดนตรี และการละเล่น

เป็นที่น่าสังเกตว่า การมองความเป็นไทยนั้นสามารถพิจารณาได้จากหลายมิติ แต่ประเด็นที่คนส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญก็คือความเป็นไทยในมิติประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ซึ่งทั้งสองมิตินี้ต่างก็ให้แง่มุมในการตีความ

ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไทยได้อย่าง สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน แต่ถึงกระนั้นเนื่องจาก สังคมต้องเผชิญกับภาวะของการเปลี่ยนแปลงอยู่ เสมอๆ ความเป็นไทยในแง่มุมดังกล่าวจึงอาจมี การปรับรับและเปลี่ยนแปลงจนอาจนำไปสู่ปัญหาต่อ การทำความเข้าใจความเป็นไทยที่แท้ได้ นอกจากนี้ ในการนิยามความเป็นไทยที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มักให้ ความสำคัญกับความเป็นไทยภายใต้การสถาปนา โดยชนชั้นปกครองหรืออำนาจรัฐ ตลอดจนวัฒนธรรม ของชนชั้นเจ้านาย (กษัตริย์หรือข้าราชการ) จนหลงลืมวัฒนธรรมชาวบ้านที่ใกล้ชิดและเป็น ส่วนหนึ่งของความเป็นไทยที่แท้จริง ด้วยเหตุดังนี้

ในการศึกษาหรือการทำความเข้าใจลักษณะ ความเป็นไทยไม่ว่าจะในมิติใดผู้ศึกษาจึงควรมอง ความเป็นไทยอย่างผสมผสานระหว่างสถาบันหลัก กับความเป็นภูมิภาคหรือชุมชนท้องถิ่นด้วยวิธี นูรณาการความคิด ไม่แยกพิจารณาเป็นส่วนๆ โดยไม่เชื่อมโยง เพราะแท้จริงแล้วความเป็นไทย ก็ก่อกำเนิดขึ้นภายใต้ความหลากหลาย ชับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อาจะยังผลให้ผู้ศึกษา หรือผู้ตีความสามารถเข้าใจความเป็นไทยในภาพ รวมของคนหมู่มากที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริงได้

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2540). วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธรรมรัตน์ ทองเรือง. (2545). สยามยังอยู่ยั้งยืนยง. กรุงเทพฯ : อารบัวแก้ว.

ธิดา โมสิกรัตน์ และอารดา กิระนันท์. (2538). “นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์”. หน้า 250.

ใน เอกสารการสอนชุดวิชาไทยศึกษา หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2548, กรกฎาคม). “คนไทยกับ 3 คำเจ้าปัญหา : เชื้อชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ อัตลักษณ์”

ศิลปวัฒนธรรม. 26 (9) : 52-53.

บุญยงค์ เกศเทศ. (2548). คนไทยในชมพูทวีป. กรุงเทพฯ : หลักพิมพ์

พัทธยา สายหู. (2540). “แนวคิดในการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมไทย.” หน้า 6. ใน เอกสารการสอน

ชุดวิชาไทยศึกษา หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พินรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2549). “ลาวและไทความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน” ใน มองสังคมผ่านวรรณกรรม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไพฑูริย์ มีกุล. (2540). “ลักษณะสังคมไทย” หน้า 318-320. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาไทยศึกษา

หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศิริพร ณ ถลาง และปรีญา หิรัญประดิษฐ์. (2538). “วรรณคดีไทย”. หน้า 316. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาไทย

ศึกษา หน่วยที่ 8-15 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สันติ เล็กสุขุม และ สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์, ม.ร.ว. (2538). “ประติมากรรมและจิตรกรรมไทย”. หน้า 199.

ใน เอกสารการสอนชุดวิชาไทยศึกษา หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สายชล สัตยานุรักษ์. (2550). คติฤทธิกับประติษฐานกรรม “ความเป็นไทย”. กรุงเทพฯ : มติชน.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2547). ชาติพันธุ์สุวรรณภูมิบรรพชนไทยในอุษาคเนย์. กรุงเทพฯ : มติชน

เสนอ นิลเดชและคณะ. (2538). “ลักษณะสถาปัตยกรรมไทย”. หน้า 123, 164, 182. ใน เอกสารการสอนชุด

วิชาไทยศึกษา หน่วยที่ 8 - 15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ผ้าไทย กับ การดูแล

อาจารย์เบญจรงค์ อัจฉริยะโพธา

ผ้าไทย หมายถึง ผ้าทอมือที่มีการผลิตในประเทศไทย ซึ่งประดิษฐ์คิดค้นขึ้นโดยฝีมือและภูมิปัญญาชาวบ้านของคนไทย ได้แก่ ผ้าลายขิด ผ้ายก ผ้าจก น้ำไหล มัดหมี่ ผ้าพื้นเมือง เป็นต้น เป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้มากมาย เช่น เสื้อผ้า หมอน ผ้าห่ม กระเป๋า ฯลฯ สร้างชื่อเสียงขจรขยายไปทั่วโลก ผ้าไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า มีเอกลักษณ์เฉพาะของชาติ และบ่งบอกเอกลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่นได้ ถือเป็นภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นจวบจนถึงปัจจุบัน รวมถึงการถ่ายทอดให้ปรากฏเป็นลวดลายต่าง ๆ อาทิ ลายไทย ลายดอกไม้ ลายรูปทรงเรขาคณิต รูปสัตว์ ลายสิ่งของเครื่องใช้ ลายผสม สัญลักษณ์ประจำท้องถิ่น เป็นต้น ลวดลายบนผืนผ้า เป็นการสื่อความหมาย ให้ทราบถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน

ผ้าไทยเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอมาจากเครื่องทอมือและกี่กระตุก มีโครงสร้างมาจากเส้นใยธรรมชาติ เช่น ฝ้าย ไหม ฯลฯ รวมกันเป็นเส้นด้าย โดยอาจมีการขึ้นเกลียวหรือไม่ก็ได้ แล้วมีการถักทอสานกันเป็นผืนผ้า ปัจจุบันผ้าทอไทยมีลวดลายและรูปแบบการทออันหลากหลาย อาทิ การย้อมสีสร้างลายและขั้นตอน วิธีการในการทอผ้า ลักษณะผ้าทอที่พบเป็นศิลปะที่มีอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยหลายแห่งยังคงลวดลาย และสัญลักษณ์ดั้งเดิมเอาไว้ โดยเฉพาะชุมชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์บางกลุ่ม ยังคงเอกลักษณ์ เฉพาะกลุ่มเอาไว้จนถึงทุกวันนี้ ลวดลายดังกล่าวมีความละเอียดอ่อน สวยงาม อ่อนช้อย สง่างามและมีเสน่ห์

เราสามารถแบ่งการทอผ้าพื้นเมืองของกลุ่มชนตามภาคต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การทอผ้าในภาคเหนือแถบล้านนาไทย ประกอบด้วยชาวไทยวน และไทยลื้อ ซึ่งในปัจจุบันยังรักษาวัฒนธรรมในรูปแบบและลวดลายที่สืบทอดกันมา โดยเฉพาะการทอขึ้นตีนจก ผ้าขิด และผ้าที่ใช้เทคนิค “เกาะ” เป็นต้นนอกจากนี้ยังมีการทอผ้าไหมยกดอก และการทอขึ้นใหม่ต่อตีนจกยกดินเงิน ดิ้นทอง รวมถึงผ้าที่เป็นที่เอกลักษณ์ของแต่ละจังหวัด เช่น ผ้าม่อฮ่อมที่ จ.แพร่ และผ้าลายน้ำไหล จ.น่าน เป็นต้น

2. การทอผ้าในภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชนชาวไทยวน และชาวไทยลาว เช่น พวน ไช่ ผู้ไท ครัง ซึ่งอพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในช่วงต่างๆ ของประวัติศาสตร์ไทย คนไทยเหล่านี้ยังคงรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้ได้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมการทอผ้าของผู้หญิงที่ใช้เทคนิคการทำตีนจก และชิต เพื่อตกแต่งเป็นลวดลายบนผ้าที่ใช้ใช้ในเทศกาลต่างๆ หรือใช้ทำที่นอนหมอน ผ้าห่ม ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวม้า ฯลฯ

3. การทอผ้าในภาคอีสาน กลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวเป็นกลุ่มชนใหญ่ของภาคอีสาน กระจายกันอยู่ตามจังหวัดต่างๆ และมีวัฒนธรรมการทอผ้าอันเป็นประเพณีของผู้หญิงที่สืบทอดกันมาช้านานเกือบทุกชุมชน แต่ละกลุ่ม แต่ละเผ่า ก็จะมีลักษณะและลวดลายการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะผ้ามัดหมี่ ผ้าแพรวา ผ้าชิต ผ้าปุม และผ้าไหม หางกระรอก

4. การทอผ้าในภาคใต้ ภาคใต้มีชื่อเสียงในเรื่องของการทอผ้ายก ทั้งยกฝ้าย ยกไหม ยกดินเงิน ดินทอง สำหรับลวดลายยังคงอนุรักษ์ลวดลายดั้งเดิมไว้ เช่น ลายราชวัตร ลายดอกพิกุล ลายลูกแก้ว ลายก้านแย่ง และลายรูปสัตว์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมี การประยุกต์สร้างสรรค์ลวดลายที่แปลกใหม่ และ

สวยงามขึ้น สำหรับแหล่งทอผ้ายกที่สำคัญในภาคใต้คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา และตรัง

ผ้าทอของไทยมีมากมายหลายประเภท แต่ส่วนใหญ่นิยมผ้าไทยที่ทอจากเส้นใยฝ้ายและไหม ฝ้ายเป็นวัตถุดิบในการทอที่นิยมในกลุ่มช่างทอทางภาคเหนือ ในขณะที่ไหมได้รับความนิยมมากในบริเวณภาคอีสาน บ้างสันนิษฐานว่าสาเหตุที่ทำให้ชาวไทยภาคเหนือนิยมทอฝ้ายมากกว่าผ้าไหม อาจเนื่องมาจากค่านิยมและความเชื่อ กล่าวคือชาวเหนือถือว่าการทอเส้นไหมจากรังดักแด้นั้นบาป เนื่องจากต้องมีการฆ่าสัตว์ นิยมทอฝ้ายเพราะมาจากดอกของต้นฝ้ายนั่นเอง ปัจจุบันผ้าไทยได้รับความนิยมมากขึ้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผ้าไทยได้รับความนิยมคือ คุณสมบัติพิเศษเฉพาะของเส้นใยแต่ละชนิดที่ใช้ทอผ้าตัวเอง

คุณสมบัติพิเศษเฉพาะของผ้าไทย

1. ผ้าไหม ทำจากเส้นใยธรรมชาติที่ได้จากสัตว์จำพวกหนอนไหม โดยคายเส้นใยออกมา

ทางปากมีความยาวต่อเนื่อง เมื่อนำมาทอเป็นผืนผ้าทำให้อ่อนนุ่ม เป็นมัน เหนียว ยืดหยุ่นตัวดี ดูดซับความชื้น ย้อมสีง่ายและสวมใส่สบายเนื่องจากมีความชื้นในตัวเอง (Moisture Regain) สูงประมาณร้อยละ 11 แต่มีข้อจำกัดคือเส้นใยไหมเสื่อมคุณภาพง่าย เมื่อถูกความร้อนสูงจากเตารีด แสงแดด แผลงขอบกัดกินเส้นไหม เพราะเป็นเส้นใยโปรตีนสีที่ย้อมจะเสื่อมคุณภาพเมื่อถูกความชื้นมากเกินไป ดังนั้นควรเก็บรักษาไว้ในที่แห้ง

2. ผ้าฝ้าย
ทำจากเส้นใย
ธรรมชาติที่ได้จาก
ดอกของต้นฝ้าย
เมื่อนำมาทอผ้า
เนื้อผ้าจะมีลักษณะ
ด้านคู่ซับความชื้น
ได้ดี ย้อมสีและ
พิมพ์ลวดลายง่าย
สวมใส่สบาย มี

ความชื้นประมาณร้อยละ 11 ระบายความร้อนได้ดี
ผ้าฝ้ายที่ผ่านการตกแต่งด้วยเทคนิควิธีการผ่าน
ไอน้ำหรือให้ความร้อน และใช้สารเคมีทำให้ผิวสัมผัส
ราบเรียบ เป็นมัน คงทนต่อการเสียดสี ทนยับ
แต่ถ้าไม่ได้ผ่านการตกแต่งส่งผลให้ การยืดหยุ่นตัว
น้อยลง ยับง่าย ความแข็งแรงหรือความเหนียวต่ำ
เมื่อซักบ่อยๆ ก็จะย่อย ไม่ทนเชื้อราและแสงแดด
ข้อจำกัดของผ้าฝ้าย จะเสื่อมคุณภาพง่าย เมื่อถูก
ความร้อนสูงจากเตารีด หรือแสงแดดทำให้สีที่ย้อม
จางลง ควรเก็บรักษาในที่แห้งไม่ควรให้มีความชื้น
ซึ่งอาจทำให้เกิดเชื้อราบนผืนผ้า เหมาะกับผู้ที่
ต้องการใช้ในที่กลางแจ้ง และโดนแดดบ่อยๆ
เพราะผ้าจะระบายอากาศได้ดีไม่ค่อยอมเหงื่อ
หรือต้องการความหรูหราใส่สบายแต่ราคาอาจจะสูง
ชนิดนี้

3. ผ้าลินิน (Linen) ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้เป็นผ้า
ที่ทำจากลำต้นแฟล็กซ์ (Flax) ดังนั้นจึงมีชื่อเรียก
แตกต่างกันไปอยู่ในรูปของเส้นใย มักเรียกว่า
ใยแฟล็กซ์ เส้นด้ายเรียกว่า ด้ายแฟล็กซ์ ส่วนผ้า
ต้องเรียกว่าลินินจึงจะถูกต้อง คุณลักษณะพิเศษ
ของผ้าชนิดนี้ทำให้สวมใส่สบาย เนื่องจากมี
ความชื้นสูงประมาณร้อยละ 11-12 เหนียว ระบาย

ความร้อนได้ดี ย้อมสีได้ง่าย แต่มีข้อจำกัดคือยับง่าย
ความยืดหยุ่นตัวน้อย เส้นใยแข็งกระด้าง

4. ผ้าไหมเทียม ส่วนใหญ่ทำจากเส้นใย
คิวปราโมเนียมเรยอน (Cuprammonium Rayon)
ถูกจัดให้อยู่ในประเภทเส้นใยกึ่งสังเคราะห์หรือเจนเนอ
เรตเตดเซลลูโลส (Regenerated Cellulose) มี
คุณสมบัติคล้ายเส้นใยไหมมากที่สุด จึงมักเรียกกันว่า
ไหมเทียม ความเหนียวสูงมากเมื่อเส้นใยแห้งสนิท
และความเหนียว จะลดลงเมื่อเปียกน้ำ ดูดซับ
ความชื้นได้ดี เจางามย้อมสี และทำลวดลายได้ง่าย
ความชื้นในตัวสูงถึงร้อยละ 13 สวมใส่สบาย
ยืดหยุ่นตัวดี ทนต่าง แต่มีข้อจำกัดคือ เมื่อถูกรังสี
ความร้อนจากแสงแดดหรือเตารีดความเหนียว
จะลดลง เกิดเชื้อราง่ายเมื่อเปียกน้ำ ควรเก็บรักษา
ในที่แห้ง

5. ผ้าใยผสม การนำเส้นใยผสมมาทอผ้าไทย
เกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่าเส้นใยที่มีอยู่ในธรรมชาติ
นับวันจะเหลือน้อยลง จำเป็นต้องนำเส้นใย
สังเคราะห์มาใช้ทดแทนและที่สำคัญที่สุดคือไม่มี
เส้นใยชนิดใดมีคุณสมบัติทุกประการดีเลิศแต่ละชนิด
ย่อมมีจุดเด่นและด้อยในตัวเอง การนำมาผสมกัน
เพื่อเพิ่มคุณสมบัติให้ดีขึ้น โดยทั่วไปมักใช้เส้นใยผสม
พอลิเอสเตอร์ (Polyester) กับฝ้าย (Cotton) มีชื่อเรียก
กันทั่วไปว่าผ้า P/C พอลิเอสเตอร์กับเรยอน (Rayon)
เรียกว่าผ้า P/R และเรยอนกับฝ้ายเรียกว่า ผ้า R/C
เป็นต้น ผ้าผสมเหล่านี้ช่วยให้ผู้สวมใส่สบาย แข็งแรง
ทนยับ คงรูป ดูดซับและคายความชื้นได้ดี ย้อมสี
หรือพิมพ์ลวดลายได้ง่าย ยืดหยุ่นตัวดี เส้นใย
พอลิเอสเตอร์มีความชื้นร้อยละ 0.5 ผ้า Cotton
ผสม Polyester เหมาะกับคนที่เหงื่อออกง่ายแม้
ทำงานอยู่ในห้องแอร์ เพราะระบายอากาศได้ดีพอ
สมควรและข้อดีที่โดดเด่นกว่า Cotton 100% คือ

อยู่ทรง ไม่หด ไม่ย้วย (ส่วน Cotton จะคุม% ความหด และย้วยลำบาก)

และเสน่ห์อีกอย่างของผ้าไทย คือ การใช้ สีย้อมจากธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากพืชพันธุ์ตามธรรมชาติ อันเป็นภูมิปัญญาที่มีมานับแต่อดีตแต่เกือบจะสูญหายไป เพราะขาดการสืบสานไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง ลักษณะเด่นของสีย้อมธรรมชาติ คือ สีสันซึ่งไม่สดใสฉูดฉาด ให้สีค่อนข้างขม

แต่เป็นโทน ซึ่งมี ลักษณะเฉพาะตัว ที่แม้แต่สืวิทยาศาสตร์ สมัยใหม่ยังลอกเลียนแบบได้ยาก ต้นไม้

ทุกต้นล้วนสามารถนำมาย้อมให้เกิดเป็นสีได้ แต่ก่อนจะได้ สีสันแต่ละสี ชาวบ้านต้องผ่านการศึกษา และทดลอง ลองผิดลองถูกเพื่อรู้ถึงธรรมชาติและคุณสมบัติในแต่ละส่วนของพืช เช่น ราก ต้น ในดอก ผล เมล็ด แก่น อย่างแท้จริง และต้องเลือกย้อมให้เหมาะสมกับเส้นใยอาทิ สีแดงจากไม้ฝาง รากยอ เปลือกก้อ ใช้ย้อมเส้นใยที่เป็นฝ้าย แต่สีแดงจากครั่งเหมาะสำหรับการย้อมเส้นใยที่เป็นไหม

ปัจจุบันผ้าไทยไม่ได้จำกัดตัวเองอยู่ที่ชุดไทย เช่น ไปใส่ชุดไทยอัมรินทร์ ชุดไทย เรือนต้น ชุดไทย จิตรลดา ฯลฯ แล้วเพราะคงไม่เหมาะสมและไม่สะดวกด้วยประการทั้งปวงกับยุคสมัยปัจจุบัน อิทธิพลและแนวโน้มของแฟชั่นเข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันมากขึ้น จะเห็นได้จากการสร้างผลงานการออกแบบเสื้อผ้าของดีไซเนอร์ในการเลือกหาวัตถุดิบ เส้นใย เส้นด้าย ชนิดของผ้า เพื่อนำไปออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้าที่มีความหรูหรา สวยงาม เหมาะสมกับโอกาส และฤดูกาลออกมาสู่สายตาผู้บริโภคและสนอง

ต่อความต้องการสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน ขณะนี้ผ้าไทยกำลังได้รับความนิยมจากผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบและหลงใหลเสน่ห์ผ้าทอมือของไทย ดังเห็นได้จากการแสดงแฟชั่นโชว์ผ้าทอพื้นเมืองไทยในภาคต่างๆ ที่มีเทคนิคการทอที่แตกต่างกันในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่น

สำหรับการดูแลรักษาเสื้อผ้าที่มีคุณค่าของเรานั้นไม่ยาก ก่อนอื่นควรศึกษากับลักษณะของเนื้อผ้า ก่อนว่าเป็นผ้าประเภทใด ซึ่งผ้าแต่ละประเภทจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาทิ ฝ้าย ฝ้ายลินิน ผ้าไหม ผ้าใยผสม หากจำไม่ได้หรือไม่ทราบประเภทของผ้า แล้วเราจะรู้ได้อย่างไร ไม่ยากเลย เวลาซื้อเสื้อผ้ามาจะสังเกตเห็นว่า บริเวณคอเสื้อหรือด้านในของขากางเกงหรือกระโปรง มีป้ายเล็กๆ เย็บติดอยู่นั่นคือ **สัญลักษณ์บนป้ายเสื้อ (Care Label)** ภายในป้ายนั้นอาจมีสัญลักษณ์ 2-3 ตัว ตรงป้ายจะให้คำแนะนำว่า เราควรดูแลผ้าชิ้นนี้อย่างไร ไม่ว่าจะคุณซื้อเสื้อผ้าจากประเทศไหนสัญลักษณ์ก็เหมือนกันหมด

สัญลักษณ์สากลของป้ายสำหรับการดูแลรักษาเสื้อผ้ามีอยู่ 5 รูปแบบด้วยกันคือ

- รูปร่างสำหรับซัก
แสดงกระบวนการซัก (โดยใช้มือหรือเครื่องซักผ้าก็ได้)
- รูปสามเหลี่ยม
แสดงกระบวนการฟอกขาวโดยใช้คลอรีน
- รูปเตารีด
แสดงกระบวนการรีดเสื้อผ้า

รูปวงกลม
แสดงกระบวนการซักแห้ง

รูปวงกลมในสี่เหลี่ยม
แสดงกระบวนการทำให้ผ้าแห้ง
(หลังจากซักผ้า)

บนป้ายสำหรับการดูแลรักษาเสื้อผ้า
แต่ละอัน จะต้องเรียงลำดับจากบนลงมาล่างเสมอ

ถ้ามีเครื่องหมายกากบาทบนสัญลักษณ์
ใดๆ ก็ตามจะมีความหมายว่า ห้าม
สำหรับคำขยายต่างๆ จะต้องสั้นที่สุด
เท่าที่จะเป็นไปได้

ความหมายของสัญลักษณ์สากลของ
กระบวนการซัก

ซักผ้าฝ้าย (ไม่มีขีดด้านล่าง) หมายถึง
กระบวนการซักผ้าด้วยเครื่องแบบปกติ
และกระบวนการปั่นผ้าให้แห้งแบบปกติ

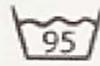

ซักผ้าใยสังเคราะห์ (มีขีดหนึ่งขีด)
หมายถึง กระบวนการซักผ้าแบบ
ระมัดระวัง และกระบวนการปั่นผ้าให้แห้ง
แบบระมัดระวัง

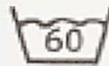

ซักผ้าใยขนสัตว์ (มีขีดสองขีด) หมายถึง
กระบวนการซักผ้าและปั่นแห้ง ที่ต้องใช้
ความระมัดระวังอย่างยิ่ง

ลักษณะเหล่านี้จะต้องประกอบด้วย
อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการซักผ้า

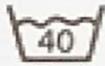
ซักผ้าฝ้ายสีขาวและผ้าลินินสีขาว
(ปราศจากการตกแต่งชนิดอื่น ๆ)

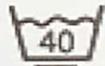
ซักผ้าลินิน หรือ วิสโคส (ปราศจาก
การตกแต่งชนิดอื่นๆ) เมื่อสีที่ย้อม
ทนทานได้ ณ อุณหภูมิ 60°C

ซักผ้าไนลอน ผ้าใยผสมฝ้ายกับ
พอลิเอสเตอร์ ผ้าฝ้าย หรือ ผ้าวิสโคส
ที่มีการตกแต่งพิเศษ

ผ้าใยผสมฝ้ายกับอะโครลิก ซักผ้าฝ้าย
ลินิน หรือวิสโคส เมื่อสีที่ย้อมทนทานได้
ณ อุณหภูมิ 40°C แต่ไม่ใช่ 60°C

ซักผ้าอะโครลิก ผ้าอะซิเตด ผ้าไตอะซิเตด
รวมถึงผ้าใยอื่นๆ ที่นำมาผสมกับ
ใยขนสัตว์ ผ้าใยผสมกับพอลิเอสเตอร์
กับขนสัตว์

ซักผ้าขนสัตว์ ผ้าใยผสมขนสัตว์
กับใยไหม

ห้ามซักเครื่องซักผ้า
(ซักด้วยมือแทน)

ความหมายของสัญลักษณ์สากลของ
กระบวนการฟอกขาว

โดยใช้คลอรีน คำว่า CL ที่ปรากฏภายใน
สัญลักษณ์สามเหลี่ยมแสดงให้ทราบว่า สามารถ
จะใช้สารฟอกขาวที่มีคลอรีนเป็นองค์ประกอบ สำหรับ
ตัวอักษรอื่นๆ จะแสดงให้ทราบว่าใช้สารฟอกขาว
ตัวอื่นๆ ได้

อาจจะใช้สารฟอกขาวที่มีคลอรีนเป็น
องค์ประกอบได้

ห้ามใช้สารฟอกขาวที่มีคลอรีนเป็น
องค์ประกอบ

ความหมายของสัญลักษณ์สากลของ
กระบวนการรีดผ้า

สัญลักษณ์ อุณหภูมิ 200°C

ชนิดของ ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน ผ้าวิสโคส

คำที่อาจใช้แทนสัญลักษณ์

Hot iron

สัญลักษณ์ อุณหภูมิ 150°C

ชนิดของ ผ้าใยผสมโพลีเอสเตอร์
ผ้าขนสัตว์

คำที่อาจใช้แทนสัญลักษณ์

Warm iron

สัญลักษณ์ อุณหภูมิ 110°C

ชนิดของ ผ้าอะคริลิก ผ้าไนลอน
ผ้าอะซิเตด ผ้าโพลีเอสเตอร์

คำที่อาจใช้แทนสัญลักษณ์

Cool iron

ชนิดของ ห้ามรีดด้วยเตารีด เพราะจะ
ทำให้เส้นใยถูกทำลายได้

คำที่อาจใช้แทนสัญลักษณ์

Do not iron

ความหมายของสัญลักษณ์สากลของ
กระบวนการซักแห้ง

สัญลักษณ์รูปวงกลมนี้จะต้องมีตัวอักษรอยู่
ภายในทุกครั้ง เพื่อจะแสดงให้เห็นว่า เสื้อผ้าสำเร็จรูป
ชิ้นดังกล่าวจะต้องซักแห้ง

เสื้อผ้าสำเร็จรูปนี้สามารถจะซักแห้งได้
ในตัวทำลายทุกชนิด

เสื้อผ้าสำเร็จรูปนี้สามารถจะซักแห้งใน
เปอร์คลอโรเอทิลีน ตัวทำลาย R113
น้ำมันก๊าด และตัวทำลาย R11

เสื้อผ้าสำเร็จรูปนี้จะมีความอ่อนไหวกับตัว
ทำลายที่กล่าวไว้ในสัญลักษณ์ตัวที่สอง
(P) แต่จะต้องระมัดระวังการเติมน้ำ
ในการซัก

ห้ามซักแห้งโดยเด็ดขาด

ความหมายของสัญลักษณ์สากลของ
กระบวนการทำให้แห้ง

ผ้าจำนวนมากมายหลายชนิดสามารถจะ
ทำให้แห้งโดยใช้เครื่องอบผ้าได้

อบผ้าด้วยเครื่องอบความร้อนสูง

อบผ้าด้วยความร้อนต่ำ

ห้ามอบผ้าด้วยเครื่องอบแห้ง

ผ้าไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า มีเอกลักษณ์เฉพาะของชาติ การแต่งกายด้วยผ้าไทย หรือการแต่งกายแบบไทย นับเป็นวิธีหนึ่งที่อนุรักษ์ ส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของชาติและความเป็นไทยไว้ ผ้าไทยสวมใส่แล้วดูสวยงามมีเสน่ห์ น่าชื่นชม การใช้ประโยชน์ของผ้าไทยไม่เพียงใช้ตัดเป็นชุดไทยเท่านั้น หากแต่สามารถนำผ้าไทย ไปออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับโอกาส และสนองต่อความต้องการสอดคล้องกับยุคสมัย ปัจจุบันได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชื่นชม และหลงใหลเสน่ห์ผ้าทอของไทย อันเนื่องมาจาก คุณสมบัติพิเศษของผ้าไทยแต่ละประเภท และยังสามารถนำมาผลิตเป็นสินค้ามากมาย อาทิ หมวก กระเป๋า รองเท้า ทำให้ปัจจุบันมีการใช้ผ้าไทย เพิ่มมากขึ้น และหากต้องการอนุรักษ์ ส่งเสริม วัฒนธรรมไทยโดยการสวมใส่ผ้าไทย เราก็ควรต้อง รู้จักวิธีการดูแลรักษาถนอมเสื้อผ้าไทยด้วยเช่นกัน

บรรณานุกรม

คมชัดลึก. 2549. ที่สุดของผ้าไทยจากฝีมือห้องเสื้อดัง.

http://www.komchadluek.net/2006/10/02/s001_52572.php?news_id=52572.

ชุดาภรณ์ การ์เมนต์. About Fabric.

<http://www.chu-g.com/index.php?lay=show&ac=article&Ntype=1&Id=530498>.

นิรนาม. (2550). จดหมายข่าวกระทรวงวัฒนธรรม. 2 (9) วันที่ 1 พฤษภาคม 2550.

บริษัท แกรนด์ แอนด์ เวิลด์ แฟชั่น อินดัสทรี จำกัด.

(2551). สัญลักษณ์สากลของป้ายสำหรับการดูแลรักษาเสื้อผ้า. <http://www.gwfash.com/carelabel.asp>.

บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด. 2545. ผ้าไทย หนังสือ

ในชุดภูมิแผ่นดินไทย. บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด: กรุงเทพฯ.

มูลนิธิวิกิมีเดีย. (2551). ผ้าไทย. <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9C%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2>.

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2457). แฟชั่นผ้ากับการเลือกใส่ผ้าไทยในปี 2003. http://www.thaitextile.org/ttic_bac/default.asp.

http://www.thaitextile.org/ttic_bac/default.asp.

พลังบำบัดจากน้ำมันหอมระเหย ในพืชพื้นบ้านไทย

อาจารย์วัฒนา อัจฉริยะโพธา

สวัสดิ์ครับท่านผู้อ่าน ผมมีสิ่งดีๆ เกี่ยวกับน้ำมันหอมระเหยจากพืชพื้นบ้านไทยที่ผมได้ศึกษา และรวบรวมข้อมูลมาเสนอให้คุณผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมกันนะครับ

พืชพื้นบ้านไทยหลายชนิดสามารถผลิตน้ำมันหอมระเหยเก็บไว้ตามส่วนต่างๆ ของพืชเพื่อใช้ประโยชน์แก่พืชเองในเรื่องของการช่วยฆ่าเชื้อโรค ช่วยไล่ และล่อแมลง แต่เมื่อมนุษย์สัมผัสกับกลิ่นหอมของพืชเหล่านี้แล้วทำให้เกิดความรู้สึกต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ เช่น ความสดชื่น ความตื่นตัว ความผ่อนคลาย ความมั่งงั่ง มนุษย์จึงนำเอากลิ่นหอมเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ทั้งโดยตรง และโดยการสกัดเอาสารหอมและน้ำมันหอมระเหยมาใช้

ความหอมของน้ำมันหอมธรรมชาติ มีความละเอียดอ่อนและลึกซึ้งยากที่น้ำหอมสังเคราะห์จะเลียนแบบได้ และยังมีส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึก และจิตใจของผู้ที่ได้รับกลิ่นเป็นยิ่งนัก ยิ่งไปกว่านั้น กลิ่นหอมของน้ำมันหอมระเหยยังมีประสิทธิภาพต่อการปรับสมดุลของการทำงานของระบบต่างๆ ในร่างกายช่วยให้ทำงานเป็นปกติ ทำให้สุขภาพร่างกายหายจากอาหารปวดยใช้ อันเนื่องมาจากการเสียสมดุล

ในศาสตร์แห่งแผนไทยโบราณมีการนำเอาน้ำมันหอมระเหยมาใช้ในการรักษาสมดุล และ

บำบัดอาการเสียสมดุลของร่างกายมนุษย์อันเป็นลักษณะของภูมิปัญญาพื้นบ้านไทยซึ่งมีการสอนจดบันทึกในคัมภีร์ต่างๆ ตกทอดกันมารุ่นแล้วรุ่นเล่า จนถึงปัจจุบันตามตำราการใช้สมุนไพรจะนำสมุนไพรมาใช้เพื่อป้องกันรักษาโรค (ทั้งทางกาย และทางใจ) ตลอดจนประพินความงามให้แก่สตรีไทยจนเป็นที่กล่าวขานไปทั่วโลกว่าหญิงไทยงามทั้งกาย งามทั้งใจ การนำชิ้นส่วนของพืชไทยมาใช้ประโยชน์มีทั้งส่วนของราก ลำต้น หัว ใบ ดอก ผล ฯลฯ โดยผ่านการนำไปใช้กับร่างกายในรูปแบบต่างๆ กัน ตามศาสตร์ไทย เช่น อบ อบ สูดดม ทา กิน หรือ กระทบนิ้ว สำหรับการใช้ น้ำมันหอมระเหยจากพืชมารักษาอาการทางกายและใจ เราได้ใช้คำว่า สูดคนธ์บำบัด (Aromatherapy) ซึ่งส่วนใหญ่แล้วนิยมใช้น้ำมันหรือสารหอมระเหยที่มีอยู่ในสมุนไพรไทยหรือดอกไม้นานาพรรณของไทยมาใช้

ต่อไปนี่ผมจะเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสูดคนธ์บำบัดไทยบ้างนะครับ

ตามศาสตร์แผนไทยมีการใช้พืชสมุนไพรหลายชนิดมาช่วยในการบำบัดโรคของคนไทย

เป็นเวลาช้านานแล้ว ตัวอย่างเช่น ชิง ข่า ตะไคร้ กระดังงา ไม้จันทร์หอม ดอกแก้ว ดอกบัว เตย มะลิ มะกรูด ขมิ้น เป็นต้น และตัวอย่างของการนำพืชสมุนไพรมาใช้ในสวดมนต์บำบัด ได้แก่

1. น้ำใบเตยหอมชื่นใจ

เตยหอม เป็นไม้พุ่ม ลักษณะกอใหญ่ สีเขียวสด มีปลุกกันตามริมตลิ่ง หรือตามร่องสวนที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ ส่วนของเตยที่นิยมนำมาใช้ประโยชน์คือ ใบ เนื่องจากใบเตยมีสีเขียวสด มีคลอโรฟิลล์มาก เมื่อนำใบมาคั้นน้ำ สามารถนำไปแต่งสีขนมได้หลายชนิด นอกจากนี้ ใบเตยยังประกอบด้วย คาร์โบไฮเดรต โปรตีน แคลเซียม และน้ำมันหอมที่เรียกว่า เอทิลวานิลลิน (Ethyl vanillin) และสารคูมาริน (Cumarin) ซึ่งแพทย์ไทยโบราณจะกลั่นใบเตยเอาน้ำมันหอมมาช่วยลดอาการท้องอืด คลายเศร้าให้แก่คนไข้ อาจจะใช้วิธีสูดดม ให้หอมชื่นใจ หรือผสมน้ำดื่ม ลดการกระหายให้หอมชื่นใจได้อีกด้วย

นอกจากคั้นน้ำแล้ว การใช้ใบเตยเป็นส่วนประกอบในการปรุงอาหาร ทำให้อาหารดูน่ารับประทานมากขึ้นอย่างเช่นว่าการใช้ใบเตย รong กัน หวด นึ่ง ข้าวเหนียว เพื่อเพิ่มความหอมของข้าวเหนียว การนำใบมาห่ออาหารทอดเช่น ไก่ห่อใบเตย ทำให้อาหารทั้งสวยงาม ทั้งน่ารับประทานและยังหอมชวนน้ำลายสอ

2. ตะไคร้เพื่อสุขภาพ

ตะไคร้ เป็นไม้พุ่มลักษณะคล้ายเตยหอม แต่ใบจะเล็กกว่าและลำต้นจะแข็งแรงกว่า ตะไคร้จัดเป็นเครื่องเทศชนิดหนึ่งของไทย (เครื่องเทศคือสมุนไพรที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ) ตามกาบใบของตะไคร้ จะมีการพบน้ำมันหอมระเหย ที่ชื่อว่า ซิตรัล (Citral) สูงถึงร้อยละ 80 และน้ำมันหอมระเหยชื่อ ซิโตรเนลลอล (Citronellol) ยูกลีโนล (Euglenol) เมนทอล (Menthall) และแคมฟอร์ (Camphor) ซึ่งจะนำมาใช้ผสมในเครื่องหอม ในสบู่ ยาหม่อง หรือจะกลั่นเอาน้ำมันหอมมาทาถูวนวดร่างกาย หรือเอามาต้มอาบอบตัวได้อย่างดีเยี่ยม

ในตำนานศาสตร์แผนไทยเชื่อว่าน้ำมันหอมระเหยจากตะไคร้ที่เข้มข้นร้อยละ 2.5 ช่วยรักษา กลากเกลื้อน ผดผื่น ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยลดอาการบีบตัวของลำไส้ แก่จุกเสียด แน่นท้อง ชะงักน้กแล

ใบและรากของตะไคร้มีสารสำคัญคล้ายอินซูลิน ช่วยลดอาการเบาหวานของคนไข้เบาหวาน ซึ่งสารนี้มีรสชาติขม แพทย์แผนไทยจึงจัดตะไคร้ไว้เป็นสมุนไพรประเภทยาขม วิธีการปรุงตามตำราไทยคือเลือกตะไคร้ทั้งต้นและราก ล้างเป็นท่อนสั้นๆ ต้มน้ำ 1 แก้ว พอเดือดยกลงดื่มขณะอุ่นๆ ช่วยขับลม แก่ท้องอืด ท้องเฟ้อ ปวดท้อง สำหรับตะไคร้แห้งเอามาชงน้ำร้อนดื่มหลังอาหารจะช่วยไล่เหงื่อ ขับปัสสาวะ ลดอาการเกร็งกล้ามเนื้อในกระเพาะปัสสาวะได้ คลายร้อนลดไข้ ซึ่งผมจะขอกล่าวถึงพระเดชพระคุณหลวงพ่อจรัล ฐิตธมฺโม แห่งวัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรีที่ท่านได้เคยเผยแพร่ไว้ว่า ถ้าต้ม

ตะไคร้แห้งต้มแทนน้ำชาหลังอาหารทุกมื้อ จะหาย
จากโรคหอบหืด ได้ชะงัก

3. น้ำมันหอม ข่า

ข่า เป็นไม้ล้มลุก โดยทุกส่วนของข่ามีสารน้ำมัน
หอมระเหยมาก โดยเฉพาะในเหง้าซึ่งมีสารหอมระเหย
ชื่อว่า เมธิลเซอร์นาเมท (Methyl cinamate) และ
ซินคอล (Cincol) ซึ่งสารเหล่านี้ทางเภสัชวิทยาพบว่า
ช่วยขับลม และมีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรีย ใน

สมัยโบราณใช้ข่า
มาโขลกให้ละเอียด
ทากลากเกลื้อนได้
ผลดี ซึ่งคนโบราณ
รุ่น คุณ ปู่ คุณ ย่า

คุณตาคุณยาย จะนิยมเอายาข่าหอมพกดิดตัว
เอาไว้ทาเวลาเกิดตุ่ม ลมพิษ คันตามแขน ขา
ยังมีสูตรโบราณบางตำราใช้ข่าสดตำให้ละเอียด
ผสมเหล้าขาว ๓๕ ดีกรี เล็กน้อย ใช้พอกทาบริเวณ
ที่เป็นผื่น ลมพิษ ถ้านำเหง้าข่ามาทุบ แล้วแช่น้ำร้อน
นำมาสูดดม หรืออบไอน้ำ จะช่วยแก้หวัดบรรเทา
อาการหลอดลมอักเสบ สำหรับผลข่าถ้านำมาตาก
ให้แห้ง บดเป็นผงรับประทานกับน้ำอุ่น จะช่วยแก้
อาการท้องเฟ้อได้ดีตามศาสตร์โบราณ

4. ขิง คลายหวัด

ขิง เป็นพืชตระกูลเดียวกับข่า แต่คนไทยใช้ขิง
เพื่อทำเป็นสมุนไพรหลากหลายลักษณะมากกว่าข่า
ทั้งขิงอ่อน ขิงแก่ ขิงสด ขิงแห้ง ขิงเป็นยาแผน
โบราณมีรสเผ็ด ทำให้ร่างกายอบอุ่น ในขิงมีน้ำมัน
หอมระเหยที่ชื่อว่า โอลีโอเรซิน (Oleoresin) จะพบได้
ทุกส่วนของขิง มีลักษณะหอมร้อนแรง ใช้ผสมยา
หม่องทาถูทาถู สรรพคุณฆ่าเชื้อรา หนอง ลดปวด

เมื่อยล้า ปวดไมเกรน สูดดมคลายอึดอัด หลอดลม
โปร่ง ช่วยให้หลับง่าย คลายความวิตกกังวล
นอกจากนี้สรรพคุณหลักๆ ของขิงที่คุ้นเคยคือ
แก้หวัดเย็น (ใช้หวัดเย็น มีอาการคัดจมูก น้ำมูกใส
ใช้หนาวสั่นสะท้าน เย็นในทรวงอก ไม่มีเหงื่อ)
ขิงช่วยขับเหงื่อ และแก้อาการคลื่นไส้ แพทย์
ชาวตะวันตกวิจัยพบว่าน้ำมันหอมขิงช่วยละลาย
ไขมันที่สะสมในตับและเส้นเลือดได้เป็นอย่างดี

วิธีแก้อาการหวัดตามสูตรโบราณ คือ ใช้ขิงสด
และรากต้นหอมสด โขลกรวมกันให้ละเอียด ห่อผ้า
ขาวบางคั้นน้ำทาบริเวณหน้าอก หลัง รอบคอ ฝ่ามือ
ฝ่าเท้า น้ำมันหอมระเหยจะซึมสู่ผิวหนัง ช่วยคลาย
หวัดได้ผู้หญิงที่มีรอบเดือนถ้าเกิดอาการปวดมวนท้อง
ประจำเดือนมาน้อย มือเท้าชา-เย็น ให้ใช้ขิงแก่และ
พุทธรักษาอย่างละ 30 กรัม ต้มดื่มขณะร้อนๆ
หรือทุบขิงแก่ ต้มน้ำตาลทรายแดง แต่อย่าต้มนานเกิน
5 นาที เพราะน้ำมันหอมจะระเหยหมด ต้มขณะอุ่นๆ
ช่วยลดอาการปวดดังกล่าว นึกดูแล้วคล้ายๆ กับการ
ต้มน้ำขิงในเต้าหอย เมื่อต้มแล้วยังช่วยให้รู้สึก
กระปรี้กระเปร่า จิตใจแจ่มใส หายใจคล่อง คนจีน
จัดว่าเป็นยาอายุวัฒนะขนานหนึ่งเลยทีเดียว แต่ว่า
ในตำราไม่แนะนำให้ใช้ขิงรักษาผู้ป่วยที่เป็นหวัดร้อน
เพราะขิงมีรสเผ็ดอุ่น จะยิ่งทำให้ผู้ป่วยมีไข้สูงขึ้น
(หวัดร้อนคือ ไข้ร้อนเหงื่อชุ่มตัว ไอ เสมหะข้น)

5. ไพล เพื่อสาวสวย

ไพลคือพืชเหง้าตระกูลขิง ข่า มีเรื่องเล่าเก่าแก่ที่คนโบราณเล่าให้ฟังว่า ไพลเป็นว่านที่พระฤๅษีปลูกเสกไว้ให้คุณด้านเมตตามหานิยม คำขายคล่อง พกติดตัวเวลาเดินทางไปไหนมาไหนเพื่อเป็นของขลัง ใครเห็นใครรัก ปกป้องคุ้มครอง อีกทั้งยังแก้มนต์ดำจากคาถาต่างๆ ไพล

ยังมีการถูกนำมาใช้กับหญิงสาวที่ต้องการความงาม ในรูปของสมุนไพร

ถอนอมผิวพรรณ และน้ำอบสมุนไพร วิธีการใช้คือหั่นเหง้าไพลบางๆ ผึ่งแดดให้แห้งกรอบ บดเป็นผงนำไปพอกขัด ถูใบหน้า ขัดตามร่างกาย หญิงสาวจะผิวพรรณสดใสไม่หมองคล้ำ หน้าตาอึมเฉิบแต่จริงๆ แล้วตามหลักเภสัชวิทยาพบว่าในเหง้าไพลนั้นประกอบไปด้วยน้ำมันหอมระเหยต่างๆ ได้แก่ แคสซุมินาควิโนน (Cassumunaquinone) แคสซุมินส์ (Cassumuns) และเคอร์คิวมิน (Curcumin) ซึ่งสารหอมระเหยเหล่านี้รวมตัวกับเรซินธรรมชาติในไพล เมื่อนำมาพอกร่างกายสามารถซึมซาบสู่รูขุมขนได้เร็ว ทั้งด้านเชื้อจุลินทรีย์ได้ดีจึงทำให้หญิงสาวทุกคนมีผิวงามสดใสเป็นธรรมชาติ สำหรับวิธีขัดผิวด้วยไพล ทำได้ตามวิธีดังนี้คือ ละลายผงไพลด้วยน้ำสะอาด พอกจนทั่วร่างกาย และขัดถูเบาๆ ถัดบริเวณไหนแห้ง หรือรู้สึกตึงที่ผิวหนึ่งใช้น้ำตะขุเบาๆ ขัดไปจนพอใจแล้วอาบน้ำด้วยน้ำเย็นจะทำให้รู้สึกสดชื่นด้วยกลิ่นหอมของไพล ผิวหนังชุ่มชื้นทำแค่อาทิตย์ละครั้ง เซลล์ผิวหนังเก่าที่ตายแล้วจะหลุดออกมา ผิวจะเปล่งปลั่ง นุ่มเนียน กล้ามเนื้อที่เคียดแข็ง อาการเจ็บเส้นเอ็นจะหายไป ยิ่งถ้าได้อาบน้ำด้วยน้ำต้มไพลจะรู้สึกผ่อนคลาย หายครันเนื้อครันตัวนอนหลับสบาย

หัวไพล มีสรรพคุณรักษากระดูกไม่ปกติ การผสมครีมหรือยาหม่องที่มีส่วนผสมของไพลจะช่วยแก้ปวดเมื่อย เคล็ดคัดดยอก ฟกช้ำ ฟอกแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก และสามารถดูดนอกจากแผลพุพองได้ดีมาก และช่วยรักษาเล็บขบโดยใช้ไพลสดตำกับข้าวสุก และเกลือเล็กน้อยพอกตามซอกเล็บขบหนอง น้ำเหลืองจะแตกภายในครึ่งชั่วโมง อาการปวดเจ็บจะทุเลา

๖. มะกรูด เพิ่มชีวิตชีวาสดชื่น

มะกรูด พืชตระกูลส้ม ผิวเปลือกและใบมีกลิ่นหอมแรง ใช้ทำเครื่องปรุงต้มยำ เพิ่มรสชาติหอมอร่อยติดใจไปทั่วโลก การสกัดน้ำมันหอมระเหยจากผิวมะกรูดจะพบน้ำมันหอมดังนี้ เบตาไพเนน (B-pinine) ไลโมนีน (Limonine) ซิโตรเนลลัล (Citronellal) และซิโตรเนลลิลอะซีเตท (Citronellyl acetate) สารเหล่านี้ออกฤทธิ์ขับลมในลำไส้ ขับระดู และแก้ปวดท้อง สำหรับน้ำมันมะกรูดยังพบสารสำคัญคือ ซิตริกแอซิด (Citric acid) มีประสิทธิภาพต่อการขับและละลายเสมหะ แก้ไอ มีวิตามินเอ วิตามินซี ป้องกันโรคเลือดออกตามไรฟัน แต่ถ้าต้มน้ำมันมะกรูดแล้ว แนะนำให้บ้วนปาก หรือแปรงฟันเพราะกรดในน้ำมันมะกรูดอาจจะทำให้ฟันผุได้

การใช้มะกรูดมาเป็นสมุนไพร ตามตำรับยาไทยทำได้ดังนี้

ดอกและผิวเปลือก นำมาผึ่งแดดให้แห้ง บดผสมกับดอกส้ม และเปลือกส้มหลายชนิด ได้แก่ ส้มจีน ส้มซ่า ส้มโอ ส้มตรังگانู มะกรูด มะงั่ว

และส้มโอมือ (ใช้มะขามแทนได้) แล้วนำมาปรง
ทำเป็นยาแก้โรคทางลม และเสมหะเป็นพิษ

ใบ บดทำผง แก้อาเจียน ใบสดต้มน้ำ
อบไอน้ำ สูดดม ขจัดกลิ่นจากโรค
โพรงจมูกหรือไซนัส

มะกรูดแก่ ปีบเอาน้ำ 5-7 หยด ผสมน้ำผึ้ง
ละลายเกลือหนึ่งหยิบมือ
จิบแก้ไอและกัดเสมหะ
ในลำคอ (โบราณเรียกว่า
โรคคอเสมหะ) ลดไขมันหน้าท้องได้ดี ผู้หญิงในอดีต
นำมะกรูดมาแก้อาการประจำเดือนมาไม่ปกติโดยนำ
มะกรูดผ่าครึ่ง 1 ลูก ผสมรวมกับเหง้าโพลีฟานบางๆ
หนึ่งกำมือ เกลือเม็ด 3 ถ้วย ดองกับน้ำสะอาดใน
ขวดแก้วตั้งไว้ในที่ที่แสงแดดส่องถึงทุกวัน เป็นเวลา 1
เดือน จะได้น้ำสีเหลืองใส กลิ่นหอมใช้จิบหลังอาหาร
ครึ่งละ 1 ถ้วยตะไล เข้าเย็น เพราะช่วยฟอกเลือด
บำรุงโลหิต อีกทั้งยังช่วยทำให้ผิวพรรณงาม แต่งตั้ง
สดใสถ้ารับประทานเป็นประจำ

เรื่องสุดท้ายที่ผมอยากแนะนำให้คุณผู้อ่าน
ได้อ่านคือเรื่องราวความหอมจากน้ำมันหอมระเหย
จากพืชไทยที่อยู่ในรูปแบบ **น้ำอบไทย** เพราะ
น้ำอบไทยหรือน้ำปรง คือเครื่องหอมไทยๆ ที่เรานำ
มาประพรมให้แก่ผู้ใหญ่ที่เราเคารพนับถือทั้งในวัน
สงกรานต์ และเทศกาลอื่นๆ เพื่อเพิ่มความสดชื่น
และความสุขแก่ท่านทั้งหลาย น้ำอบไทยส่วนใหญ่
นิยมใช้ดอกไม้ที่มีกลิ่นหอม เช่น ดอกสารภี
ที่ออกดอกเฉพาะปลายเดือนมีนาคมถึงเมษายน
ซึ่งความหอมของดอกสารภีช่วยบำรุงหัวใจผู้สูงอายุได้
หรือดอกกระดังงา ซึ่งช่วยให้รู้สึกกระชุ่มกระชวย
ดอกมะลิหอมเย็นทำให้จิตใจชุ่มชื่น แก้วตัวร้อน
แก้ไข้ แก้โรคตาเจ็บ

วิธีทำน้ำอบไทยแบบง่ายๆ คือ นำดอกไม้หอมๆ
มาอบในโถเซรามิคใบใหญ่ซักหน่อยใส่น้ำ 1/3 ของโถ
ลอยดอกไม้ให้พอดีไม่ลอยแน่นจนเกินไป ดอกไม้
จะได้ไม่ช้ำ และกระจายความหอมให้ทั่วภาชนะ
ที่ใช้อบ อบนาน 3-4 ชั่วโมง เมื่อคิดว่าหอมได้ที่แล้ว
ใช้มือช้อนดอกไม้ขึ้นจากน้ำ กวนน้ำให้วนไปในทาง
เดียวกันให้กลิ่นหอมกระจายผสมกับน้ำที่อยู่
ส่วนล่างอย่างทั่วถึง บดพิมเสน แป้งหิน กายาน
อย่างละนิดหน่อย ตามความชอบ บดเครื่องปรง
ละเอียดจนเป็นผง ตักใส่ลงไปนน้ำอบที่เตรียมไว้
กวนให้ละลายเข้ากันดี ผสมหัวน้ำหอมเล็กน้อย
กรองด้วยผ้าขาวรินเก็บใส่ขวดแก้วไว้ใช้ในคราวต่อไป
สำหรับการทำบุหงาสดเอาไว้เพิ่มบรรยากาศ
ให้โรแมนติคแบบไทยๆ ทำได้โดยเก็บดอกไม้ใส่
กระถางใบเตย อบด้วยเทียนอบ ซึ่งเหมาะจะมอบเป็น
ของขวัญให้ผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์หรือตามโอกาส
ที่เหมาะสม

บุหงาแห้งทำได้โดยเด็ดกลีบดอกไม้หอม
หลายชนิด ผึ่งให้แห้งอบด้วยกายาน จันทน์เทศ
บรจุเซรามิคปรง มอบเป็นของขวัญ ของชำร่วย
ในโอกาสต่างๆ ได้เช่นกัน

ความหอมของน้ำมันหอมระเหยเหล่านี้คือ
ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เต็มไปด้วย
ความอ่อนนุ่ม ความอ่อนหวาน ความอ่อนโยน
ตามวิถีไทยและแฝงไว้ด้วยคุณประโยชน์อันมหาศาล
ซึ่งสิ่งเหล่านี้ยังมีการถ่ายทอดไว้เป็นสมบัติให้
ลูกหลานได้สืบทอดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คมสันต์ นุตะแพทย์. (2549). การสกัดน้ำมันหอมระเหย การใช้ประโยชน์และการทำผลิตภัณฑ์
น้ำมันหอมระเหย. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.
- ตรีสุคนธ์ (นามแฝง). (2549). สิวคนธ์บำบัด. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991).
- บังอร เกียรติธนากร. (2551). การเตรียมกลิ่นจากสารเคมีและน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรไทยใช้ใน
ธุรกิจสปา. เชียงใหม่: เอกสารการสัมมนาวิชาการเทคโนโลยีชีวภาพเภสัชกรรมครั้งที่ 8 วันที่ 13-15 สิงหาคม
2551. หน้า 100-109.

ราชบัณฑิตยสถาน อ่อนข้อ

รองศาสตราจารย์ ยุพดี (สาตรา) เสตพรธณ

คนไทยออกเสียงภาษาไทยผิดหรือเขียนผิดอยู่หลายคำ บางคนผิดเพราะคิดว่าแค่สื่อกันรู้เรื่องก็พอแล้ว บางคนคิดว่าเป็นภาษานิยม ภาษาวัยรุ่นหรือภาษาของคนยุคใหม่ บางคนผิดเพราะออกเสียงตามคนดัง บางคนผิดเพราะไม่รู้หลักภาษา แต่ทุกคนที่เป็นคนไทยควรออกเสียงหรือเขียนภาษาไทยให้ถูกต้อง และไม่ควรคิดว่าคนที่พูดภาษาไทยได้ถูกต้อง จะต้องเป็นครูสอนภาษาไทยและผู้เรียนภาษาไทยเป็นวิชาเอกเท่านั้น แต่ต้องเป็นคนไทยทุกคน โดยเฉพาะผู้มีความรู้สูงๆ หรือผู้ที่มีโอกาสสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ครู อาจารย์ ผู้ประกาศหรือพิธีกรในงานต่างๆ พิธีกรทางวิทยุหรือโทรทัศน์ ผู้บรรยายสารคดี หรือนักบริหารระดับสูง

เคยมีโอกาสดูคุยกับด็อกเตอร์หนุ่มน้อย เขาบอกว่า “ผมไม่ได้เอาใจใส่เรื่องการออกเสียงภาษาไทยเลย” จึงบอกเขาว่า “คนแก่ระดับปริญญาเอกนั้น ถ้าใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้องจะทำให้ผู้สนทนาด้วยลดความศรัทธาเชื่อมั่นในความเป็นนักวิชาการที่สามารถได้” และนานมาแล้วนักเรียนหญิงชั้นมัธยมนั่งรถเมล์ไปด้วยกันสนใจตะกร้าสอยบนตักของเราเธอถามว่า “ชื่อมาจากไหนราคา

เท่าไรคะ” เราตอบขัดด้วยขัดคำว่า “ชื่อจากงานแสดงสินค้าของกรมราชทัณฑ์ ราคาสองร้อยห้าสิบบาท” เธอมองหน้าแล้วถามว่า “เป็นครูสอนภาษาไทยหรือคะ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของผู้คนโดยทั่วๆ ไปในเรื่องการใช้ภาษาไทย

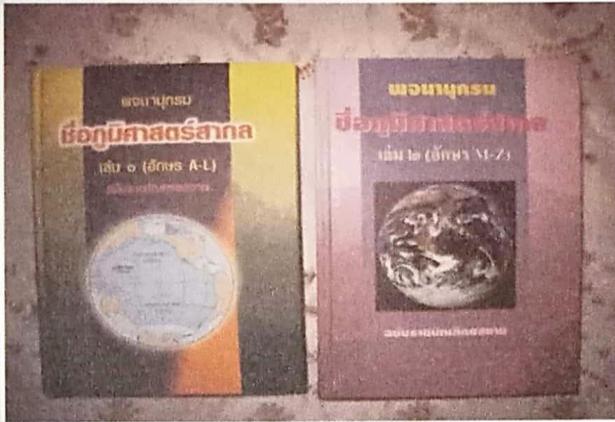
ราชบัณฑิตยสถานจึงควรมีจุดยืนในการออกเสียงที่ถูกต้องตามหลักเท่านั้น เพราะการออกเสียงตามความนิยมเกิดจากเหตุที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักภาษา ดังนั้นหากให้ออกเสียงตามความนิยมได้ด้วย ย่อมเกิดเอกภาพไม่ได้ ซึ่งราชบัณฑิตเขียนไว้ในหน้า “อ่านอย่างไร” ของหนังสืออ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2548 ว่า

“บางคำเราอ่านตามหลัก บางคำเราอ่านตามความนิยม แต่โดยทั่วไปแล้ว เราควรจะยึดหลักไว้ก่อนเพื่อให้เกิดเอกภาพในการอ่านราชบัณฑิตยสถาน จึงได้รวบรวมคำต่างๆ ที่มักอ่านกันไม่ถูกต้องโดยพิมพ์คำอ่านตามหลักไว้ในลำดับแรก และคำอ่านตามความนิยมไว้ในลำดับที่ 2...”

การอ่อนข้อเช่นนี้ทำให้เกิดภาวะ “ผิดเป็นถูก ถูกเป็นผิด” ดังเช่นหลายๆ เรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและเกิดสำนวน “ทำอะไรได้ ตามใจคือไทยแท้” ซึ่งตีความได้ในทางลบมากกว่าทางบวก

การออกเสียงที่ถูกต้องที่เสนอครั้งนี้ เลือกลงมาเฉพาะบางคำที่ใช้กันผิดบ่อยๆ และเสนอการออกเสียงตามหลักของราชบัณฑิตยสถานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยไม่เรียงลำดับอักษร แต่จะรวมเป็นกลุ่มที่ผิดกันเป็นประจำ

คำ	ออกเสียง
สวรรณคดี	สะ-หวั่น-คดี
สมดุล	สะ-มะ-ดุน
สมานฉันท์	สะ-มา-นะ-ฉั้น
สัมปรายภาพ	ล่ำ-ปะ-รา-ยะ-พบ
สุริยุปราคา	สุ-ริ-ยุ-ปะ-รา-คา
ไฮดรอกซิด	ไฮ-ตะ-ทัด-สะ-นะ-อุ-ปะ-กอน
ศฤงคาร	สิง-คาน
ไตรนาฏกรรม	ไฮ-กะ-นาด-ตะ-กำ
ศาสนพิธี	สา- สะ-นะ-พิ-ที
ศิษยานุศิษย์	สิต-สะ-ยา-นุ-สิต
ประมาจารย์	ปะ-ระ-มา-จาน
ปฐมเทศนา	ปะ-ถม-มะ-เท-สะ-นา
ปฐมนิเทศ	ปะ-ถม-มะ-นิ-เทต
ปรปักษ์	ปะ-ระ-ปัก
ปรโลก	ปะ-ระ-โลก

คำ	ออกเสียง
ปราศัย	ปะ-รา-ไซ
ปัจเจกบุคคล	ปัต-เจก-กะ-บุก-คน
ปรัชญา	ปรัต-ยา
ประวัติศาสตร์	ประ-หวัด-ติ-สาด
โฆษณา	โคด-สะ-นา
พรรณนา	พัน-นะ-นา
พหุलिขิต	พุม-มะ-ลิ-ขิต
พฤษภ	พริ-หัด-สะ-บอ-ดี
พลีกรรม	พะ-ลี-กำ
พลีชีพ	พฺลี-ชีพ
ภรรยา	พัน-ยา
ภราดรภาพ	พะ-รา-ตะ-ระ-พาบ
ภาคินิพนธ์	พาก-คะ-นิ-พน
ภูมิภาค	พุม-มิ-พาก
ภูมิลำเนา	พุม-ล่ำ-เนา
มกราคม	มะ-กะ-รา-คม
มนุษยศาสตร์	มะ-นุด-สะ-ยะ-สาด
มูลค่า	มุน-ละ-ค่า
มูลนิธิ	มุน-ละ-นิ-ที
ทุนทรัพย์	ทุน-ชัย
นิเวศวิทยา	นิ-เวด-สะ-วิด-ทะ-ยา
บังสุกุล	บัง-สุ-กุน
บาปเคราะห์	บาบ-ปะ-เคราะห์
บุคลิกลักษณะ	บุก-คะ-ลิก-กะ-ลัก-สะ-หนะ
ปกติ	ปะ-กะ-ติ
ปฐพี	ปะ-ทะ-พี
ปรากฏการณ์	ปรา-กต-กาน
ประกาศนียบัตร	ประ-กา-สะ-นี-ยะ- บัด

คำ	ออกเสียง
ประชาธิปไตย	ประ-ชา-ทิง-ปะ-ไต
ประถมศึกษา	ประ-ถม-มะ-สีก-สา
ประธานาธิบดี	ประ-ทา-นา-ทิง-บอ-ดี
อธิบดี	อะ-ทิง-บอ-ดี
คนบดี	คะ-นะ-บอ-ดี
ครหา	คะ-ระ-หา
คุณประโยชน์	คุณ-นะ-ประ-โหยด
คุณวุฒิ	คุณ-นะ-วุฒ-ทิง
อุบัติเหตุ	อุ-บัติ-ติ-เหต
อุปการะ	อุ-ปะ-กา-ระ
อุปสรรค	อุ-ปะ-สัค
อุปสมบท	อุ-ปะ-สม-บต
อุปนิสัย	อุ-ปะ-นิ-ไส
อุดมคติ	อุ-ตม-มะ-คะ-ติ
อุดมการณ์	อุ-ตม-มะ-กาน
อาชญากรรม	อาด-ยา-กำ
อาชญากร	อาด-ยา-กอน
อินทผลัม	อิน-ทะ-ผะ-ลัม
อนุสติ	อะ-นุด-สะ-ติ
กลไก	กน-ไก
กลวิธี	กน-ละ-วิ-ทิง
เกียรติประวัติ	เกียรติ-ติ-ประ-หวัด
เกษตรศาสตร์	กะ-เสด-ตุระ-สาด
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มะ-หา-วิท-ทะ-ยา-ไล-กะ-เสด-สาด
ขมขมัว	ชะ-หมุก-ชะ-หมัว
ชวนชวาย	ชวน-ชวาย
ขัดสมาธิ	ขัด-สะ-หมาด

คำ	ออกเสียง
จันทรคติ	จัน-ทุระ-คะ-ติ
จันทรุปราคา	จัน-ทุระ-ปะ-รา-คา
เจรจา	เจน-ระ-จา
โจรกรรม	โจ-ระ-กำ
จตุ	จ-ติ
ฉิมพลี	ฉิม-พะ-ลี
ชาติพลี	ชาติ-ติ-พะ-ลี
ชอมช่อ	ชอม-มะ-ช่อ
ดูกร	ดู-กะ-ระ
ดุสิตินิจ	ดู-นะ-พะ-นิ-ติ
ถาวรวัตถุ	ถา-วอ-ระ-วัต-ถุ
ทานบารมี	ทา-นะ-บา-ระ-มี
ทิวี่	ทิด-ถิ
ศรีนครินทร์วิโรฒ	สี-นะ-คะ-ริน-วิ-โรด
เพชรบุรี	เพ็ด-ชะ-บุ-รี
ราชบุรี	ราด-ชะ-บุ-รี
เขมราชู	เข-มะ-ราด
เขวาสินรินทร์	เข-วา-สิน-ริน
จักราช	จัก-กะ-หรวด
แม่สรวย	แม่สรวย
ศรีมหาโพธิ์	สี-มะ-หา-โพด
พระเชตุพนวิมลมังคลาราม	พระ-เชด-ตุ-พน-วิ-มณ-มัง-คะ-ลา-ราม
พระปฐมเจดีย์	พระ-ปะ-ถม-มะ-เจ-ดี
อมรินทร์าราม	อะ-มะ-ริน-ทุรา-ราม
พระธาตุนครปฐมชัย	พระ-ทาต-ทะ-ริ-พุน-ไช

คำ	อ่าน
101, 1001	ร้อยเอ็ด, พันเอ็ด
51.05	ห้า-สิบ-เอ็ด-จุด-ศูนย์-ห้า
5.50 บาท	ห้า-บาท-ห้าสิบ-สะ-ตาง
8.60 ดอลลาร์	แปด-ดอล-ล่า-หก-สิบ-เซ็น
4:00 น.	สี่- นา-ลิ-กา
6:30 น.	หก-นา-ลิ-กา-สาม-สิบ-นาที
11:14:24.37 น.	สิบ-เอ็ด-นา-ลิ-กา-สิบ-สี่-นาที-ยี่-สิบ-สี่-จุด-สาม-เจ็ด-วินาที
บ้านเลขที่ 33/128	บ้าน-เลข-ที่-สาม-สาม-ทับ-หนึ่ง-สอง-แปด
หมายเลขทางหลวง 11,24,305	หมายเลข-ทาง-หลวง-หนึ่ง-หนึ่ง, สอง-สี่, สาม-ศูนย์-ห้า
หมายเลขโทรศัพท์ระหว่างประเทศ	รหัสเรียกทางไกลต่างประเทศ ศูนย์-ศูนย์-หนึ่ง
001+33 88 371-691	รหัสประเทศ สาม-สาม รหัสเมือง แปด-แปด หมายเลขโทรศัพท์ สาม-เจ็ด-หนึ่ง-หก-เก้า-หนึ่ง

ภาษาต่างประเทศ อ่านถูก - เขียนถูก

Resort	รีสอร์ท	Cordillera	กอร์ดีเยรา
Asia	เอเชีย	Cannes	กาน
Amazon	แอมะซอน	Celebes	เซเลบีส
Alaska	อะแลสกา	Dalmatia	ดัลเมเชีย
Africa	แอฟริกา	Delhi	เดลี
Agulhas	อะกะลัส	Dnieper	นีเปอร์
Azores	อะไซร์ส	Dniester	นีสเตอร์
Aconcagua	อาคอนกากวา	Deccan	เดกกัน
Acapulco	อาคาปูลโก	Dusseldorf	ดิสเซลดอร์ฟ
Alice Spring	แอลิซสปริงส์	Galapagos	กาลาปาโกส
Alabama	แอละแบมา	Ghats	ฆาต
canaveral,cape	แหลมคะแนเวอร์ล	Houston	ฮิวตัน
Connecticut	คอนเนตทิคัต	Huang He	หวางเหอ
Genis ,Mont	มงเซอณี	Hiroshima	ฮิโรชิมะ
Campos	กัมปูล		

ภาษาต่างประเทศ อ่านถูก - เขียนถูก

Hokkaido	ฮกไกโด
Honshu	ฮนชู
Shikoku	ชิโกะกุ
Kyushu	คีวชู
Fuji	ฟูจิ
Chiba	ชิบะ
Osaka	โอซะกะ
Okinawa	โอะกินะวะ
Kobe	โคเบะ
Kyoto	เคียวโตะ
Nagoya	นะโงะยะ
Sapporo	ซัปโปะโระ
Shanghai	เซี่ยงไฮ้
San Francisco	แซนแฟรนซิสโก
Sogne Fjord	ซอกเนฟยอร์ด
Sao Paulo	เซาเปาลู
Llanos	ยาโนส
Los Angeles	ลอสแอนเจลิส
Magellan	มาเจลลัน
Miami	ไมแอมี
Mt. Blanc	มงบล็อง
Mato Grosso	มาตูโกรสซุ
Pampas	ปัมปัส
Oceania	โอเชียเนีย
Rio de Janero	ริอูดีจาเนรู
Yunnan	ยูนหนาน
Zamboanga	ซัมโบวังกา

จากตัวอย่างที่ให้มา ลองให้คะแนนตัวเองดูว่า อ่านถูกมาตลอดมีสักกี่คำ ถ้าผิดมากก็ควรเปิดหนังสือ “อ่านอย่างไรเขียนอย่างไร” คุบออยๆ เล่มบางๆ ราคา 20 บาท แต่ทุกบ้านควรมีพจนานุกรมฉบับสมบูรณ์ที่สุดไว้เปิดดู โดยเฉพาะผู้เป็นนักเรียน นักพูดหรืออาจารย์ทั้งหลาย หรือมีไว้ให้ลูกหลานได้เปิดดูศึกษาหาความรู้ คนไทยจะได้เก่งภาษาของตนเอง จะได้ไม่ถูกชาวต่างชาติที่ศึกษาภาษาไทยจนแตกฉานตั้งคำถามว่า ทำไมคนไทยพูดไม่ชัด หรือออกเสียงผิด

บรรณานุกรม

ราชบัณฑิตยสถาน. 2549. พจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากล เล่ม 1 (อักษร A-L) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.

กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน

____.2549 พจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากลเล่ม 2 (อักษร M-Z) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน

____.2548 อ่านอย่างไรหรือเขียนอย่างไร พิมพ์ครั้งที่ 17 กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน

“ศักติ” เทพคู่บารมีพระนารายณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัตยา สายเชื้อ

ในฉบับที่แล้ว (14 กุมภาพันธ์ 2551) ได้กล่าวถึง ศักติของเทพสูงสุดในศาสนาพราหมณ์ คือ พระแม่อุมาเทวี ศักติ ของพระอิศวร เมื่ออารยัน เข้ามาตั้งถิ่นฐานในอินเดียประมาณ 3,500 ปีมาแล้ว (1,500 ปีก่อนคริสตกาล) ได้นำความเชื่อในเรื่อง พระเวท (Vedism) หรือลัทธิพราหมณ์ (Bhagmanism) เข้ามาเผยแพร่ในอินเดีย

คัมภีร์พระเวทได้แบ่งเป็น 4 เวท คือ ฤคเวท ยชุรเวท สามเวท และอถรรพเวท รวมไปถึงบทเสริมที่เรียกว่า พรหมณะ อรณยกะ และอุปนิสัท คัมภีร์พระเวทรวมไปถึงบทเสริมที่เรียกว่า ศรุติ (Sruti) แปลว่า “ได้ยินมา” เพราะเชื่อกันว่าได้ยินมาจากพระเจ้าโดยตรง ต่างกันสมฤติ ซึ่งแปลว่า “ที่จำได้” หรือจำกันได้จึงศักดิ์สิทธิ์น้อยกว่าศรุติ สมฤติได้แก่ สูตรและศาสตร์ต่างๆ ว่าด้วยกฎหมายและธรรมเนียม ประเพณีที่พึงยึดถือปฏิบัติ ที่สำคัญได้แก่ กัสปสูตร มานวธรรม-ศาสตร์หรือกฎหมาย พระมนู (ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์, 2539 : 13) รวมไปถึงมหากาพย์ ภารตะ และรามยณะ ตลอดจนหนังสือปุราณะต่างๆ เนื่องจาก สมฤติเป็นคัมภีร์ที่รวมขึ้นที่หลังพระเวท จึงไม่รวมในคัมภีร์พราหมณ์หรือความเชื่อชาวอารยันโบราณ แต่เป็นคัมภีร์ในลัทธิฮินดู

ความเชื่อที่ปรากฏในคัมภีร์พระเวทมีหลายระดับคือ ระดับพหุเทวนิยม นับถือเทพเจ้าหลายองค์ ส่วนใหญ่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น สุริยะ (อาทิตย์) อินทร์ (สายฟ้าหรือฝน) วายุ (ลม) อัคนี (ไฟ) ต่อมาได้นับถือเทพเจ้าสำคัญ 3 พระองค์ คือ พระพรหม พระอิศวร และพระนารายณ์ ต่อมาได้มีการรวมเทพสำคัญของพราหมณ์ 3 องค์ เข้าด้วยกัน ในนาม “ตรีมูรติ” เริ่มด้วยการวิเคราะหาคำว่า “พรหมณ” อันออกมาจาก “พฤษ” แปลว่า เจริญเติบโต ซึ่งอาจจะตีความว่า “ขยายตัว” “พัฒนา” และ “แพร่ไป” (พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์, 2522 : 15) คำสอนที่เกี่ยวกับ ตรีมูรติ ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกเริ่มต้นแต่สิ่งที่มองเห็นได้ต่ำสุด เช่น ก้อนหิน แม่น้ำ ภูเขา พืช ต้นไม้ จนถึงสัตว์และมนุษย์ ทั้งหมดเป็นเพียงขั้นต่างๆ แห่งวิวัฒนาการของ พระพรหม เทพผู้สร้างโลก

ต่อมาโลกได้เปลี่ยนแปลงไป จึงเกิดมีสิ่งที่มีชีวิตชั้นสูง เช่น พวกกึ่งมนุษย์ กึ่งเทวดา ภูตผี เทพชั้นดีและชั้นเลว ในที่สุดเกิดเทพสำคัญ 3 องค์ พร้อมด้วยมเหสีทั้ง 3

ราวต้นคริสต์ศักราชศาสนาพราหมณ์ในสมัย พระเวทได้ปรับใหม่เรียกว่า ฮินดู ศาสนาใหม่นี้

มีนิกายย่อย 2 นิกาย คือ ไศวนิกายหรือคิวนิกาย นับถือคิวนเทพผู้ทำลายโลกเป็นเทพสูงสุด นับถือ **มเหสีพระอุมาเทวี**ตลอดจนพระโอรส อีกนิกายหนึ่ง คือ **ไวษณพหรือวิษณุนิกาย** นับถือพระวิษณุเทพ ผู้บริหารโลกเป็นเทพสูงสุดและบูชา **พระนางลักษมี** มเหสีของพระวิษณุเป็นพระเป็นเจ้า ภาพสัญลักษณ์ ที่เกี่ยวกับพระองค์ พระพรหมซึ่งครั้งหนึ่งเป็นเทพ หนึ่งในสามองค์ของตรีมูรติ ต่อมาเป็นเทพชั้นรอง ลดความสำคัญลงในที่สุด ต่อมาได้มีการปรับปรุง ศาสนาฮินดู ได้มีการปรับปรุงวิวัฒนาการ หลักธรรม คำสอนและปรัชญา พิธีกรรม การสังเวชนบูชา พระเป็นเจ้าในทุกนิกายมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จนประมาณศตวรรษที่ 10 - 14 มีนิกายของฮินดู เกิดขึ้นที่สำคัญ คือ ลัทธิภักตี และ **ลัทธิศักติ** ลาก ที่นับถือลัทธินี้เรียกว่าพวก Sakta

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะ **นิกายศักติ "Sakti"** ที่ได้เกริ่นไว้แต่ต้น นิกายศักตินับว่าเป็นนิกายที่สำคัญ อย่างหนึ่งของศาสนาฮินดู มีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของชาวอินเดีย มีชื่อเสียงไม่แพ้คิวนิกาย และไวษณพนิกาย ซึ่งเกิดก่อนแล้ว

ศักติ ตรงกับคำว่า **ศักตี** ที่ไทยใช้แปล ตรงตัวว่า **"ความสามารถ"** หรือ **"ความสูงส่ง"** หรือเครื่องส่งเสริมให้มีศรัทธา หรืออาจหมายถึงพลังที่สนับสนุนชีวิตทั้งปวงให้คงอยู่ร่วมกัน ทั้งยังประคอง ลากโลกไว้ด้วยหลักการขั้นสุดท้าย หรืออุดมคติ สูงสุดเกี่ยวกับลัทธิศักตินี้ แผลงออกเป็นภาพของสตรี เพราะพลังนี้แหละจะทำให้สิ่งทั้งหลายปรากฏขึ้น และพลังส่วนนี้ได้รับการยกย่องให้เป็นเทพเจ้าในฐานะ เป็นมเหสีของพระคิวะ เทพสูงสุดลัทธิคิวนิกาย เทวี หรือเทวดาผู้หญิงซึ่งเป็นมเหสีของเทพผู้ชาย นั้นเกิด

มาเพื่อเสริมอำนาจให้แก่เทพผู้เป็นสามี เหตุที่เกิด ศักติถือเป็นธรรมดาสามัญ ทุกอย่างเป็นของคู่กัน มีน้ำก็ต้องมีไฟ มีร้อนก็ต้องมีเย็น มีชายก็มีหญิง คู่กันโลกจึงจะสมดุล

ลัทธิศักติ ปรากฏในคัมภีร์ตรันตระผู้ นับถือ คัมภีร์ตรันตระนั้นมีการกำหนดสืบเนื่องจากคัมภีร์พระเวท และคัมภีร์ Kaula Upainghad ตรันตระได้กล่าวถึง รายละเอียดในการบูชาัญญาฆ่าสัตว์หรือมนุษย์เอาเลือด มาบูชารูปเคารพ คัมภีร์นี้ยังกล่าวถึงท่วงท่าของการ แสดงความยินดีของพระเจ้าที่ได้รับ (พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์, 2522 : 25)

ศักติเริ่มจากลัทธิไศวนิกายก่อนพระมหาเทวี มเหสีของพระคิวะ มีพระนามว่า **"อุมา"** ส่วนนิกาย **"ไวษณพ"** อ้างพระนามลักษมีเป็นศักติของพระวิษณุ และพระสุรัสวดีเป็นศักติของ พระพรหม

ฉบับนี้จะกล่าวถึงพระศรีหรือพระลักษมี ศักติของพระวิษณุหรือพระนารายณ์ เทพผู้ช่วยเหลือ พระลักษมี หรือพระแม่ลักษมี เป็นศักติของ พระนารายณ์ ตามพระคัมภีร์พราหมณ์ปุราณะ กล่าวไว้ว่า พระปรเมศวรหรือพระอิศวร เหตุทรงมี พระประสงค์จะสร้างสวรรค์และโลก เป็นงานใหญ่ และ งานหนักต้องการผู้ช่วย โดยการนำหัตถ์ซ้ายมาลูบ หัตถ์ขวาวางเกิดเป็นเทพพระวิษณุ หรือพระนารายณ์ มีหลายพระนาม ได้แก่ พระวิษณุ หรือพิชณู เทพแห่งดวงอาทิตย์หรือผู้สงวน อนันตไศยน์ หมายถึง ผู้นอนบนอนันตนาคลักษมีปตี หมายถึง สวามีของ พระลักษมี, จตุรภุชผู้มี 4 กร เป็นต้น พระปรเมศวร ทรงบัญชาให้ไปประทับอยู่ ณ เกษียณสมุท (กลางสะดือทะเล) คราใดที่เกิดทวยศในโลกมนุษย์ พระวิษณุก็มีหน้าที่ไปปราบโดยวิธีใด ๆ ใจการบ้าง

โดยถูกอัญเชิญจากเทวดา เรียกว่า อวตาร อวตาร 10 ปาง หรือ นารายณ์ 10 ปาง มี สี่กร คือ สังข์ จักร ตรี คธา แต่บางหลักฐาน เขียนว่า วิษณุ คือ ดอกบัว ลูกศร ดอกไม้ หรือ บ่วงบาศก์หรือ สายฟ้า พระแม่ลักษมี มีอีกชื่อหนึ่งว่า ศรี เป็นเทพแห่งความสวยงามและความมีโชคดี พาหนะของพระวิษณุคือ ครุฑ (Garuda) มีชื่อว่า เวนไถย นอกจากนี้ยังมีพระยาอนันตนาคราชเป็นบัลลังก์สถิต ณ เกษียรสมุทรอีก วิมานของพระองค์คือพระไวยกุนฐ์ (Vaikuntha) พระวิษณุ อวตาร 10 ปางได้แก่

1. มัสยาวตาร (Matsya Avatara : Fish Incarnation) อวตารเป็นปลา
2. กูร์มาวตาร (Kurma Avatara : Tortoise Incarnation) อวตารเป็นเต่า
3. วราหารอวตาร (Varaha Avatara : Boar Incarnation) อวตารเป็นหมูป่า
4. นรสิงหาอวตาร (Narasinha Avatara : Man Lion Incarnation) อวตารเป็นฤคายุค
5. วามาอวตาร (Vamana Avatara : Dwarf Incarnation) อวตารเป็นคนแคระหรือคนเตี้ยปราบท้าวผลิหรือดาวันตาสูร
6. ปรศุรามาวตาร (Parasuram-Avatara : Rama with the axe Incarnation) อวตารนี้มีอีกชื่อว่า ภควาตาร Bhargava Pratar a อวตารเป็นมนุษย์ชื่อ ปรศุราม ผู้ถือขวานแห่งสงครามรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว
7. รามาอวตาร หรือรามจันทรอวตาร (Rama Avatara : Incarnation as king Rama) อวตารเป็นโอรสของกษัตริย์ นามว่า พระรามหรือรามจันทรหรือในรามเกียรติ์ของไทย

พระราม ปราบยักษ์ที่ชื่อทศกัณฐ์นั่นเอง

8. กฤษณาอวตาร (Krishna Avatara) อวตาร เป็นพระกฤษณะ

9. พุทธอวตาร (Buddha Avatara : Incarnation as the Buddha) อวตารเป็นพระพุทธเจ้า เป็นเหตุให้ศาสนาพุทธและฮินดูเข้ากันได้ (พุทธศตวรรษที่ 9 - 10)

10. กัลกยวตาร อวตาร เป็นกัลกิ ซี่ม้าถือดาบปราบพวกใจพาลไม่เคารพพระเจ้า (ถ้ามีโอกาสจะได้บรรยาย ในแต่ละปางให้ทราบภายหลัง) พระแม่ลักษมีหรือ พระศรี ศักติ ของพระนารายณ์ พระนางคือเทพองค์หนึ่งของศาสนาฮินดู พระนางเป็นเทพธิดาแห่งความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ และแบบอย่างที่ดีงาม ของกุลสตรีทั่วไป

กำเนิดของพระแม่ลักษมี กล่าวกันว่าในสมัยคุปตะในอินเดีย เชื่อกันว่าลัทธิฮินดูวิวัฒนาการใหม่คือการยอมรับโดยทั่วไปว่าลัทธิบูชาทางเทพธิดา ลักษมี ได้เข้ามามีส่วนสำคัญในลัทธิไวษณพนิกาย พระลักษมีเป็นชายาผู้เสริมกำลังและอำนาจพระนารายณ์หรือพระวิษณุเทพ

ในประวัติศาสตร์อินเดียโบราณ Bouhut Incription ชาวฮินดูรู้จัก นับถือเทพธิดา องค์นี้มาก่อน ที่กลายเป็นองค์ประกอบของลัทธิไวษณพนิกาย (นับถือพระวิษณุ) ในสมัยคุปตะ เรียกเทพธิดา องค์นี้ว่า **ศิริมาเทพธิดา** รูปของพระนาง จารึกบนเหรียญที่พบที่เมืองโกสัมพีและอุชาปนีและพบเหรียญของกษัตริย์องค์อื่นๆ ของเมืองอโยธยาและมถุรา)

กำเนิดความเป็นมาของพระแม่ลักษมีนี้มีหลักฐานตำนานนิยายปรัมปราของอินเดียกล่าวไว้แตกต่างกันว่า พระนางคือเทพธิดา ในสมัยพระเวทย์และรวยทรัพย์ จนพระเป็นเจ้าของค์อื่นๆ ทำการ

แย่งชิงทรัพย์สมบัติจากนางไป ต่อมาพระนางกลายเป็น
มเหสีของพระนารายณ์

จากจารึกหลักฐานชื่อ Junagadh Incription or Skandagupta กษัตริย์ ในราชวงศ์คุปตะ กล่าวถึง พระนางว่า พระนางคือต้นเคঁา หรือแหล่งเสริมอำนาจ สำคัญของพระนารายณ์ ซึ่งได้รับการขนานนามว่า “เทพผู้บริหารโลก” ส่วนหลักฐานจากคัมภีร์ รามายณะ กล่าวถึง ร่างพระนางลักษมีเกิดจาก เหตุการณ์ตอนเทวดาและอสูรพร้อมใจกันกวณ เกษียรสมุทรเพื่อต้องการน้ำอมฤต กินแล้วเป็นอมตะ ไม่ตาย เทวดาและอสูรได้นำเอาเขามันตระ เขามันตระ เป็นไม้กวน และพยานาคชื่อรารุกี เป็นเชือกผูกเขา ผลคือ พระอินทร์ เทวดาผู้เป็นแพทย์ นางอัปสร 6 โกฏิองค์ นางวารุณีเทพธิดาม้าสำคัญ แก้วเกาสุตรา พระโสมหรือพระจันทร์นางอัปสรชื่อสุนันทาและ เทพธิดาชื่อ **ลักษมี** สูดทำย ได้นำอมฤตสมใจ พระนารายณ์อวดตาลเป็นเต่าใหญ่ เอาหลังรองรับ มันตระไม่ให้โลกทรุด เมื่อพบเข้าจึงเกิดพิศมัยในเทพ ผู้นี้ จึงใช้อำนาจนำนางเทพธิดาองค์นี้มาเป็นชายา ของพระองค์ อีกตำนานหนึ่งกล่าวว่า พระลักษมี ผุดขึ้นมาจากดอกบัวหลวง วันหนึ่งนางเข้าเฝ้า พระนารายณ์ ถือดอกบัวหลวงซึ่งเป็นลักษณะของ พระนางไปด้วย พระนารายณ์จึงพอพระทัยในตัวนาง จึงอภิเษกให้เป็นชายาในที่สุด จากคัมภีร์ปุราณะ กล่าวถึงกำเนิดของนางว่า นางพระธิดาของพระฤๅษี ฤๅษีกับพระชายา แต่ถ้าสอบถามชาวฮินดูใน ปัจจุบันมักจะมีน้ำหนักไปในทางคัมภีร์รามายณะ คือ เกิดจากผลของการกวณเกษียรของพระนารายณ์ ปางกุมารวาท พระลักษมี มีอีกนามหนึ่งว่า **ชลธิชา** แปลว่าผู้เกิดแต่น้ำ อีกนามคือ **บัทมา** หมายถึง ผู้มีดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ **ภควดี** หมายถึง ผู้หญิง

ที่งามทั้งรูปและกริยา มีวาจาไพเราะ เป็นผู้นำมาซึ่ง ความเจริญนานับประการ ตามความเชื่อของชาวฮินดู กล่าวกันว่า นางคือ **นารีผู้อำนวยโชค** มีพระทัย เมตตา ปราณีเป็นนิจ เป็นนารีแห่งที่มั่นคงและ ความเจริญ พระลักษมีนี้เป็นชายาของพระนารายณ์ ทุกปาง เรียกว่า เป็น**คู่บารมี**กันก็ได้ เช่นปางที่ อวดตาลเป็นพระราม พระลักษมีอวดตาล เป็น**สีดา** ใน ปางกฤษณะ อวดตาลมาเป็นพระกฤษณะ พระนางจตี เป็นนางรুকมีณี ปางที่อวดตาลเป็นปรศุรา มาวตาล พระนางจตีเป็นพระธรรณี และปางวามาวตาล พระนารายณ์อวดตาลเป็นคนแคระวามานา พระนาง ลักษมีมีความมาจตีเป็นนางกมลมา มเหสีเช่นกัน

รูปเคารพของพระนางลักษมี ศิลปอินเดีย ทำรูปพระนางมีกายสีทอง ประทับนั่งบนดอกบัว และ หัตถ์ทั้งสองของพระนางถือดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ รูปปั้นของพระนางในศิลปะปรากฏทั่วไปในศาสนสถาน ของพวกที่นับถือลัทธิไวษณพนิกาย วัตถุที่ใช้สลัก คือ หินทราย และทองสัมฤทธิ์

ลักษณะทางศิลปะของรูปเคารพพระนาง ลักษมี หลายแบบอย่าง บางรูปมี 8 กร ประทับยืน บนดอกบัว ทรงภัตราภรณ์แบบนางกษัตริย์ สวมมงกุฎบนเศียร กรทั้ง 8 ถือคันธนู , ครา ลูกหนู, ดอกบัว, ลูกล้อ, หอยสังข์, ลูกบดไม้และประทัก ลำดับ บางรูปมี 4 กร มีกายสีทอง มีเครื่องประดับ กำไรพระกร พระบาท และสร้อยพระศอ กรทั้ง 4 คือ ลูกล้อ, หอยสังข์ ดอกบัวและครา เป็นสัญลักษณ์ของ เทพองค์นี้ บางรูปทำประทับนั่งหรือยืนบนฐานบัว มีเพียง 2 กรคือ หอยสังข์ และดอกบัว

พระวิษณุมหาเทพ - พระแม่ลักษมี ทรงครุฑ
ที่มา : มนตรี เลิศมงคลเดช, 2549

พระแม่ลักษมี
ที่มา : มนตรี เลิศมงคลเดช, 2549

พระแม่ลักษมี
ที่มา : มนตรี เลิศมงคลเดช, 2549

หนังสืออ้างอิง

สรุป ลัทธิการนับถือศักดิ์มีความสำคัญดังกล่าวมาแล้วในฉบับก่อน ในทำนองเดียวกันบูชาศักดิ์ของพระนารายณ์ จะได้รับความสุขความอุดมสมบูรณ์หรือมีกินมีใช้ตลอดไปไม่มีความผิดหวังในการดำเนินชีวิต ในอินเดียที่ยังนับถือศาสนาฮินดูยังนิยมบูชา พระแม่ลักษมี หรือฉายาว่า **เทพแห่งความดีงามในชีวิต** โดยนิยมตั้งรูปเคารพไว้ประจำบ้านและมีคาถาบูชา พระลักษมีว่า

โอมพระลักษมี อิติเทวะ เมตตัญจะ महालाโก तुติยัมปิ พระลักษมี อิติเทวะ เมตตัญจะ महालाโก คะติยัมปิ พระลักษมี อิติเทวะ เมตตัญจะ महाลาโก.

ศักดิ์เทพคู่บารมี ยังไม่จบลงเพียงแค่นี้ ถ้ามีโอกาสขอแนะนำเสนอ “**ศักดิ์ เทพคู่บารมีพรหม**” และขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ให้โอกาสดิฉันตลอดมา ขอขอบคุณ และสวัสดีค่ะ

ผาสุข อินทรวิรุฒ. **พุทธศาสนาและประติมานวิทยา.**

นครปฐม : บริการกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์, 2530.

เพ็ชรี สุมิตร. **ประวัติศาสตร์อารยธรรมอินเดีย.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520 : 104-107.

มนตรี เลิศมงคลเดช กรุงเทพฯ **พระมหาวิชฌูเทพฯ**

บริษัทธนพรรณปีนเกล้า จำกัด, 2549 : 146 หน้า

พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์. **คนกับพระเจ้า.** กรุงเทพฯ :

กรุงสยาม, 2522 : 13-197.

ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์. **อารยธรรมตะวันออก.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539 : 13-15.

อรชุน ภูวนนท์. **พระพิฆเนศวรเทพแห่งศิลปวิทยาการ**

และความสำเร็จ. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ไพลิน, 2547 : 8, 12.

S.R. Balasubrahmanyam. **Later Chola Temples.**

Copyright 1999 Printed in India : 284 - 285.

